

Protocoll,

hållna

hos

Högloflige

Ridderskapet och Adeln,

vid

Lagtima Riksdagen i Stockholm,

Åren 1828 och 1829.

Tionde Häftet.

S T O C K H O L M.

Tryckta hos *Johan Hörberg*, 1830.

1706011

John

1706011

1706011

1706011

1706011

1706011

1706011

1706011

1706011

1706011

1706011

Thorsdagen den 15 Januarii 1829.

Plenum klockan 10 förmiddagen.

Upplästes till Justering följande:

Utdrag af Protocollet, hållet hos Högloflige Ridderskapet och Adeln vid Lagtima Riksdagen i Stockholm den 12 Januarii 1829.

S. D. Beslöt Högloflige Ridderskapet och Adeln anmoda StatsUtskottet, att till Rikets Ständer afgifva, inom den 24 nästkommande Januarii, det så kallade Inkomst-Betänkandet, samt inom den 10 nästkommande Februarii det så kallade Utgifts-Betänkandet. Ut Supra.

Herr *Hjerta*, *Gustaf*: Sedan Ridderskapet och Adeln i sista Plenum bifallit, att StatsUtskottet skall anmodas, att till RiksStänderna inkomma sednast den 24 dennes med InkomstBetänkandet och sednat den 10 Februarii med UtgiftsBetänkandet; får jag

vördsamt anhålla, att de öfrige MedStånden måtte inbjudas, att i Ridderskapets och Adelns beslut instämma.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaruskalken hemställde, om Ridderskapet och Adeln önskade, att de öfrige RiksStånden skulle inbjudas, att uti det af Herr Hjerta omförmäldte beslut med Ridderskapet och Adeln sig förena.

Ropades Ja.

I följd hvaraf vid slutet af ofvanberörde ProtocollsUtdrag tillades följande mening: Uti hvilket beslut de öfrige Respective RiksStånden skulle inbjudas att sig med Ridderskapet och Adeln förena; hvarefter samma ProtocollsUtdrag af Ridderskapet och Adeln godkändes.

Justerades följande:

Utdrag af Protocollet, hållet hos Högloflige Ridderskapet och Adeln vid Lagtima Riksdagen i Stockholm den 12 Januarii 1829.

S. D. Vid förnyad föredragning af RiddarhusUtskottets den 23 sistlidne December aflåtnes, och den 5 dennes på bordet

lagde, Memorial angående från Riddarhus-Directionen infordrad upplysning, om och hvilka åtgärder RiddarhusDirectionen vidtagit i afseende å den nuvarande RiddarhusOrdningens promulgerande; fann Ridderskapet och Adeln, att samma Memorial borde läggas till Handlingarne. Ut Supra.

Justerades 7 ProtocollsUtdrag, innehållande Ridderskapets och Adelns i Plenum den 12 dennes i öfrigt fattade beslut.

Grefve *Gyllenborg*, *Johan Henning*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Då i sammansatte Stats- och Banco-Utskotten nu läser till pröfning och afgörande förekomma den viktiga fråga, huruvida en realisation eller myntbestämning nu bör tillstyrkas, eller icke, torde det icke anses obehörigt, att, uti sammanhang med Konungens nådiga framställning och enskilte motioner i detta ämne, en af Ridderskapets och Adelns äldste härvarande Ledamöter, som under tvänne olika Regeringssätt följt och stundom närmare deltagit i öfverläggningar om Rikets finansielle angelägenheter, äfven nu och till Höglöfli-

ge Stats- och Banco-Utskottens upplysta pröfning underställer sina åsigter, i förvarande ämne, under känslan af obehaget att, ehuru öfvertygad om nyttan af myntvärdets bestämmande, likväl icke i närvarande förhållande kunna densamma tillstyrka eller medgifva. Skälen dertill hämtar jag hufvudsakligen ifrån erfarenheten, denna säkra ledare af tvänne föregående realisationers missöden, under ett halft århundrade, icke mindre än ifrån särskilte förhållanden, som sedermera till stöd för detta omdöme sig framställt. Under loppet af 50 år hafva tvänne realisationer i Sverige gått i verkställighet, bägge började under fördelagtigare förhållanden emellan silfvertillgång och Bancosedlarnes belopp, än den som nu kan föreslås, med beräkning af Bankens nuvarande silfverfond, omkring 5,600,000 R:dr och 32,000,000 BancoSedlar, som efter 128 sk. cours komma att med 12,000,000 R:dr motsvara det metalliska myntet. Begge föregående realisationerne hafva likväl misslyckats, så att inom få år efter deras början SpecieMyntet ifrån Banken utgått; Bankens räkenskaper utvisa nogsamt detta förhållande, och torde derifrån kunna hemtas rättelse i det möjliga felagtiga i uppgifterne, som i saknad af närmare kännedom torde i detaillerne icke äga behörig fullständighet. Bankens redbara fond var sista December 1778: 4,668,369

och dess utelöpande sedlar 7,388,337 R:dr och således mera än hälften närmare $\frac{1}{2}$ silfver emot sedlar; man ansåg likväl denna realisation, som beräknade behovet af silfver till $\frac{2}{3}$ emot sedelstocken, verkställd med mindre silfver än BancoFörfattningarne föreskrifva, vara ett vågsamt företag, men det gynnades och understöddes af det för Svenska handeln så fördelagtiga Amerikanska Kriget, så att med mindre betydlig förminskning af SilfverFonden realisationen fortgick tills 1788 års krig inträffade, som deri föranledde till så betydlig rubbning och sådane menliga påföljder, att redan år 1793 var hälften deraf försvunnen. År 1798 återstod blott 1,334,177 och de följande fem åren var ungefärligen samma belopp eller omkring halfannan million i silfver, under hvilken längre tid, den sedermera klandrade hemligheten af Bankens finansiella ställning likväl sannolikt beskyddade Bankens återstående Metalliska förmögenhet, obetydelig, i jemförelse till dess utelöpande sedlar, ifrån en total utvandring, som lätteligen torde hafva kunnat tillvägabringas, om denna förmögenhet hade varit officielt känd. Då den sednare realisationen verkställdes åren 1803 och 1804 var Bankens silfverfond omkring 3,400,000 och sedelstocken omkring 5,000,000 R:dr, och således silfvertillgången öfver mera än hälften närma-

re $\frac{5}{8}$ emot utelöpande sedelbeloppet, men denne realisation blef äfven efter få år afbruten, och genom följderna af 1808 års krig tillintetgjord, då, genom för vidt utsträckt Bancosedel-utgifning, Banken blef urståndsatt att sina sedlar med silfver vidare inlösa.

Bägge dessa misslyckade realisationer började med, i jemförelse till Bancosedelbeloppet större silfver-tillgång än nu skulle i enahanda ändamål framställas, och hvarigenom Bankens genom utrikes lån och egen vinst samlade redbara förmögenhet förlorades, samt lemna varnande exempel att icke på vinst och förlust och utan betydligare tillgångar och säkra beräkningar åter ingå i ett lika äfventyrligt försök, som nödvändigheten icke nu ovilkorligen påkallar; och om vid medgifvande af otillräckligheten af Bankens silfver-tillgång allena till behörig motsvarighet, emot de utelöpande sedlarna, anledning icke saknades till förmodan af det förslag, att, till styrka för realisations-företaget, Staten skulle till Banken återbetala på dess fordran 5,333,333 $\frac{1}{3}$ R:dr svarande emot 2 millioner i silfver, så möttes detsamma skäligen med den erinran, att Statens skuldförbindelser till deras användbarhet i realisationsväg icke äro detsamma, som tillgång till reelt mynt, som är ett oestergifligt vilkor för en realisation,

och endast bör kunna ingå i beräkning för myntbestämning. Skulle man likväl antaga en så beskaffad fordran såsom reel tillgång, som icke meddelar tillbörlig styrka åt realisationen, då i behofvets stund densamma icke meddelar silfver till Bancosedlars inlösande, så uppkommer likväl icke bättre förhållande emellan silfverfond och Bancosedlar, än vid de föregående realisationerne; men om ock det vore ännu fördelagtigare, drager jag icke i betänkande att för min del vägra understöd för en myntbestämning på det sätt, att Staten äfven i den vägen skulle intrasslas utan tvingande behof, i det landsförderliga Statslåns-systemet, hvarigenom förmodeligen utländske långifvare, innehafvare af Statsobligationerne, skulle beredas räntevinst genom Svenska medborgares derföre ökade bevillning. Ett lånsysteme i sine följder är möjeligen skadligare än en misslyckad realisation, och som icke bör med densamma inblandas eller till stöd för densamma medgifvas. Då en total myntförändring ställes i fråga, som för dess bestånd bör afse ej allenast det korta mellanrummet af tid till en påföljande Riksdag, utan äfven tiden af mansålder, bör man taga i beräkning möjligheten af för realisationen inträffande ofördelagtiga conjuncturer, och angelägenheten att genom en större styrka i redbar förmögenhet ställa sig i motvärn emot följderne deraf, för tryggheten hvaraf fordras större

redbar tillgång, än fordom, i afseende på flere i sednare tider föräudrade förhållanden, hvaribland först må nämnas den för få år sedan medgifne allmänna kännedom af Bankens finansiella ställning, som utan att fästa noga erinran vid det rättsenliga i stadgandet derom, framställer ett behof af större silfvertillgång nu, än den tid Bankens tillgångar icke voro allmänt kände, och som, vid enahanda conjuncturer och högre cours, framställer för utväxling ett större äfventyr, lättare verkställd, då i ett större Bancosedel-belopp, större utväxling kan äga rum, bredvid den allmänna penningarörelsens behof, än då sedelbeloppet var så betydelsen mindre än det närvarande; hvartill kommer, att i den mohn speciemyntet utväxlas, försämras proportionen, emellan det qvarblifvande af silfver och sedlar, som vid missgynnande händelser otvifvelaktigt skall påskynda speciemyntets uttagande ur Banken. En större utvexling af speciemynt måste äfven blifva en följd af vårt förändrade förhållande till Finland, der, efter förra realisationerne, sedelmyntet qvarblef i rörelsen, då deremot nu ej allenast der, utan äfven i de tvenne öfrige af våra grannriken, de der till större belopp befintlige Bancosedlar otvifvelagt komma att inlösas, i tvefaldigt afseende för oss skadligt, då det torde föranleda till afbrott i våra handelsrelationer, bestridde å ömse sidor med vårt

eget mynt, ej mindre än till minskning i vårt behöfliga rörelseCapital, då de utrikes ifrån inkommande Bancosedlarne till utbyte emot speciemynt blifva i Banken dödade. Det betydliga inflytande, som de oundvikliga temporära Bankolånen kunna äga i, för realisationens bestånd, bekymmersamma tider, bör icke förbises, och verkningarne deraf på en mindre tillräcklig silfverfond beräknas. Desse lån, hufvudsakligen på guld, silfver, jern och andra exportabla effecter hafva, i anseende till deras beskaffenhet, i allmänhet blifvit ansedde att icke behöfva ingå i beräkningen af proportion emellan speciefonden och de utelöpande sedlarne; men i brydsam belägenhet kunna äfven desse till deras verkan blifva af betänkelig beskaffenhet, och må till bevis anföras det förhållande, som visade sig flere påföljande år vid stagnation i utrikes jernhandeln, i synnerhet åren 1809 och 1810, då jernexporten var hämmad och jernlånen uppgingo till mera än dubbelt emot vanliga förhållandet, nemligen till öfver 2 närmare till 3 millioner R:dr. Ett sådant förhållande kan vid missgynnande conjuncturer åter inträffa, och betydligare händelser af flere missväxtår, behof af utomordentlige försvarsanstalter, eller andre händelser af vidt utseende beskaffenhet, kunde vid Coursens stigande inträffa, så att de icke på bestämda tider återbetaltes, men penningarne der-

emot med större fördel begagnades i mynt-handel till utväxlig, och betydligt med-verkade till påkänningar i sådan väg, som kunde hota med rubbning i realisationens bestånd, då, som ordspråket säger, den si-sta villan kunde blifva värre än den för-sta, och man kunde möjligen icke hafva qvar af minnet af resalisationen mera än förbindelsen att inlösa Statsobligationerna. Till hvad jag nu anført emot realisationen med nuvarande tillgångar, anhåller jag vörd-sammeligent att få föga några betänkligheter, hämtade från ekonomiska förhållanden, som sig nu förete. Allmänne är den mening erkänd, att penningeförlägenhet existerar i landet, och svårighet att utväga sig till af-bördande af allmänna utgifter, som efter allt utseende lära, åtminstone denna Riks-dag, icke nedsättas. Erkändt är äfven, att de gäldbundne genom Credit eller pennin-gebrist sakna tillgångar att uppfylla deras förbindelse, och, med afseende derpå, sy-nes mig tiden icke nu vara för handen till vidtagande af Författningar, som åtmin-stone för någon längre tid skulle verka till ökade svårigheter och bekymmer i desse afseenden. Erfarenheten vid föregående re-alisationer har upplyst, att den förorsakar en choque eller skakning i penningarörel-sen, som föranleder till ökad dyrhet i vis-se afseenden, och till minskning i pennin-getillgångar, till sin effect detsamma, som minskning i rörelseCapitalet. Förhöjning

i pris å Stadsmannavaror, arbetslöner, tjenstefolks löner m. m. hafva varit följder af föregående realisationer, och man har snart måst betala lika mycket till Riksdalertal i silfver, som man förut betalt i Banco-sedlar; sannolikt skall ock speciemyntet efter realisationens början icke blifva så gångbart som sedlarne, och derigenom en stagnation i penningarörelsen uppkomma, emedan det utkomna speciemyntet för nyhetens behag torde till en del skrinläggas, der förmögenheten sådant medgåfve och i synnerhet hos Capitalisterne, i början åtminstone, i speculation eller förhoppning om vinst, vid en framdeles förmodad högre cours. De på Banken i sednare tider ställde större creditiver för JernContoirtet och Manufacturfonden föranleda äfven till betänkligheter emot realisation. Icke kunde de efter realisationen vidare utgå ifrån Banken, men den sednare större lånerättigheten åtminstone kunde omöjligen indragas, och hvar skulle utväg för densamma sökas, som likväl vid myntets nuvarande skick oafbrutet kan begagnas till dess välgörande föremål. I sammanhang härmed anser jag mig icke böra med tystnad förbigå, att då frågor om myntbestämning uppstått, har man alltid ansett en allvarlig föresats till allmän och enskild hushållning med beslut derom stå i oskiljaktig förening, och prohibitivförfattningar stundom nödvändiga, hvaruti likväl realisatio-

nen för det närvarande förgäfves torde söka något stöd.

Vid frågan om myntvärdets ovillkorliga bestämmande anhåller jag att få fästa uppmärksamhet derå, att man i sednare tider funnit, det coursen icke har så bestämdt inflytande på penningarörelsen och varuvärden inom landet, som man fordom ansett, samt att varuvärden, beroende allena af tillgång eller brist, icke i den inre rörelsen äga med coursen något sammanhang, som bevises dermed, att spannmålspriset är stundom högt vid låg cours, och stundom lågt vid hög cours, utvisande att det är den utländska handeln, som af coursens förändringar hufvudsakligen beror, och för densamma synes mig man går längre än vederbör, om genom realisation man sätter den allmänna nyttan på vågspel, och tillstyrker jag därför, att frågan om myntbestämning, icke af Rikets ovillkorliga kraf nu till afgörande påkallad, må uppskjutas till nästa Riksdag, med uppdrag till BancoStyrelsen att emellertid vid tjenlig cours uppköpa silfver äfven för af Banken utgifvande nya sedlar, hvarigenom en tvefaldig nytta vinnes, nemligen tillökning af Bankens reela Fond och utvidgande af rörelseCapitalet, med bibehållande af sedelmyntets värde; och då jag med tillfredsställelse erfarit den mening vara allmänt gällande, att Bancosedelvärdet borde åtmin-

stone bibehållas i nuvarande förhållande, gör jag mig försäkrad, att inga heslut denna Riksdag vidtagas, som genom tillökning af Bankosedelstocken skulle lägga hinder i vägen för en framtida realisation. Jag anhåller vördsammeligen, att detta Anförande må till Stats- och BancoUtskotten remitteras.

Remitterades till Stats- och BancoUtskotten.

Herr *Törnebladh, Carl*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Det synes väl, som upplösningen af Problemet: *om den, som eger skog, beteshage, eller utmark bör taga del i hägnad emot åker, äng, eller plantering*, skall ligga i svaret på den frågan: *bör det åläggas antingen boskapsegaren, att vårda och afhålla sina kreatur ifrån ohägnad, eller jordegaren att hägna och försvara sin gröda för andras boskap?* Men grunden till stängselskyldighet, såsom servitut, är icke så lätt funnen. Man må affirmativt besvara frågans första del och antaga den sattsom såsom både rättvis och billig, att boskapsegaren är åtminstone lika förbunden och pliktig att bidra till fredande af grannens åker eller äng, som jordegaren, att sätta sina ägor och grödor i försvar emot andras boskap; men deraf följer likväl ej

annat, eller mera än skyldigheten för boskapens egare, att genom vård eller fängsel afhålla den ifrån ohägnad å andras egor, och derifrån kan ej annorlunda än godtyckligt göras sådan tillämpning vid stängselskyldighetens fördelning emellan grannar, som skulle egaren af utmark eller beteshage taga del i hägnaden emot angränsande Hemmans inegor. Ty om man besinnar endast huru många de gårdar äro, hvarest boskapen icke vallas å utmarken, men hålles inom sådana beteshagar, som af jordegaren sjelf instängas, emedan de icke stöta intill grannars egor: och huruledes, inom skogsbygderna i allmänhet, stängselskyldigheten för en vidsträckt utmark emot en annan bys långt bort belägna åkergården, eller ängar, blefve högst betungande äfven i afseende på förbindelsen, att gälda skadan af boskapsbet å dessa egor, hvilken måste följa af skyldigheten, att hålla en hägnad, så aflägsen, att brister, som af tillfällighet eller handaverkan uppkommit, icke genast kunna yppas och botas; så antyda dessa förhållanden, att det varit på goda grunder, som vår lagstiftning ifrån äldsta tider, i Uplandslagen ViderboaBalken XVII Cap., 16 §. Landslagen XXVI Cap. 6 §. Byggn.Balk. lika som Allmänna Lagen stadgar, att der skog, beteshage, eller utmark möter åker eller äng, skall den hålla gärdesgården allena,

lena, som åker eller äng eger. Det är ock han, som ensam drager nyttan af sådan hägnad, hvilken fredar för boskapsbet; och vid stängselskyldighetens åläggande, såsom servitut, för hvilken *Utilitets-principen* är den enda giltiga, synes det mig klart, att endast nyttan, som præsumeras vara ömsesidig, då egorne på begge sidor äro lika beskaffade, bör bestämma skyldigheten, att i hägnad taga del. Med serskildt afseende på betänkligheten att rubba dessa urgamla, i landets beskaffenhet grundade, förhållanden, hvilkas olägenheter blifvit genom tiden och vanan mindre känbara, än de af en lagförändring följande rättegångar och missnöjen skulle blifva, kan jag följagteli-gen icke tillstyrka den i Nåder propone-rade ändringen i sista mom. af 2 §. i V. Cap. Byggn.Balken.

Emot den föreslagna nya delningsgrunden förekomma äfven stora betänkligheter, som, efter min tanka, öfverväga fördelen af dess lätthet i tillämpningen. Den angifna svårighet, som ligger i nu gällande beräkning efter egodel och hemmantal, är oskiljagtig ifrån Exceptionslagar, hvarunder servituter kunna hänföras, men träffar egentligen Domare och Embetsmän, som skola tillämpa delningsgrunden, hvilken icke derföre bör upphävas, om den i öfrigt är, som jag tror, mera riktig än

den föreslagna, att hvar och en, som annan med egor möter, skall i stängsel taga del till hälften, utan afseende på egorymd, eller hemmantal, å ena eller andra sidan.

Min erfarenhet, under mångfaldig tillämpning af den gällande delningsgrunden, har aldrig mött någon ovanlig svårighet dervid, men öfvertygat mig derom, att hägnadsbesväret blifver rätteligen fördelt efter samma grund, som egorne blifvit skiftade. Men jag tror icke samma följd uppkomma af det nya delningssättet; och de Historiska bevis, som för detsamma blifvit anförda, neml. våra Landskapslagar och en Kongl. Dansk förordning af den 23 April 1781, äro icke särdeles öfvertygande, emedan den grund, hvarå stadgandet i Landskapslagarna hvilar, att neml. endast för inegor borde hägnas, men skog och utmark vara fri, skulle genom lagförslagets antagande, komma att förfalla, och det gamla lagbudet att förlora sin fordna lämpelighet, då för andra än lika beskaffade egor skulle i hägnad dem emellan tagas del. Och beträffande Danska Förordningen, så ligger ett misstag i den gjorda citationen deraf; ty den stadgar verkligen *Hartkornet* såsom Delningsgrund för mellanhägnad inom by, så att det är endast vid framdeles skeende utskiftningar, som, emellan byar, gårdar och lottegar, hvilke utgå af Fäladskapet, skall tilldelas halfva hägnaden

åt hvardera, efter gradering. Skälet der-
till uttryckes i Danska Lagen, att det, som
ena året är fälad, blir andra året gärde;
och detta förhållande, som inom vårt land
är sällsamt och nästan endast i Skåne in-
träffar, styrker min mening, att en sådan
lag blott för Skånska slättbyggheden vore
lämplig. Den Danska Förordningen blef
aldrig gällande i Norrige, hvarest areal
eller egodel utgör delningsgrunden.

Jag anhåller, att dessa anmärkningar
emot sjelfva grunderna för Kongl. Maj:ts
Nådiga Proposition måtte få densamma till
LagUtskottet åtfölja.

*Hans Excellence Herr Grefven och
LandtMarskaiken* hemställde, om icke Herr
Törneblahds Memorial, som innefattade an-
märkningar vid Kongl. Maj:ts den 12 den-
nes till Lag- samt Allmänna Besvärs- och
EkonomiUtskotten remitterade Nådiga Pro-
position angående en ny stängsel-förord-
ning, äfven måtte till bemälte Utskott för-
visas.

Bifölles.

Föredrogs å nyo Friherre Anckar-
swärds, Carl Henric, den 12 dennes på
bordet lagde Motion angående formen för
Statsregleringens uppgörande.

Friherre *Anckarswärd*, *Carl Henric*,
uppläste följande:

Då den motion jag haft äran framställa, nu åter till öfverläggning förekommer, inträder för mig förbindelsen, att å nyo fästa Ridderskapets och Adeln's uppmärksamhet, vid grunderne till det förslag, hvaruti jag önskade att Ridderskapet och Adeln med mig ville öfverensstämma.

Jag har utur en inom BondeStåndet i detta ämne väckt motion hämtat anledningen till det förslag jag tagit mig friheten föredraga.

Jag har funnit den uti BondeStåndets motion föreslagne fördelning af Statsregleringens föremål, vara både ändamålsenlig och riktig.

Jag anhåller således att få återupprepa denna fördelning, såsom bestående uti:

1:o Hvad som fordras för underhållet af Statsinrättningens jemna och oafbrutna gång.

2:o Hvad som af Styrelsen nu begäres, såsom tillökning uti de vid sista Riksdag beviljade anslag.

3:o Alla sådane tillfällige anslag, hvilka till bestämda föremål vid sista Riksdag beviljades, och hvars fortsättande nu begäres.

- 4:o Hvad som nu af Styrelsen begäres, såsom utomordenteliga bidrag, och till hvars fyllande låne-utvägen är föreslagen.
- 5:o Styrelsens, så väl som enskilt, fordrade Statsbidrag, till mera eller mindre allmänna föremål.
- 6:o Hvad RiksgäldsContoiret fordrar för fullgörande af sådane skulddliqvider och räntebetalningar, som Rikets Ständer redan erkänt, och å RiksgäldsContoiret anvisat.

Då det troligen af ingen lærer kunna bestridas, att dessa Statsregleringens föremål befinna sig ganska bestämdt ifrån hvarandra skiljde, så lærer det äfven icke böra förnekas, att hvarje af dessa föremål kunna hvart för sig pröfvas och afgöras.

Det är på denna grund jag begärt Ridderskapets och Adels verksamma biträde, till vinnande af StatsUtskottets afseende å det förslag jag framställt, att till Rikets Ständers pröfning och afgörande i första rummet öfverlemna ett förslag till Statsreglering, endast uppfattande de föremål, min motion egenteligen innehåller.

Det är denna del af Statsregleringen, öfver hvilken, snart sagt, inga olika åsikter kunna komma att äga rum. Staten måste ovillkorligen uppehållas uti en jemn och oafbruten gång, och hvad som dertill

oundgängeligen erfordras, måste lika ovillkorligt anslås.

Det är på denna grund jag hade trott ett sådant Betänkande, som det jag föreslagit, böra få företräde framföre Betänkanden, som uppfattade öfrige med Statsregleringen gemenskap ägande föremål.

Då, i anseende till dessa, i min tanke, den första punkten underordnade föremål säkerligen blifva underkastade de olikartade åsigtornes vidlyftiga pröfning; då de Betänkanden, som komma att innefatta dessa efter min åsigt underordnade föremål, utan all tvifvel komma att återremitteras, med anmärkningar, som kunna föranleda en för Utskottet mödosammare omarbetning, än man må hända nu anar eller föreställer sig, anser jag för min del origtigt, om man, genom bristande föresende, icke skulle undanrödja nödvändigheten, att i och med detsamma äfven behöfva återremittera Betänkandet, i de delar det afsåg de uti min motion upptagna Statsregleringens oumgångeliga föremål.

Jag är öfvertygad, att Rikets Ständers pröfning af Utskottets Betänkande skulle oändligt lättas, om en sådan arbetets fördelning, som den jag tagit mig friheten föreslå, kunde vinna något afseende, och det är förgäfves jag för min enskilda mening vågar hoppas något sådant, om Rid-

derskapet och Adeln icke skulle täckas med mig instämma uti den.

För lagligheten af min motion, anhåller jag att åter få npprepa Rikets Ständers rätt, att i enlighet med 44 §. Riksdags-Ordningen kunna genom Ständens pluralitet, när så nödigt pröfvas, förelägga Utskotten tid till afgifvande af deras Betänkanden.

Detta är hvad som redan uti sista Plenum skedde.

Jag finner på intet ställe i Grundlagen något som föreskrifver formen för Utskottens Betänkanden. Men jag finner icke heller uti Grundlagens ordalydelse något hinder för ett eller flere Stånd, att lemna Utskotten del af pluralitetens åsigt och önskan i anseende till formen för Betänkanden eller desses fördelning uti flere, hvilket utgör egentliga föremålet för min motion.

Jag anhåller att vidare få fästa uppmärksamheten å den föreskrift 109 §. RegeringsFormen lämnar, att Riksdag ej må räcka längre, än högst 4 månader från den dag, då Konungen låtit, om StatsVerkets tillstånd och behof Rikets Ständer eller deras StatsUtskott underrätta; äfvensom derå, att Lagstiftaren uti samma §., såsom en oförmodad händelse anser möjligheten att, vid denna tidens utgång, Rikets Stän-

der icke hade reglerat Staten, eller någon ny bevillning till bestämt belopp sig åtagit.

Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att lagbudet innebär, att Konungen skall vid sådant tillfälle kunna Rikets Ständer åtskilja, och att den förra bevillningen i sådan händelse fortfar intill nästa Riksdag.

Är det väl möjligt, mina Herrar! att StatsUtskottet kan hinna, till oss afgifva ett förslag till fullständig reglering ej allenast af Statens redan erkände behof, utan äfven af sådane, hvilkas pröfning på oss nu ankommer? Är det väl möjligt för StatsUtskottet, att fullgöra ett sådant deras åliggande inom den tid, som oss höfves, för att moget pröfva och efter fullkomlig öfvertygelse besluta, ej mindre om behofvens verklighet, än om bästa och tjenligaste utvägarne för deras tillfredsställande?

Jag tror det icke, och jag har i följd deraf ansett, såsom en ovillkorlig pligt, att söka en utväg för Rikets Ständer, att förflytta sig uti en bättre ställning, än denna för mig synbart brydsamma belägenhet företer; och jag har dertill icke funnit någon annan utväg, än den jag tagit mig friheten föreslå; och jag är, efter lugn och mogen öfverläggning med mig sjelf, fullkomligt säker, att den ifrån flere synpunkter är den enda rätta.

Jag har tagit mig den friheten visa Konungens rättighet att efter den 14 Mars låta afblåsa Riksdagen, när honom godt synes; jag har ådagalagt, att den gamla bevillningens fortfarande derutaf blefve en följd.

Måne icke härifrån uppkommer en positiv pligt, att i första rummet stadga ett bevillningsbelopp, hvarigenom Rikets Ständer åtminstone försattes uti mera säkerhet, i anseende till den tid, som oundgängeligen fordras för de stora samhällsangelägenheternas afgörande, på ett sätt, som ej lemnar någon anledning till det olyckliga omdöme, att det möjligtvis varit förhastadt.

Jag skulle med fog kunna skattas såsom orättvis, om man härvid skulle finna tillfälle påbörda mig, att ej vilja erkänna, det vi ifrån framfarna tider äga tillräckliga anledningar, att hysa förtroende till Styrelsens undseende med den långsamhet, som, i följd af våra, jag vågar säga, odrägliga former, nödvändigt måste vidlåda våra arbeten.

Men, detta oaktadt, kan jag icke frångå, mine Herrar! att tiden äfven hos oss uti detta fall utkräfver sin rätt till utbildning af former.

Jag tror det icke vara riktigt, jag tror det icke vara rätt, att folkets representanter, i anseende till tiden för behandlingen

af folkets angelägenheter, ställa sig uti ett absolut beroende af Styrelsens en gång möjligen inträffande Grundlagsenliga godtycke uti denna del.

Medgifvom, mina Herrar! att pennin-
gebidragen uti den Constitutionella samhälls-inrättningen ensamt utgöra folkets egentliga andel uti magtbestyret, och besinnen, att J icke bören, utan moget bepröfvande, eller af blott fördom mot en motionair, förkasta en motion, hvars hufvudföremål är, att bibehålla folkets representanter uti den oberoende ställning, som alltid blifver ett oeftergiftigt vilkor för de större samhälls-angelägenheternes ändamålsenliga behandling uti lagstiftningsväg.

Lagstiftaren har äfven föresett det förhållande, hvarom nu är fråga.

Då man såsom tänkare läser 109 §. RegeringsFormen, så finner man förnyade anledningar, att prisa Lagstiftarens föresende omtanka, att på allt möjligt sätt bibehålla Svenska Folket den andel uti magtutöfningen, efter hvilken andra Constitutionella Folk förgäfves sträfva, men som det på Svenska Folkets representanter ensamt ankommer, att begagna.

Uti 109 §. RegeringsFormen heter det:
"Är åter hela Bevillningens belopp bestämdt,
"men Riksens Ständer icke om fördelning."

”gen deraf ense, då skola, efter den fast-
”ställda BevillningsSummans förhållande till
”den, som vid föregående Riksdag blifvit
”fördelad, de i den sista BevillningsFör-
”ordningen stadgade Artiklar jemlikt ökas
”eller minskas; och uppdrage Riksens Stän-
”der deras fullmäktige i Banken och Riks-
”gäldsContoiret, att en ny BevillningsFör-
”ordning på sådan grund uppgöra och ut-
”färda.”

Lagstiftaren har här anvisat en ovill-
korlig nödvändighet för Rikets Ständer, att
framför allt inom den föreskrifna tiden be-
stämma ett Bevillningsbelopp; Lagstiftaren
har föresett möjligheten af sådane omständig-
heter, att Rikets Ständer, öaktat en sig be-
stämdt åtagen bevillning, icke om dess för-
delning blifvit ense; Lagstiftaren har såle-
des undanröjt alla de hinder, för bestäm-
mandet af en bevillning, hvilka äfven ifrån
ett BevillningsUtskott möjligen kunnat upp-
komma, i anseende till fördelningen af Be-
villningsSumman, inom den i Grundlagen
föreskrifna tid, och jag hämtar härifrån en
ny och ökad anledning, att begära Rid-
derskapets och Adelns biträde till den mo-
tion jag framställt, om nödvändigheten, att
StatsUtskottet täcktes inkomma med ett
Betänkande, som i första rummet upptager
de föremål af Statsregleringen, jag yrkat,
på det att Rikets Ständer, genom ett så-
dant Betänkande, må sättas i tillfälle, att

ju förr dess häldre bestämma ett Bevillningsbelopp, hvilket ingen ting kan hindra dem att öka, så länge de af Styrelsen tillåtas, att, efter den i Grundlagen bestämda tiden, få fortsätta deras öfverläggningar.

Det tillhör icke mitt sinnelag, mina Herrar! att uti mine förslager dölja någon syftning eller någon annan plan, än den jag önskar öppet synlig för hvarje blick, och tillgänglig för hvarje pröfning.

Jag anser mig i sammanhang härmed äfven böra öppet förklara min öfvertygelse vara den, att Rikets Ständers första åtgärd alltid borde vara, att ofördröjligen efter deras sammanträden besluta ett Bevillningsbelopp, som icke omfattade andra föremål, än dem jag i första punkten af mina tankar om Statsregleringens fördelning uppgifvit.

Jag har sökt utveckla motiverne till denna åsigt, i anseende till ett i min tanka förevarande behof af säkerhet för Rikets Ständer, att ostörde få tillgodonjuta den tid, som oundgängligen erfordras för sakernes bringande till något slut; och jag önskar, att Rikets Ständer, genom den utväg jag föreslagit, sätta sig i besittning af denna säkerhet, som icke på någon annan väg kan ernås; ty Ministeren skulle icke kunna bibringa någon lugnande försäkran

i anseende härtill; dess tystnad vitsordar denna förutsättning; och den blotta möjligheten, att Konungen kan omkring den 14 Mars, eller vid hvilken tidpunkt som helst förändra Ministären, rättfärdigar mera än något annat Ministrarnes tystnad i denna fråga.

Men icke nog härmed, Mine Herrar! det förslag jag afgifvit, innebär äfven den enda utvägen folkets representanter eger, att med något slags eftertryck fordra de concessioner, som folkets bästa kräfver; och Konungamakten kommer sällan i tillfälle, att erfara folkets behof på annat sätt, än genom dess representanters vilkorliga beviljande af de äskade Statsbidragen.

Jag vill göra mig begriplig genom det exemplet, att vi behöfva återställandet af en oss under fagra löften aflockad tryckfrihet; och jag påstår, att det är en Rikets Ständers pligt, att genom Bevillningsbeloppets bestämmande till den lägsta punkt, som kan förenas med Statens jemna och oafbrutna gång, sätta sig uti en ställning, att kunna bevilja skattebidrag, såsom vilkor för Styrelsens begifvanden, i anseende till sådane Nationens fordringar, som afse lika mycket den styrandes, som de styras sanna och verkliga fördelar. Det gifves icke något annat sätt, att bibringa Konungamakten ett sant begrepp om folkets förtroende till verkställande magtens för-

måga, att leda de allmänna angelägenheterne till det för folk och Konungamakt gemensamma föremål, af ett jämt stigande inbördes förtroende, såsom följd af ett åskådligt begär hos Styrelsen, att utan återhåll befrämja tillfredsställandet af folkets billiga fordringar och oemotsägeliga behof. — Jag har nu helt öppet sökt utveckla grunderne till den medverkan, jag af Ridderskapet och Adeln tagit mig friheten begära för framgången af min motion; jag har trott mig böra verka till en fullkomlig öfverensstämmelse i beslut inom Ridderskapet och Adeln och BondeStåndet uti en fråga, vid hvars utgång Svenska folket, med mer än vanligt spända blickar, fäster sig; det är derföre jag antagit BondeStåndets motion, som grund för den öfvertygelse, jag velat åstadkomma.

Den sats jag här yrkat, är så obestriddigt sann, att felet säkerligen är mitt, om det icke lyckats mig, att vid detta tillfälle göra mig begriplig, och jag vågar tro, att de, som förstått mig, icke skola kunna bestrida rättvisan, eller nyttan af hvad jag begärt; jag har härvid ingenting fördolt; måtte man göra mig den rättvisan, att min motion icke innehåller annat, än den enkla syftningen, att komma ett steg närmare det constitutionela mål, hvartill pligten lika mycket som känslan manar oss att sträfvat, och måtte utgången af denna sak äfven

blifva en offentlig tacksambets gärd åt de lagstiftare, som uti RegeringsFormens 109 § så fullständigt och väl visat den väg Rikets Ständer hafva att gå, för att upphinna det constitutionella mål, hvarförutan den constitutionella friheten vore ett blott meningslöst ord.

Under uppläsningen af detta Friherre Anckarswärds anförande hade en Deputation ankommit från Hedervärda BondeStåndet, anford af RiksdagsFullmäktigen från Elfsborgs Län Anders Danielsson, hvilken aflemnade tvänne BondeStåndets Protocolls-Utdrag af den 9 dennes, det ena innefattande BondeStåndets inbjudning, att de öfrige RiksStånden måtte med BondeStåndet förena sig i det beslut, att ett särskildt Utskott, bestående af 3 Ledamöter ifrån hvarje Stånd, må sättas till upptagande, ntvecklande och meddelande af fullständigt Ut-låtande i alla de inom BondeStåndet samt Ridderskapet och Adeln väckte frågor, dels om jemkning i StåndsPrivilegierna och Jordnaturen, dels om undanrödjande af den nuvarande olikhet i jordens beskattning, genom införande af en enda allmän Beskattningsmethod, lämpad efter inkomsten, dels ock om jemkning i Rusthålls- och Roterings-skyldigheterne; samt det andra ProtocollsUtdraget af innehåll, att sedan Anders Danielsson uti till BondeStåndet ingifvet Memorial, yrkat: 1:o att i afseende

på StatsRegleringen, som ansågs i första rummet fordra underhållet till Statsbestyrets vanliga gång, StatsUtskottet måtte anmodas, att sist inom 14 dagar till RiksStånden inkomma med ett sådant Förslag till StatsReglering, som blott upptog de AnslagsSummor, hvilka vid sista Riksdag under de särskildta Titlarne beviljades, med undantag af hvad som på Öfverskottet för 3:dje och 10:de HufvudTitlarnes förstärkande anvisades, och med iagttagande endast af den tillökning, som under 8:de HufvudTiteln begäres i och för Fångars skjuts och underhåll; hvilket Förslag borde i följd deraf innefatta Summan af den Statsbrist, som vid ett sådant förhållande komme att genom Allmän Bevillning fyllas; att derefter i den mån tiden medgäfvade, inkomma med de öfrige med StatsRegleringen gemenskap ägande Betänkanden; och att, då StatsInkomsternes beräkning troligen långt för detta vore af Utskottet verkställd, ofördröjligen lemna RiksStånden del af ett InkomstBetänkande, som tillika upptog de å hvarje InkomstTitel för hvarje år, sedan sista Riksdag, uppkomne öfverskott, på det Inkomstberäkningar måtte kunna ventileras, under afvägtan af Förslag till StatsReglering; samt 2:o att BevillningsUtskottet måtte, i sammanhang dermed, anmodas att sist inom 3 veckors tid uppgifva grunderne för Allmänna Be-

Bevillningens fördelning, samt för Tullen och öfrige Bevillningars utgörande; så hade BondeStåndet beslutat, det skulle de öfrige RiksStånden inbjudas, att med BondeStåndet förena sig uti Remiss till Stats- och BevillningsUtskotten, med anmodan, att inom de, af Anders Danielsson föreslagne, tider till RiksStånden inkomma med Utlåtande i de ämnen Anders Danielssons Memorial innehåller.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att hvad angick frågan, huruvida för pröfning af de hos Ridderskapet och Adeln väckte ofvanberörde motioner om all jords lika beskattning m. m. ett särskildt Utskott kunde finnas nödigt, hade Ridderskapet och Adeln redan den 22 sistl. December e. m. fattat sitt beslut, hvilket skulle blifva Hedervärda BondeStåndet meddeladt; och skulle de ämnen, hvilka i Hedervärda BondeStåndets sednare ProtocollsUtdrag innefattades, med första varda inför Ridderskapet och Adeln föredragne.

Sedan Deputationen blifvit på vanligt vis utbeledsagad, upplästes och lades på bordet BondeStåndets berörde tvännne ProtocollsUtdrag.

Hvarefter och sedan Friherre Anckarswärd uppläst till slut dess ofvannämnde

anförande, Friherren munteligen tillade: Jag får förnya min begäran om Proposition derå, att Ridderskapet och Adeln behagade instämma uti den af mig gjorde ifrågavarande motion.

Grefve von Schwerin, *Fredric Bogislaus*: Friherre Anckarswärd har begärt, att genom proposition måtte inhemtas, huruvida Ridderskapet och Adeln behagar instämma i hans motion. Jag får härvid fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet derpå, att i den motion, som först för oss upplästes, stod: "att det måtte föreläggas StatsUtskottet att inkomma med sina Betänkanden om Statsregleringen efter gifna föreskrifter." Friherre Anckarswärd, såsom talande öfver ämnet, har nyttjat andra termer. Han har till och med gått så långt, att han hemställt, huruvida Utskottet *täcktes* göra afseende på den form han dertill uppgifvit. Angående formen måste vi först vara öfverens, huruvida nemligen Propositionen skall lyda på att *förelägga* Utskottet en åtgärd, eller allenast på meddelandet af en tanka, för att väcka Utskottets uppmärksamhet och måhända gifva ledning åt dess arbete. Hvad det sednare beträffar, så är jag för min del färdig, att lyssna till hvarje tanka, och, då den instämmer med resultatet af min fria pröfning, underkasta min vilja och min åsigt dess ledning. Men jag får derjemte yttra, att jag, den der

äger rätt att fritt tala och utlåta mig här och i Utskott, icke underkastar mig några föreskrifter, huru jag bör inrätta det förslag, eller rättare, deltaga i uppgörandet af Utskottets förslag till Ständerna. Sådant äger ingen enskild medlem af Ståndet: icke Höglofl. Ridderskapet och Adeln, icke Rikets Ständer att föreskrifva Utskottet. Kongl. Maj:ts rätt är det, att vid början af hvarje Riksdag i Dess Nådiga Proposition meddela sina åsikter af Rikets tillstånd och behof; och sådan Kongl. Maj:t framställer denna sin åsigt: är det Utskottets ovilkorliga pligt att taga frågan i betraktande. Det är dess pligt, att pröfva, huruvida det finner sina åsikter dermed öfverensstämma, eller ock att uppgifva skälen, när det finner afvikelser derifrån böra ega rum. Den verkställande makten är icke tillåtet, att skilja emellan en Stat, som blott vegeterar och en Stat, som lefver. Sådan är dock syftningen af Friherre Anckarswärds förslag att göra skillnad emellan hvad Staten behöfver till sin *jemna* gång, och hvad den kan behöfva, för att utveckla sina krafter i lika mån med andra Stater i Europa, att Statens medlemmar måtte kunna följa det stora budet, att växa till och föröka sig. Jag bekänner, att jag icke kännes vid någon sådan teori. Jag ser Staten, sådan den är i det ögonblick, då mig ålägges skyldigheten, att sörja för Staten och dess framtida tarfvor. Friherre Anckarswärd har

sagt, att penningens utgifvande eller tillbakahållande är den enda maktutöfning, som Ständerne ega. Att bevilja pennningar är, som ordet lyder, ett samtycke, icke en maktutöfning. Är fråga om att vägra penningeanslag, då kan termen vara riktig; men må det tillåtas mig säga, att det gifves andra krafter att göra gällande, än dylika maktutöfningar. Det finnes intet land, intet folk, der icke moraliska krafter kunna användas. Det är dessa moraliska krafter, som jag tror verka och uträtta mera för det stora målet att växa till och föröka sig, än att bevilja en penning eller afslå den. Sådane krafter äro verksamma i Folkförsamlingar; de yttra sig i deras öfverläggningar, deras beslut; och må det vara mig tillåtit säga, hvad jag är innerligen öfvertygad om, att nemligen under 20 år hafva dessa krafter verkat, och med framgång. Jag ser en annan tid än jag har sett, och jag anar en bättre än jag nu ser. Jag vill heldre huggas af detta hopp, än lefva i den misströstan, att det vore genom nekade penningar allenast man bör framtvinga det goda. Vill man tala om de förflutna tiderna, så vore mycket att säga så om den ena som om den andra. Om Ministrarne skulle fråga Ständerne, på hvad sätt de skött Banken och Myntväsendet; hvad svar äga de väl att gifva? Och hvarmed urskulda de brister, hvaraf folket lider? Men hvori ligger orsaken till den

brist på ordning, som man allestädes varseblir, till detta allmänna slarf? — Jag ber om förlåtelse att jag nyttjar ett sådant ord — hvad annat har varit orsak dertill, än ett förstördt myntväsende? — Må därför första föremålet för våra bemödanden blifva, att i detta afseende sätta oss i samma skick, som andra länder, hvaruti vi icke varit på 200 år; och må vi sedan glömma det förflutna, omfamna hvarandra och förhoppningsfullt gå en bättre tid till mötes.

Åtskillige yttrade härtill deras bifall.

Friherre *Anckarswärd*: I anledning af Grefve von Schwerins anmärkningar vid ordalydelsen i min motion, får jag nämna, att jag emottager med tacksamhet Herr Grefvens tillrättavisning, och anhåller att få ändra den skriftliga motionen efter den utveckling jag deråt gifvit i hvad jag nyss uppläste. Min motion uppställdes under sista debatten öfver Herr Hjertas motion. I stället för att förelägga Utskottet det sätt för ärendernas utarbetning, jag deruti föreslagit, anhåller jag att få framställa detta sätt såsom en önskad ledning för Utskottets åtgärder. Hvad Grefve von Schwerin i öfrigt yttrat om motiverne i mitt skriftliga anförande, nödgas jag uppriktigt bekänna, att jag icke fullkomligt uppfattat. Jag kan icke dela den åsigt, att de moraliska krafterne äro så mäktiga, som Herr Grefven föreställt sig. Jag delar visserli-

gen den tanka, att tiden oupphörligt går till ett bättre; men jag tror det vara människornas ovillkorliga förpligtelse, att bidra till fortskyndandet deraf. Jag kan icke frångå begreppet om vigten af den säkerhet jag yrkat för Rikets Ständer i anseende till en nödig tid att tillvägabringa de Statsangelägenheter, hvarom vi hafve att öfverlägga. Äfven rörande den frågan, vid hvilken Grefve von Schwerin mäst fäst sig, nemligen vid myntbestämning: äfven i anseende härtill har jag ansett nödvändigt, att det beredes Rikets Ständer tid till fullföljande af de åtgärder, som dermed äro förknippade. Om Herr Grefven behagat fästa en närmare uppmärksamhet vid min motion, skulle han funnit, att jag utgått från den utveckling af tidens kraf, att man icke bör ställa sig i beroende af Styrelsens grundlagsenliga godtycke i afseende på Riksdagens upplösning; ty Styrelsen äger bestämdt en sådan rättighet. Hvad för öfrigt beträffar Grefve von Schwerins klander af den åsigt, att genom hushållningen med penningebidragen söka göra de moraliska krafterna gällande, så tror jag alla folkslags exempel skola visa, att på de ställen der de bordt göra sig mäst gällande till människoslägtets väl i följd af en friare yttrande rätt, en större upplysning och en lifligare tankeväxling, har det likväl endast varit penningen, som kunnat

lägga bandet på Styrelserna, då de behöft fordra nya anslag af folkets Ombud.

Friherre *Sparre, Sixten*: Jag får inskränka mig till det yttrande, att jag icke för min del kunnat finna den obestriddiga sanningen af Motionairens utvecklade åsichter. För öfrigt är jag af Grefve von Schwerin förekommen, och förenar mig med honom i afseende å skiljaktigheten uti den motion, som Friherre Anckarswärd i förra plenum afgifvit, och den han nu uppläst, samt anser hans yrkande förra gången icke kunna blifva föremål för Herr Grefvens och LandtMarskalkens proposition.

Friherre *Cederström, Jacob*: Då Friherre Anckarswärd begärt, att nu få ändra dess skrifteligen aflemnade motion, måste jag deremot protestera; förbehållande mig, att den må oförändrad företagas till pröfning. Den nya motion, som i dag blifvit väckt, är det min rätt att i behörig ordning lägga på bordet. Den är för öfrigt icke i laglig form, och kan således icke af Ridderskapet och Adeln bifallas.

Grefve *Horn, Claes Fredric*: Då jag äfven instämt i Friherre Anckarswärds på bordet lagde yttrande, såsom allenast en utveckling af Herr Hjertas redan af Ridderskapet och Adeln bifallne förslag, anser jag mig pliktig tillkännagifva, att jag icke af de tvänne sista Talarne blifvit rub-

bad i den öfvertygelse, att denna motion bör remitteras till StatsUtskottet, såsom en ledning för Utskottets handläggningssätt. Jag anser det vara omöjligt för StatsUtskottet, att i ett enda Betänkande innefatta hela Statsregleringen, eller allt, hvad som är en följd så väl af Kongl. Maj:ts Proposition, som af enskilde Motionärers yrkanden om ökade Statsbidrag. Det måste, på sätt Friherre Anckarswärd föreslagit, vara nödvändigt, att åtminstone UtgiftsBetänkandet fördelas i särskilde afdelningar. Detta finner jag äfven vara öfverensstämmande med Grundlagen; ty då 44 §. 1 mom. Riksdags-Ordningen tillägger Ständerna rättighet, att förelägga Utskotten en viss tid för afgifvandet af deras Betänkanden, innebär detta äfven begreppet om att kunna föreskrifva till hvad del man vill hafva ett Betänkande inskränkt. Med tillämpning häraf på ifrågavarande ämne, finner man Grundlags §:n förtydligad genom 30 §. RiksdagsOrdningen der det står: "*Vidare åligger detta Utskott, att utröna, pröfva och föreslå det, som till Stats- och RiksgäldsVerkens behof erfordras, sedan nödige indragningar och besparingar blifvit iakttagne.*" Det är just i afseende på denna fordran, som Ridderskapets och Adelsns beslut om föreläggande af tid tyckes vara taget; nemligen för att erinra om nödvändigheten att iagttaga besparingar, samt att i Inkomst-Betänkandet upptaga öfverskottsmedlen och

alla BevillningsArtiklarna. Jag anser det således vara en gifven rättighet för Ridderskapet och Adeln, att förelägga, eller åtminstone att, såsom en ledning meddela Utskottet, hvilken del af Statsregleringen Ridderskapet och Adeln önskar först afgifven. Det är Stats- och Banco- äfvensom BevillningsUtskotten sedan förbehållet, att när det visar sig att Styrelsen och Representationen äro i behof af hvarandras hjälp, för att komma ur den finansiella oredan, der till föreslå de utvägar, som finnas tjenliga.

Friherre *Anckarswärd*: Jag hemställer till allmänheten inom detta Hus, huruvida det kan finnas öfverensstämmande med ett riktigt förstånd af Lagen, att, då en Ledamot erkänner ett misstag uti ett uttryck, och begär att få i stället sätta ett annat, som är en följd af ämnets vidare utveckling, detsamma må kunna honom förvägras. Sådant visar sig tydligen det förhållande jag åsett. Jag frågar, huruvida uti Friherre Cederströms yrkande finnes någon slags liberalitet, och om det icke skall föranleda till blott tidsutdrägt utan någon nytta, då vi ännu en gång skulle återfå samma discussion. Jag hemställer således å nyo, om det icke må tillåtas mig rätta ett ord, i analogie med det öfriga af mitt anförande, och hvilket Grefve von Schwerin sjelf erkänt stå i strid med det öfriga af motionens ordalydelse. Jag anhåller att

få veta af Herr Grefven och LandtMarskal-
ken, om denna rättighet förunnas mig, och
om det följagteligen tjenar till något än-
damål att discussionen fortgår; ty om Fri-
herre Cederströms begäran skulle bli den
gällande, vore det blott att nu onyttigt upp-
taga tiden, att orda ett ögonblick vidare,
innan jag får omskrifva en ordställning,
den jag ingalunda bestridt må förändras,

Hans Excellence Herr Grefve af *Wet-
terstedt, Gustaf*: För min del har jag vis-
serligen ingen ting emot, att den rät-
telse, som Friherre Anckarswärd begär, nu
måtte kunna göras; men jag får derjemte
hemställa till Ridderskapet och Adeln, om
något annat förhållande egenteligen kan sä-
gas uppstå genom denna förändring. Om
jag rätt fattat Grefve von Schwerins ytt-
rande, ansåg han sig, med den rätt Rid-
derskapets och Adelns förtroende lemnat
honom, att vara Ledamot i StatsUtskottet,
och att således sjelf uppgifva och pröfva de
förslag, som Utskottet ålåge att afgifva,
likväl med nöje vilja lyssna till hvar-
je enskildt tanka, som kunde honom med-
delas; men jag hemställer huruvida den
fråga, som nu är å bane, kan komma un-
der benämning af enskild tanka, då man
önskar att ett helt RiksStånd skall deruti
instämma. Jag hemställer derjemte, hvad
det är för skillnad emellan ett beslut, hvar-
efter Utskottet ovillkorligen bör rätta sig,

och en önskan af Rikets Ständer, i afseende på formen, hvori Utskottet bör låta sitt Betänkande uppställas. RegeringsFormens 53 §. innehåller: *Rikens Ständer välje genast sedan Riksdagen blifvit öppnad de Utskott, hvilka skola ärenderna bereda.* I samma §. står: *Ett StatsUtskott, att utreda och för Rikens Ständer uppgifva StatsVerkets och RiksgäldsVerkets tillstånd, förvaltning och behof.* I 59 §. står: *Efter Rikets och StatsVerkets tillstånd och behof låte Konungen till Utskottets öfverläggning framställa hvad Staten kan tarfva utöfver de ordinarie inkomster, och hvilka behof genom Bevillningar böra fyllas.* I 62 §. säges: *Sedan StatsVerkets behof blifvit af StatsUtskottet uppgifne och af Rikens Ständer pröfvade &c.* 30 §. RiksdagsOrdningen innehåller: *StatsUtskottet, som skall bestå af 36 personer, bör granska, utreda och till Rikens Ständer uppgifva Stats- och RiksgäldsVerkens tillstånd, förvaltning och behof &c. &c.* Alla desse Grundlags-stadganden utvisa, att det är StatsUtskottet som, oberoende af Rikets Ständers föreskrifter, skall med förslag i ofvananförde ämnen inkomma. Skulle nu likväl inom RiksStånden, det vare sig genom beslut eller yttrad önskan, de grunder föreskrifvas StatsUtskottet, hvarefter ärenderna borde utredas, så är det icke mera StatsUtskottet, det är Rikets Ständer, som verkställa denna utredning, och ett sådant för-

farande vore, efter min öfvertygelse, icke förenligt med Grundlagen. Här är dessutom icke allenast fråga om grunderne, som skola uppgifvas, utan äfven om beloppet af den Summa, hvarmed i första rummet StatsUtskottet skall, i sitt förslag, inkomma: hälst beräkningen hämtas från 1823 års UtgiftsBetänkande, med särskilda föreskrifter i afseende på 3, 8 och 10 HufvudTitlarne. Då det i RegeringsFormens 56 §. är uttryckligen bestämdt: *att allmänna frågor, som uti Rikens Ständers plena väckas, må ej till ett omedelbart afgörande der upptagas, utan skola öfverlemnas till behörigt Utskott, som ega att dem utreda och deröfver sig yttra*, så hemställer jag, om icke i det hela Friherre Anckarswärds motion skulle leda till en sådan förberedande åtgärd inom RiksStånden, som icke förenar sig med nyss upptagne Grundlags stadgande. Det man således, efter min öfvertygelse, icke kan *besluta*, utan att strida emot lag, bör och kan man ej heller *önska*. Antingen skall väl en önskan betyda något, eller också tjenar den till ingenting; och att Rikets Ständer yttrat sig i denna form till ett Utskott, har mig vetterligen ännu icke inträffat, då Utskottet har sig i Grundlagen föreskrifven rättighet, att fritt handla och pröfva, och det först, sedan detta skett, på Rikets Ständer ankommer att Utskottens förslag antaga eller förkasta. Jag kan således icke annat än tillstyrka,

att den förevarande motionen icke må upptagas.

Friherre *Cederström*: Lika med Hans Excellence Herr Grefve af Wetterstedt hade jag ämnat upptaga och besvara Friherre Anckarswärds motion, i händelse fråga blifvit om dess upptagande till beslut. Men som jag ansåg motionen grundlagsvidrig, har jag trott hvarje debatt vara öfverflödig, intill dess Herr Grefven och Landt-Marskalken härom tillkännagifver oss sin tanka. Jag bestrider all förändring i ordformen, mig obetagit att lägga Friherre Anckarswärds nu gjorde motion på bordet, och, om jag finner äfven den Grundlagsvidrig, icke eller tillåta dess upptagande.

Herr *Lefrén, Johan Pehr*: Jag vill önska, att ingen må sätta i fråga, att jag, såsom Utskotts-Ledamot, skulle hafva den minsta obehagliga känsla vid att mottaga ledning för mina åtgärder; men jag önskar tillika, att man icke må misskänna mina afsigter, då jag i egenskap af Stånds-Ledamot icke biträder Friherre Anckarswärds förslag, hvilket jag anser stridande emot Grundlagens anda och ännu mer dess bokstaf. Det har vid denna Riksdag blifvit ett bruk, ehuru icke inom detta Hus, att Ståndet mera allmänt instämmer i en eller annan motion, då remissen sker, men hittills har man icke yrkat som rättighet,

att vid sådana tillfällen fatta formligt beslut. Jag hemställer, huru det vill falla sig, att vara UtskottsLedamot, om man på en gång får att strida emot de skiljagtiga åsigterna i Utskottet, och emot ett eller flere Stånds på förhand yttrade mening. Jag känner mig därför af min pligt manad att sätta mig emot motionen i egenskap af beslut, ty vi äga ej rättighet att fatta något öfver en allmän fråga, innan ett Utskott yttrat sig. Det verkligen förundrar mig, att Friherre Anckarswärd, under föregifvande af, att vinna ordning i ärenderna, skall vilja göra gällande ett olagligt sätt för deras behandling. En ledning för denna öfvertygelse hemtar jag från det sätt, som Grundlagen föreskrifvit för återremiss af ett ConstitutionsUtskottets Betänkande, der det särskildt stadgas, att Stånden skola sig om en gemensam tanka förena. Vid alla andra tillfällen är det individens eller individens tanka, som går till Utskottet. Jag anhåller därför, att Utskotten måtte blifva bibehållne vid deras rättighet, att vid målens beredning öfverlägga man emot man, icke man emot Stånd, så kärt oss är, att bibehålla friheten i våra öfverläggningar. Friherre Cederström har, efter min tanka, rätt, då han klippt sönder frågan i tvänne delar, och påstått, att Friherre Anckarswärds i dag gjorde framställning är en ny motion. Det är nödvändigt att vara allvarlig vid formernas bibehållan-

de äfven i detta fall. Den, som följer göromålen, och yttrar sig öfver dem, bereder sig att bestrida eller försvara den motion, som ligger på bordet, icke den som göres i Ståndet i ögonblicket, då öfverläggningen börjas. Friherre Anckarswärds rätt är visserligen att göra flere motioner, men vår rätt är också att särskildt behandla dem. Jag hoppas Ridderskapet och Adeln häraf icke skall draga den slutsats, som skulle jag frukta för den ena eller den andra; men jag ber Ridderskapet och Adeln icke låta hänföra sig af uttrycket om vådan af frihetens förlust derigenom att Stats-Utskottet framlägger förslaget till Statsreglering i den ena eller andra formen. Jag är lika mon som någon om ärendernas skyndsamma gång, men jag känner inga genvägar; jag känner endast en stor stråtväg, och det är Lagens. Den böra vi vandra, utan afvikelse till höger eller venster, till målet för alla våra bemödanden, som är: Fäderneslandets väl.

Åtskilliga yttrade härtill deras bifall.

Friherre *Anckarswärd*: Jag tar mig friheten fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet vid ett, som jag tror, af Herr Grefve af Wetterstedt begånget misstag, då han trott, att min motion innefattade något Summa-belopp för Statsregleringen. Jag har blott uppgifvit ett före-

mål för beloppet i det Betänkande, som StatsUtskottet i min tanka borde afgifva. Jag kan således icke finna mig hafva derigenom trädt för nära StatsUtskottets rätt, att efter Grundlagen pröfva och bestämma summorne. Det är blott en fördelning af föremålen, som jag åsyftat. Händelsen är den, att på intet ställe i Grundlagen någon form finnes gifven, hvarken för UtskottsBetänkanden i allmänhet eller för Statsregleringen. Alltsedan vårt nya Statsskick hafva Utskotten hittills, utan att Stånden dervid fästat någon uppmärksamhet, fått behandla målen efter som de sjelfve velat. Nu tror jag icke något intrång i Utskottens rättigheter vara å bane bragt, derigenom att jag, såsom enskild Motionär, önskat att få fästa uppmärksamheten på den nödvändighet, som företer sig af en skyndsammare behandling. Det har blifvit sagt, att min motion är grundlagsvidrig; men jag anhåller, att få veta, om icke hvad mine motståndare anført, måste delas i tvänne frågor, härrörande från olika åsigter i anseende till grundlagligheten, nemligen min rätt att väcka en fråga, som icke strider emot Grundlagen, och som kan tjena till ledning för StatsUtskottets handläggning; denna rätt är obestriddig och har icke ens af Herr Lefrén blifvit förvägrad. En annan fråga är, huruvida jag enligt Grundlagen äger rätt begära Ridder-ska-

skapets och Adelns instämmande i min motion. Det är helt naturligt, att den, som tror sig äga rätt och som tror sig åsyfta ett stort ändamål, det må vara rätt eller orätt, söker de medel, hvilka kunna leda till detta ändamål. Jag tror det icke kunna tillvitas mig, att hafva undandöljt mina afsigter; ty jag har med all öppenhet framlagt motiverne dertill. Jag har begärt Ridderskapets och Adelns biträde, för att vinna Utskottets uppmärksamhet, då jag icke kunnat göra mig förhoppning derom, såsom enskild motionär. Detta måste medges vara en naturlig åtgärd. Huruvida det kan vara stridande mot Grundlagen beror på olika åsigter deraf; men ännu är jag icke rubbad i min öfvertygelse, att Ståndet äger rätt att i detta fall uttrycka för Utskottet sin önskan. Jag får dessutom tillägga, att då jag erbjudit mig förändra min motion, för att göra den mera formenlig, tror jag frågan absolut måste blifva: hvad det är, som kan vara Grundlagsvidrigt; huruvida det är motionen i hela sin omfattning; och om jag icke äger rätt dertill med den utveckling, jag deråt gifvit, eller om det blott gäller för min begäran om Ridderskapets och Adelns instämmande. Det är detta som jag anhåller få afgjort af Herr Grefven och LandtMarskalken, emedan det annars är utan ändamål att tala om saken. Hvad Herr Lefréns yttrande

beträffar, så, med all aktning för Herr Lefréns frihetskänsla, likasom allas öfvertygelse, får jag säga, att jag aldrig tilltrött mig gifva annan syftning eller andra bevekelsegrunder åt saken, än dem jag lagt i de ord, som här blifvit yttrade. Jag har icke velat verka på andras känsla genom hotet af någon fara för frihetens förlust; men jag tror att de, som tillvita andra att genom fraser vilja sålunda verka på känslan, äro de, som sjelfve återkomma med en sådan syftning. Jag har helt enkelt framställt nödvändigheten för Rikets Ständer, att i anseende till tiden sätta sig i ett oberoende, hvaruti de utan denna åtgärd icke kunna komma.

Herr *Lefrén*: Om jag icke missförstått en del af Friherre Anckarswärds sista yttrande, synes han deruti hafva gjort ett misstag. Ingen anledning för Friherrn finnes att påstå det någon velat bestrida motionens remitterande såsom enskild; åtminstone har Friherrn då origtigt uppfattat hvad min yttrade tanka innebar. Det var endast uttrycket af Ståndets *gemensamma* tanka jag ansåg grundlagsstridigt att begära och gifva. Således bör Friherrn åtminstone icke förebrå mig den syftning, som skulle jag vilja förneka motionens remitterande i vanlig ordning till Utskottet. Men lika högtidligt får jag, för min del, yttra, att jag icke kan underlåta efter för-

måga motverka fattandet af ett præliminärt beslut, innan Utskottet ännu fått se motionen. Deri tror jag det lagstridiga består, och det är dertill jag anhåller att Herr LandtMarskalken må neka sin proposition, äfvensom att de öfrige talarne, som redan anmält sig, täcktes uppskjuta att yttra sig, tills Herr Grefven och LandtMarskalken ju förr dess hädre behagade tillkännagifva sin tanka, huruvida proposition derå kan meddelas.

Herr *Tham, Wolrath*: Det lär förmodligen icke vara någon, som bestrider Friherre Anckarswärd, rättigheten att för dess enskildta räkning få sin motion till Utskottet remitterad såsom innefattande dess enskilda tanka; men jag måste i öfrigt förena mig med de Herrar, som anse lagstridigt, att Ridderskapet och Adeln skall som dess beslut eller önskan på förhand föreskrifva Utskottet, huru det skall tänka, eller med hurudana förslag det till Ståndet skall inkomma öfver de till Utskottet i ordentelig väg remitterade mål. Jag anhåller äfven få fästa uppmärksamheten derpå, huruvida det är passande och öfverensstämmande med Ridderskapets och Adels värdighet, att framställa ett beslut eller en önskan till ett Utskott, som Utskottet icke är skyldigt efterlefva och således icke eller bry sig om, i fall det icke så för godt finner.

Herr von Hartmansdorff, August:
Jag instämmer hufvudsakligen med den Talare som sist yttrade sig och äfven med de föregående, som talat i samma mening. Men särskildt vill jag vid detta tillfälle fästa uppmärksamheten derpå, att om Ridderskapet och Adeln fattade ett beslut, det vare sig såsom ett rent föreläggande eller blott såsom en önskan, huru StatsUtskottet borde sig förhålla i afseende på sättet att behandla en fråga, så gjorde sig sjelfva Ståndet till en beredning i ämnet och ginge Utskottet i förväg. Detta vore att vända bakfram på den ordning, som, efter sakens natur och våra Grundlagar, bör iagtagas, att nämligen ärenderna först skola i Utskotten beredas och sedan i Stånden afgöras. Sjelfva denna öfverläggning hos Ridderskapet och Adeln bevisar, att saken förekommit i omvänd ordning emot den föreskrifna; ty vi äro redan inne på modificationerna, innan frågan i sin helhet ännu varit till Utskott första gången remitterad, och Betänkande deröfver inkommit; oagadt grundlagarne föreskrifva, att inga modificationer få göras, förr än en återremiss blifvit af Utskott besvarad. — Dessa modificationer på förhand kunna fortgå i oändlighet, om man genom afprutningar på den ursprungliga motionen får minuter ut ett mål från ett plenum till ett påföljande, då den öfverblifna delen upptages af en annan Leda-mot, o. s. v. i veckor och månader. Jag

anhåller derföre, att Herr Grefven och LandtMarskalken tacktes ju förr dess hel-dre meddela Ridderskapet och Adeln sin åsigt af saken; ty för att döma efter förhål-landet de sista plena, lærer man nu mera sällan komma till slut, utan en vägrad proposition, eller en votering.

Friherre *Anckarswärd*: Mine Herrar! Jag utber mig att ännu få fästa Eder upp-märksamhet på möjligheten af ett sådant behandlingssätt af frågan, som det, jag fö-reslagit. Här har ännu af ingen blifvit åbe-ropadt innehållet af 37 §. RiksdagsOrdnin-gen. Den lyder i 2 mom. sålunda: *Intet Ut-skott, Constitutions- och Banco-Utskotten allena undantagne, vare berättigadt, att väcka frågor till afgörande i Riksens Stän-ders Plena, eller att upptaga andra äm-nen, än de från Plena remitterade; så vi-da ej, hvad StatsUtskottet särskildt angår, Konungens Proposition, enligt 27 §. till detsamma omedelbarligen öfverlemnas.* Nu har Kongl. Maj:ts Proposition icke omedel-barligen blifvit öfverlemnad till StatsUt-skottet, och således anser jag Utskottet utan någon yttrad ledning icke kunna fö-relägga Ständerna en fråga, huruvida Ri-kets Ständer anse lämpligt, att få Statsre-gleringen fördelad, såsom jag föreslagit. På denna grund har jag trott ett Stånd kunna förena sig i en Motionärs förslag i ett sådant ämne; men då flere Talare här

anfört motsatsen, och hemställan blifvit gjord till Herr LandtMarskalken att yttra sig i ämnet, så får jag, för att visa möjligheten att äfven komma ifrån denna sak utan votering, på förhand tillkännagifva, att i stöd af det verkliga förtroende, jag alltid haft anledning att sätta till Herr Grefvens och LandtMarskalkens omdöme vid sådane tillfällen, der meningarne varit delade, förklarar jag mig på förhand nöjd med det yttrande Herr Grefven och LandtMarskalken afger öfver lagligheten af min begäran om Ridderskapets och Adelsns instämmande; dock under mig förbehållen rätt att få min motion, jemte den i dag gjorde utvecklingen deraf, till StatsUtskottet remitterad.

Herr *Danckwardt, Magnus Georg*: På det sätt jag fattat åtskillige Ledamöters yttranden, har det blifvit Friherre Anckarswärd bestridt, att få förändra ordalagen i sin motion från ett föreläggande för StatsUtskottet till en önskan i det afseende motionen omförmäler. Om denna förändring vägras Friherre Anckarswärd, hemställer jag hvart det skall leda oss; den äskade förändringen blir då en ny motion, som lägges på bordet för att upptagas och behandlas i ett annat plenum och då åter borttaga vår tid. Det synes mig icke liberalt, att neka den begärdta förändringen och, efter hvad jag kan påminna mig, har sådant

tillförene icke blifvit vägradt. Jag hemställer således, att motionen må få förändras, på det vi denna gång må komma ifrån saken.

Flere hördes häruti instämma.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att hvad först angick frågan, huruvida Friherre Anckarswärd ägde att, på sätt han föreslagit, förändra sin motion, hade Hans Excellence visserligen flere gånger tillförene, enär ingen af Ridderskapets och Adelns Ledamöter bestridt dylike ifrågakämlde förändringar, funnit sig böra jemväl för dess del desamma tillåta; men då, såsom nu inträffat, en Ledamot yrkat, att den af Friherre Anckarswärd gjorde förändring borde anses såsom en ny motion, i hvilket afseende den äfven blifvit begärd på bordet, trodde Hans Excellence det vara mest öfverensstämmande med formen, att frågan, i dess sålunda förändrade skick, borde såsom en ny motion behandlas. Hvad åter beträffade Friherre Anckarswärds i sista plenum väckte ursprungliga, samt i dag skriftligen ytterligare utvecklade motion, ansåg Hans Excellence densamma visserligen kunna, i egenskap af Friherre Anckarswärds enskildta framställning, till StatsUtskottet remitteras; men som Friherre Anckarswärd i berörde motion yrkat, att Ridderskapet och

Adeln skulle bestämma en viss form för Statsregleringens uppgörande, hvarvid Friherren sedermera behagat tillägga det förklarande, det han vore nöjd med det yttrande öfver motionens Grundlagsenliga beskaffenhet, som Hans Excellence kunde finna för godt afgifva, fann Hans Excellence sig först böra för denna förklaring betyga Friherre Anckarswärd sin enskildta tacksamhet, och ansåg Hans Excellence detta såsom ett nytt bevis på det dyrbara förtroende, hvarmed Hans Excellence så ofta tillförene blifvit af Ridderskapet och Adeln hedrad, och hvaraf Hans Excellence, under ett djupt erkännande af värdet derutaf, skulle söka att alltid göra sig förtjent. I afseende dernäst å beskaffenheten af Friherre Anckarswärds motion, finge Hans Excellence förklara, att ehuru 44 §. RiksdagsOrdningen innehåller, att Rikets Ständer kunna genom Ståndens pluralitet, när så nödigt pröfvas, förelägga Utskotten tid till deras Betänkandens afgifvande; likväl och som hvarken i nyssnämnde §, eller på något annat ställe i Grundlagarne funnes stadgadt, att Rikets Ständer skulle äga, att, innan Utskotten ännu sig yttrat, genom beslut föreskrifva dem vissa former för uppgörandet af deras Betänkanden, efter hvilka de borde vid målens pröfning sig rätta; samt, hvad StatsUtskottet särskildt angick, 30 §. RiksdagsOrdningen uttryckeligen stadgade, icke allenast att Stats-

Utskottet borde granska, utreda och till Rikets Ständer uppgifva Stats- och RiksgäldsVerkens tillstånd, förvaltning och behof, utan ock att det ålåg detta Utskott, att utröna, pröfva och föreslå det, som till Stats- och RiksgäldsVerkens behof erfordras, sedan nödige indragningar och besparingar blifvit iakttagne; alltså och då det förslag, hvarå Friherre Anckarswärd begärt proposition eller, att StatsUtskottet måtte åläggas att rörande Statsregleringen afgifva ett Betänkande, som i första rummet upptager, hvad Staten kan tarfva till en fortsatt och oafbruten gång, med undantag af alla vid sista Riksdag beviljade anvisningar å öfverskotten, och med iakttagande af endast den tillökning, som under 8:de HufvudTiteln blifvit af Kongl. Maj:t begärd i och för fångars skjuts och underhåll, efter Hans Excellences tanka, ostridigt skulle föranleda till inskränkning och hinder uti den fria gransknings- och pröfningsrätt, som i afseende å Statsregleringen, enligt nyssnämnde Grundlags stadgande, StatsUtskottet tillkommer, ansåg Hans Excellence sig icke kunna å Friherre Anckarswärds berörde förslag meddela någon proposition.

Herr *Lefrén*: Sedan Friherre Anckarswärd förklarar sig så till vida vilja ändra sin motion, att han, i stället för ordet *instämna*, som deri gör den egentliga svå-

righeten, åtnöjer sig med att få motionen, såsom sin enskilda önskan remitterad, får jag hemställa, om icke, då detta är ett nytt förslag, den föregående motionen numera må anses såsom alldeles förfallen.

Friherre *Anckarswärd*: Det förslag Herr Lefrén behagat framställa, kan jag icke ingå uti, utan förbehåller mig att min motion, åtminstone såsom enskild, må få gå till Utskottet. I sådant afseende får jag nu härmed förnya berörde motion sålunda, att jag önskar, att StatsUtskottet måtte, i stöd af 44 §. RiksdagsOrdningen, inom möjligaste korta tid, rörande Statsregleringen afgifva ett Betänkande, som i första rummet upptager, hvad Staten, med ledning af de vid sista Riksdag fastställde sätter, kan tariffva, till en fortsatt och oafbruten gång, med undantag af alla, vid sista Riksdag beviljade anvisningar å öfverskotten, och med iagttagande af endast den tillökning, som under 8:de HufvudTiteln begäres, i och för fångars skjuts och underhåll, på det Rikets Ständer måtte, inom den uti RegeringsFormen föreskrifna tid, komma i tillfälle att åtminstone pröfva de sålunda af StatsUtskottet uppgifne oundgängligaste behof, och att fastställa den bevillningssumma, hvarom Rikets Ständer i följd deraf i första rummet böra besluta.

Herr *Lefrén*: Jag ber, att Ridderskapet och Adeln icke täcktes taga illa, att jag ännu en gång yttrar mig, och jag ber Friherre Anckarswärd ej göra mig den orättvisa att tro, det jag någonsin velat bestrida, eller ett ögonblick sätta i fråga dess rättighet, att få motionen såsom enskild remitterad. Mitt sednaste yttrande afsåg endast den motion, hvarå Herr Grefven och LandtMarskalken nu vägrat proposition.

Friherre *Anckarswärd*: I anledning af hvad Herr Lefrén sednast yttrat, får jag erinra, att jag mycket tydligt redan på förhand förklarar mig nöjd med den tankeyttring Herr Grefven och LandtMarskalken ville gifva öfver ämnet. Således var den saken icke vidare i fråga, och jag kunde icke upptaga Herr Lefréns yttrande anorlunda, än såsom ett inkast emot min enskildta motionsrätt.

Herr *Lefrén*: Jag får hemställa, om Friherre Anckarswärds begäran, att hans enskilda motion måtte remitteras, kunde anses för något annat, än en invändning emot de Talare, som påstått, att proposition bör vägras på Ståndets instämmande. Det är då naturligt, att jag skulle vara angelägen att ej lemna den minsta skugga kvar af den förmodan, som skulle jag vilja inskränka Friherrns rätt att såsom enskild Ledamot gå med motionen till Utskottet.

Friherre *Cederström*: Sedan Herr Grefven och LandtMarskalken yttrat sig öfver beskaffenheten af motionen, och Friherre Anckarswärd förklarar sig dermed nöjd, samt jag begärt den förändrade motionen på bordet, läser någon discussion nu mera icke behöfvas.

Hans Excellence Herr Grefve af *Wettersedt*: Efter hvad Friherre Anckarswärd nu tillkännagifvit, hemställer jag, om icke Friherre Cederström behagade afstå ifrån att begära den förändrade motionens hvi-lande på bordet.

Herr *von Hartmansdorff* förenade sig med Hans Excellence Herr Grefve af *Wettersedt*.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken frågade om icke Friherre Cederström behagade afstå från bordläggning af Friherre Anckarswärds numera förändrade ifrågavarande motion.

Friherre *Cederström*: I händelse Friherre Anckarswärd till sin korta motion, som visserligen synes fullkomligt oskyldig, icke hade uppläst motiver, dem jag anser böra besvaras, skulle jag gå in härpå; men då jag önskar få läsa dessa motiver, kan jag icke afstå från motionens bordläggning.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken erinrade, att Friherre Ce-

derström ägde att äfven, efter det Friherre Anckarswärds motion blifvit remitterad, deremot afgifva de påminnelser, hvartill han kunde finna sig befogad.

Friherre *Cederström*: Herr Grefven och LandtMarskalken torde finna, att motionen icke är att tillgå på bordet, sedan remissen afgått.

Grefve af *Ugglas, Gustaf*: Jag får underställa Friherre Cederström, om icke, enär remissen ej kommer att afgå, förr än ProtocollsUtdraget, som skall åtfölja densamma, är justeradt, motionen intill dess lärer ligga qvar, och Friherren således har fullkomligt tillfälle, att yttra sig deröfver.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken hemställde ånyo, om icke Friherre Cederström, med anledning af hvad Grefve af Ugglas nyss anført, behagade afstå från bordläggningen af Friherre Anckarswärds motion.

Friherre *Cederström*: Efter den upplysning Grefve af Ugglas lemnat, afstår jag från motionens bordläggning.

Hvarefter *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* föreslog, att Friherre Anckarswärds ifrågavarande nu mera förändrade motion måtte, tillika med Friherrens rörande samma ämne denne dag af-

gifne skriftliga anförande, till StatsUtskottet remitteras.

Bifölles.

Grefve *Horn*: Sedan Friherre Anckarswärd medgifvit, att hans förslag må afgå till StatsUtskottet i form af enskild motion, står alltid den önskan qvar, att Ridderskapet och Adeln dermed måtte förena sig, och anhåller jag för min del, att i Protocollet få antecknadt, det jag till alla delar instämmer i Motionairens förträffligt utvecklade motiver för förslaget.

Företogs till pröfning Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottets den 2 denes under N:o 6 afgifne, och den 9 derpåföljde på bordet lagde, Betänkande, rörande föreslagne åtgärder till Skogs besparande, dels genom trädens qvistning vid allmänna vägar, dels genom grenars eller qvistars begagnande vid uppstakning af vintervägar.

Friherre *Palmstjerna, Carl Otto*: EkonomiUtskottets Betänkande upplyser om en Författning af år 1734, som förbjuder unga träds användande till gärdesgårdsstör. Det är ett förbud, som hittills varit mig alldeles okänt, fastän jag många år varit Landtman. På de orter der jag bott, hafva i allmänhet

och nästan uteslutande unga träd blifvit nyttjade till sådane stör, och aldrig har jag hört, att åtal deruppå skett. Detta är ett bevis på, att författningen i allmänhet är okänd och icke efterlefvad, och derjemte är det en uppmaning att taga sig till vara för att önska eller begära författningar af den beskaffenhet, att de icke kunna efterlefas eller göras gällande. Jag fruktar, att ifrågavarande Betänkande just gifver anledning till en sådan författning, om Kongl. Maj:t skulle behaga bifalla Rikets Ständers önskan uti detta fall. Ty, huru skulle man uti verkställigheten kunna hindra jordbrukaren, han må vara hvem som helst, ifrån att utruska sin vinterväg med sådant, som kostar honom minst, och hvarpå han har lättast tillgång? Och hvarföre skulle man tvinga vägvärdaren, att till utruskning anskaffa sådant, som han har svårare att få, och som derjemte på många ställen ej skall uppfylla sitt ändamål. Jag säger uppfylla ändamålet — som är att tjena till vägledning för den resande. Vi se nu, att på stora slätter, de utsatte störrarne ofta med svårighet motstå urvädren och stundom alldeles höljas af drifvorne. Huru skulle det gå, om qvistar eller grenar, hvilka alltid äro krokiga och ofta slokande, finge dertill ensamt nyttjas? Och hvarifrån skulle sådana fås på slättbygden på stundom flera mils afstånd från skogen? Och huru skulle det förefalla Bonden, att, måhända 3 à 4

mil, hemköra grenar och qvistar, blott för att utruska sitt vägstyske? Dessutom, hvad afsaknad gör det uti skogen, om, der den är för tät, eller der tynande småträd finnas, en del borthugges? Jag afstyrker förslaget, och anhåller om återremiss, egentligen på den grund, att Landtmannen bör uti sin enskilda hushållning, lika litet som någon annan, besväras utaf Styrelsens förmynderskap, hvilket ofta är skadligt och alltid utan verklig nytta.

Herr af Sillén, Georg Axel, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Utskottet har anført, att det anser trädens qvistande i stället för nedhuggning, och ett påbud i sådant hänseende, dels ledande till olägenheter för de väglottsegare, hvilka bo på större afstånd från den väglott de böra underhålla, dels att det blefve svårt om icke omöjligt påbudets efterlefnad behörigen controllera; af hvilken anledning Utskottet för sin del icke understödt motionen; men föreslagit den ändring uti de i ämnet gällande författningar, att från föreskriften om skogs eller buskars undanrödjande på ömse sidor om allmän väg må undantagas höjder, hvarest vattnet hastigt afrinner, samt sådan mark, der träden stå så glest, att de icke hindra vägens uttorkning.

Ehuru

Ehuru jag visserligen icke har något enskilt intresse deri, på hvad sätt motionen afgöres, emedan jag endast af öfvertygelse om billighet och allmän nytta af hvad jag föreslagit den framställt, får jag likväl vördsamt anmärka, att Utskottet icke uppgifvit, hvilka de olägenheter skulle vara, som mera drabbade fjermare boende väglottsegare, än de närboende, om träd vid väg afqvistas, i stället att nedhuggas. För min del kan jag icke inse några olägenheter deraf mera för den ena än den andra väglottsägaren. Icke heller kan jag förstå, huru det skulle kunna blifva omöjligt att controllera det Påbuds efterlefnad, hvilket förordnade att Träd på ömse sidor om allmän väg skulle afqvistas, men ej nedhuggas. Intet måste vara lättare, än att se, om träd och buskar äro afqvistade; och till skådandet häraf skulle naturligtvis vägsynens åliggande i detta fall inskränkas. Jordegarens sak blefve åter att controllera om man så öfverträdt Påbudet, att man nedfällt träd eller buskar i stället att dem afqvista. Jag kan således ingalunda finna den inskränkning uti det af mig föreslagne Påbudet, som Utskottet anser böra ega rum, vara behöflig. Träden kunna icke hindra vattnets afledande mera på lägre ställen, än på höjder. Emellan träden måste alltid finnas rum för vattnets aflopp åt sidorna, och skulle de stå så tätt, att något det

hindrade, borde det naturligtvis bortröddas. Man vet dessutom, att på åtskillige ställen Landsväg löper genom alléer, der träden nästan som en Berceau öfvertäcka den, t. ex. vid Ekolsund i Upsala Län och Thorsåker i Stockholms; men ehuru läget, der dessa ganska långa alléer framlöpa, är lågt, vet man icke att någon klagan af de väghållande blifvit gjord, eller försök att bortskaffa dessa alléer.

Utskottets Förslag lemnar dessutom för öppet fält för godtycket att spela sin role. Hvem skall afgöra, hvar marken är så hög, att vattnet hastigt afrinner; Jordegaren eller Länsmannen? Hvem skall afgöra, hvar träden stå så glest att de icke hindra vägens torkning, Jordegaren eller Länsman? Den förre kan säga de stå glest, när dem emellan är en half aln. Den sednare, när de äro 2 à 3 famnar från hvarandra. Hvem har då rätt? All Lag, alla Författningar i ett Constitutionelt Samhälle böra vara enkla, klara, och icke lemna rum för godtycket. Saken är i sig sjelf så enkel, att inga exceptioner erfordras; och mycket bättre vore, om solen ej så hastigt upptorkade någon fläck på en väg, än att lemna öppet för maktspråket, det missförstådda tjenstenitet och chicanen, att yttra sig emot den fria medborgaren.

Enär härtill kommer, att Utskottet icke uppgifvit, hvilka de Författningar äro,

hvarpå sig grundar det nu brukliga förfarandet af de vägrödjande, att nedhugga skog på ömse sidor om väg; så anhåller jag vördsamt att Betänkandet må till Utskottet återremitteras, beledsagadt af dessa anmärkningar.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken hemställde, om Ridderskapet och Adeln ansåg EkonomiUtskottets ifrågavarande betänkande böra, i anledning af de dervid gjorde anmärkningar, till Utskottet återremitteras.

Ropades Ja.

Föredrogos ånyo och gillades följande Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottets den 3 dennes afgifne, och den 9 derpå följde på bordet lagde, Betänkanden:

N:o 11. Rörande föreslagen ändring i nu gällande stadgande om vintervägars underhållande genom såkallade Ploglag.

N:o 12. Rörande väckt fråga om Hemmansdelars sammanslående under en rök, utan afseende på deras olika Nummer.

N:o 14. Angående föreslagen förändring vid uppståndandet af skallgång till rofdjurs dödande.

N:o 15. Angående väckt motion, det Beväringssynglingarne icke måtte samlas till

vapenöfning, förr än de uppfordras för Rikets försvar.

N:o 16. Rörande yrkad jemnkning i Beklädnads-bidragets utgörande af Soldat-Rotarne i Piteå Socken.

N:o 17. Angående väckt motion om Marknaders aflägsnande från Kyrkors grannskap.

N:o 18. I anledning af väckt fråga om förbud mot utgräfning af myror och kärrängar på Gottland, då tvist derom emellan delegäre uppstår, intilldess att Ägodelnings rätten pröfvat och afgjort, både om behovet och tjenligheten af dylike utgräfningar, och jemväl om den framtida fördel, som deraf kan vara att påräkna.

Företogs till pröfning Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottets den 3 denes under N:o 10 afgifne, och den 9 derpåföljde på bordet lagde, Betänkande angående yrkad rättighet för KronoHemmans och Nybygges Åboer i Norrbottens Län att, utan utsyning m. m., få till tjarubräkning använda stubbar, vindfälln och förtorkade träd å deras område.

Friherre *Anckarswärd*, *Carl Henric*, anförde skriftligen:

Vid Besvärs- och EkonomiUtskottets Betänkande, rörande rättighet för Nybyg-

gare och KronoHemmans-Åboer i Norrbottens Län, att till Tjårubråning, utan afgift, eller föregången utsyning, få använda stubbar och vindfällen, tager jag mig friheten göra den anmärkning att ehuru Utskottet synes hafva befrämjat Motionärens önskan, den åsyftade fördelen likväl icke lærer vinnas, om, med stöd af de uti Betänkandet nyttjade ordalag, en Författning skulle utfärdas, som medgäfve de ifrågavarande nybyggare och KronoHemmans-Åboer rättigheten, att endast å deras områden, fritt och obehindradt begagna stubbar, rötter och vindfällen, emedan många sådane Åboer ännu icke äga några sig tilldelade marker, hvarföre jag för min del skulle vilja tillstyrka det tillägg uti Utskottets Betänkande, att den ifrågavarande friheten utsträcktes till begagnande, å de till sådane åboers områden angränsande ännu ofördelta marker.

Uppå derefter af *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* gjord Proposition, blef EkonomiUtskottets berörde Betänkande, på grund af Friherre Anckarswårds dervid gjorde anmärkning, till Utskottet återremitteradt.

Friherre af *Nordin, Carl Johan*, hade inlemnadt ett så lydande Anförande:

Efter inhämtad närmare kändedom af det Memorial Herr Grefve Frölich, David,

i Plenum den 15 sistl. Dec. e. m. uppläst, och hvaruti han yrkar: "att all påbörjad" eller verkställd indelning af jord, vare sig privilegierad eller af Krono, Skatte eller Frälse natur, till ständig eller ordinarie Roterung, derigenom ordinarie Knechtehållet skulle ökas utöfver det i Knechte-Contractet bestämde antal, måtte genast varda inställd;" har jag trott mig böra vördsam samt meddela några upplysningar i afseende på de förhållanden Herr Grefven i sitt Memorial uppgifvit, såsom anledningar till den af honom sålunda väckte motion,

I öfverensstämmelse med Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottets den 31 Martii 1810 afgifne och af Rikets då församlade Ständer, såsom innefattande Ständernes beslut, till Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemnade Betänkande, skulle all i Riket befintlig oroterad jord, med undantag af Boställen, som af i tjenst varande Militaire personer innehades, beläggas med extra Roterung. En sådan Roterung verkställdes följande året af dertill förordnade Comiterade, enligt en för dem under den 5 Februarii 1811 utfärdad nådig Instruction.

Sedan fråga uppstått om jemkning i denna Roterung, anmälte Rikets Ständer uti underdånig skrifvelse den 17 December 1823 de grunder, Rikets Ständer ansågo dervid böra följas; och borde, enligt Ständernes

Beslut, från extra Roteriing undantagas all sådan jord, som i följd af dess natur vore ordinarie Roteriing underkastad.

Hvad Rikets Ständer för deras del i detta afseende stadgat, tacktes Kongl. Maj:t i Nåder gilla och fastställa. Men då det härvid icke undföll Kongl. Maj:ts uppmärksamhet, att Hemman och Lägenheter, hvilka enligt deras natur borde draga ordinarie Roteriing, likväl genom detta sednare beslut blefvo från allt Roteringsbesvär frikände, under det att största delen af Rikets jord måste numera vidkännas antingen ordinarie eller extra Roteriing, och Kongl. Maj:t ansåg denna ojemna fördelning af ett allmänt onus framdeles böra rättas, desto häldre som den Rotefrihets-afgift, hvilken oroterade Hemman, enligt BevillningsFörordningen utgöra, så länge de Rotefriheten åtnjuta, icke kan anses motsvara den tunga Roteriingen medför, så fann Kongl. Maj:t lämpligt ålägga de till förrättande af jemkning i extra Roteriingen förordnade Comiterade, att icke allenast upprätta längder öfver förenämnde Hemman och Lägenheter, utan ock desamma uti ordinarie Rotar indela efter enahanda grunder, som vid det gamla Roteringsverkets uppgörande blifvit inom Länen följde, jemförde med dem, som för extra Roteringarne blifvit stadgade, och på det all noggrannhet vid indel-

ningen måtte iakttagas, blef det såsom en controll derå Hemmansinnehafvarne öppet lemnadt, att om de så åstundade, öfver Committerades åtgärder underdåniga besvär anföra.

Utan särskild kostnad för StatsVerket har detta uppdrag af Committerade blifvit verkställt, och de Berättelser och Förslag Committerade derom afgifvit, hafva till vederbörande Collegiers utlåtanden blifvit remitterade, och, så snart de från Collegierne inkommit och af Kongl. Maj:t blifvit behörigen granskade, läser Kongl. Maj:t visserligen till Rikets Ständer aflåta en Nådig Proposition i ämnet, dervid de på ofvananförde sätt beredde upplysningar komma att meddelas, så att Rikets Ständer må blifva i tillfälle, att med fullkomlig sakkännedom i frågan fatta deras beslut.

Endast nödige förberedande åtgärder, i afseende på en blifvande Roteriing af för närvarande oroterade Hemman och Lägenheter, hafva således egt rum, och är det efter min öfvertygelse otvifvelaktigt att frågan, innan den slutligen kommer att afgöras, meddelas Rikets Ständer. Att Styrelsen utredt förhållanderne i alla delar, innan Proposition till Rikets Ständer afgifves, det torde af Ridderskapet och Adeln icke ogillas.

Jag anhåller att detta anförande får åtfölja Herr Grefve Frölichs motion till det Utskott, dit den blifvit remitterad.

Remitterades till Stats- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskotten.

Herr *Rosenqvist, Fredrik Leonhard*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Då Höglofl. Ridderskapet och Adeln till BancoUtskottet redan remitteradt mitt den 15 sistlidne December ingifne Memorial, angående LifAssurance, och fonds anslående dertill; får jag vördsammeligen anhålla, att härvid bilagde tryckta skrift, hvilken närmare utreder ämnet, måtte blifva till BancoUtskottet öfversänd, tillika med den plan Pelican-Compagniet i London utstakat, vid dess tecknande af Assurance på Lif.

Hvarvid voro bifogade tvenne tryckta Afhandlingar, den ena med Titel: Ovanlig hjälp vid den allmänna Penninge-förlägenheten och Creditbristen till behjertande vid närvarande Riksmöte; och den andra under Titel af: PelicanCompagniet i London tecknar Assurance på Lif, och lemnar lifstids Räntor.

Remitterades till BancoUtskottet.

Herr *Hammarhjelm, Carl Fredrik*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Jag instämmer till alla delar i Herr Grefve Barcks motion, att en Landtbruks-Skola måtte inrättas, hvarest ynglingar, som det åstunda, skulle kunna erhålla theoretisk och practisk kunskap i de många grenarne af Landthushållningen. Till följd af Rikets Ständers anslag vid Riksdagen 1815, inrättades Bergs-Skolan i Fahlun. Jordbruksyrket tyckes ostridigt påkalla lika skydd och hägnande omtanka.

Om man genomgår mängden af våra nuvarande Possessionaters lefnadsöden, så finner man, att de vanligen, efter inhämtande af första undervisningen i Föräldrarnes hus, tillbringa några år vid Universiteterna eller KrigsAcademien, der de erhålla någon, ofta ytlig kännedom i språk och sådane vettenskaper, hvaraf de sedermera hafva föga practisk nytta. På sin höjd taga de någon publique Examen, och blifva derefter engagerade i Civile eller Militaire tjenstebefattningar, hvarest de ofta sluta i de mäst underordnade graderne. Nu blir deras öde, att emottaga större eller mindre Egendomar till skötsel, utan att hafva inhämtat några kunskaper i yrket, och det är, genom oändliga misstag, som de slutligen skola köpa visdom och erfarenhet. Följden blir också, att en del ruinera sig sjelfva och andra, och det är en-

dast lyckliga anlag och ett alfvarligt bemödande, att, genom läsning och närmaste omgifningars undervisning, söka kännedom af yrket, som hjälper de öfrige, att icke äfven bli onyttige och för Staten förlorade Medborgare.

Skadligheten af ett sådant förhållande, att Landtmän af de förmögnare classerne, som borde kunna föregå Landtmän af de mindre bemädlade med exempel, sjelfve sakna tillfälle, att få lära ett viktigt yrke, är ögonskenlig. Om en ändamålsenlig Landtbruks-Skola vore inrättad, likasom utrikes lärare finnas, är det otvifvelaktigt, att många ynglingar derstädes skulle placeras till undervisnings erhållande, och genast derifrån gå ut till Landthushållare, i stället för att trängas några år i de mindre tjänstgraderne. Bergsskolan i Fahlun har redan gifvit frukt af mången i practiska Bergshandteringen väl kunnig yngling, och utan tvifvel skulle ett lika förhållande inträffa med den blifvande Landtbruks-skolan.

För att, så vidt möjligt är, bespara Statens utgifter till detta ändamål, föreslår jag vördsammast, det Rikets Ständer ville förena sig i den underdåniga framställning hos Kongl. Maj:t, att Hans Maj:t i Nåder täcktes anslå någon del af Kongl. LandtbruksAkademiens Fonder, som lämp-

ligt kunde synas, till Fond för en LandtbruksSkola. — Den underdåniga framställningen härom torde kunna vinna Nådigt afseende, så mycket häldre, som en reorganisation af den Kongl. Akademien lär vara ifrågasatt. Kongl. LandtbruksAkademien erhöll, vid sin stiftelse 1813, en Fond af 170,000 R:dr af uppbringningsmedlen, och har från 1823 till 1827 af 9:de HufvudTiteln samt för innevarande år af 2:dra HufvudTiteln besparingar uppburit 1700 R:dr årligen till det Statistiska Archivet. Om utom den Fond, Kongl. Maj:t skulle tackas finna för godt att anslå från LandtbruksAcademien, Rikets Ständer ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet hemställa, att, vid inträffande arrende-ledighet, anvisa någon tjenlig Kronan tillhörig Egendom till begagnande som experimentalfält, samt Rikets Ständer derjämte åt LandtbruksSkolan ville anslå lika summa, som åt BergsSkolan i Fahlun, så tviflar jag ingalunda, att icke medlen skulle bli tillräckliga, för att inrätta en ändamålsenlig Undervisningsanstalt i Landthushållningens många viktiga grenar.

Jag anhåller värdsammast, att detta Anförande måtte få åtfölja Herr Grefve Barcks motion, samt att densamma måtte bli remitterad till Stats- och EkonomiUtskotten.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken hemställde, om icke enär

Grefve Barcks, Nils, motion, angående inrättandet af en LandtbruksSkola, blifvit den 19 sistl. December e. m. till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet remitterad, Herr Hammarhjelm i anledning deraf nu afgifne Memorial äfven måtte till bemälte Utskott förvisas.

Bifölls.

Herr *Estenberg, Pehr*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

Det anslag af 120,000 R:dr B:co, som uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposiston föreslås, till fullbordan af Kongl. Allmänna GarnizonsSjukhusbyggnaden i Stockholm, anser jag ej tåla någon förminskning, i anseende till Byggnadens storlek och vidlöftighet. Att denna Byggnad blifvit företagen i den stora scala, hvori den sig befinner, är, i min oförgripliga tanka, icke ett fel, så vida dermed åsyftades icke ett Lazarett, endast för den i Hufvudstaden förlagda Garnizonen, utan tillika för de Trupper, som här möjligen kunna blifva sammandragna, helst om smittosamma sjukdomar bland dem blifva gångbara. 1808 är ännu hos oss i för friskt minne, och ehuru vi hoppas för framtiden blifva förskonade för den tidens öfriga tilldragelser, kunna vi icke vara säkra för de då herrskande sjukdomar. Provisoriska Sjukhus

uppfylla vanligen illa sitt ändamål, de kunna icke ega de för en SjukInrättning i stort nödiga bekvämligheter, de äro endast i nödfall att anlita. Men på det denna stora och kostsamma SjukhusInrättning, icke under de tider, då inga främmande Troupper äro härstädes förlagda, må endast för Garnizonens sjuke begagnas, så vågar jag vördsammast föreslå, att den stora mängd fross-patienter, som merendels hvarje år här insjukna, och, af bristande tillsyn och vård, till stor del dö i elände, måtte der, så vidt utrymmet tillåter, intagas och skötas. Bland alla sina barmhertighetsInrättningar, saknar hitintills Hufvudstaden en tillflykt för desse slags sjuka, som ingenstädes emottagas. Församlingarnes Pastorer torde bäst vara i tillfälle att bestyrka huru stort deras antal årligen är, som dö af vanvårdade frossfebrar. Att omsorgen och kostnaden för en sådan Inrättning icke bör tillkomma Stockholms Stad endast, utan hela Landet, tror jag vara med billighet och rättvisa, så mycket mer öfverensstämmande, som årligen ett större antal personer af båda könen, från alla Rikets Provincer, till Stockholm inkomma, för att söka dels tjänst, dels insigter i alla möjliga Handaslögder, och det är framför allt, efter hvad jag med säkerhet har mig bekant, dessa obemedlade och oförståndige hit sökande tjenstebjon, som antingen genast efter hitresan, eller icke långt deref-

ter, insjukna i denna på de sednare åren tilltagande Landsplåga. Och på det att icke Staten måtte betungas med dessa frosspatienters Läkarevård och underhåll, vågar jag, särskildt för detta ändamål, vördsamt föreslå en förökad Capitations-afgift af 6 r:st. på hvarje person, en utgift, icke en gång känbar för den aldrafattigaste Dagsverkare, men som icke dess mindre uppgår till den för detta behof erforderliga Summa.

Om dessa mina vördsamma tankar, i afseende på den Nådiga Propositionen, i någon mån synes förtjena Höglofl. Ridder-skapets och Adelns upplysta uppmärksamhet, så anhåller jag ödmjukast, att de blifva den Nådiga Propositionen till vederbör-ligt Utskott följaktiga.

Remitterades till Stats- samt Allmän-na Besvärs- och EkonomiUtskotten.

Herr *Estenberg*, *Pehr*, hade inlem-nat ett så lydande Memorial:

Vid Herr af Grubbens väckta Motion, uti eftermiddagsplenum den 8 sistl. Dec. om Correctif, till hämmande af den tilltagande skadeliga böjelsen för bränvin hos Arbetsklassen, får jag vördsamt anmärka. Det synes hårdt, om icke fullkomligen orättvist, att belägga arbetare, som lagligen eg-

nat sig till vissa Borgerliga yrken, med 3 à 4 gånger högre Bevillning, än deras vederlikar, af det skäl att deras valda yrken äro af den natnr, att de ej kunna få mat och husrum hos sine Mästare, utan nödgas bo, arbeta och äta på olika ställen kring hela Staden. Vissa Näringar skulle genom en sådan uppdrifven beskattning blifva i brist af arbetare, och Samhället komma i mistning af det biträde behofvet oundgängligen påkallade. Af dessa skäl vågar jag ödmjukast föreslå följande, efter min tanka, billigare och rättvisare åtgärder till ändamålets lättare vinnande: 1:o Att hvilken som helst, som gifver försvar åt arbetare, utan att kunna dem begagna, vare sig af penningevinst, genom viss erhållen betalning för försvaret, eller andra lika föraktliga motiver, och på detta sätt drager arbetaren från åkerbruket eller näringarne, under mångfaldiga föregifvanden och benämningar, bör anses vara förfallen till 50 R:dr B:co böter för hvarje sålunda försvarad person, af hvilka böter $\frac{2}{3}$ böra tillfalla Kongl. SeraphimerOrdens Lazarettet och $\frac{1}{3}$ angifvaren. Dessutom må sådane försvarstagare blifva just de, och de endast, som efter Herr af Grubbens förslag böra till Staten betala 4 gånger högre Bevillning än deras, hos viss Husbonde arbetande, vederlikar. På detta sätt skulle ock Staten erhålla billig ersättning i sina in-

intrader för hvad den förlorar, genom de Borgerliga Näringar, som af denna orsak måste drifvas med ett mindre antal arbetare, och såsom en följd deraf till Bevilling lägre taxeras. Desse åt sin egen frihet lemnade arbetare, hvilka dels såsom handtlangare, dels såsom fuskare i något handtverk, förtjena sitt uppehälle, öfverlemna sig, såsom icke stående under någon Husbondes eller Förmans tillsyn, merendels åt den mäst utsväfvande lefnad, åstadkomma förargelser i Samhället och förföra andra till lättja, sjelfsvåld, fylleri och alla de laster, som deras egen frihet lemnar dem sjelfve tillfälle att utöfva. Nödigt synes därför att på sådant, eller till äfventyrs annat, sätt, afhålla så väl försvarsgifvare, att ej lägga hyende under lasten, som försvarstagare, att ej låta bruka sig till verktyg åt låga och vinningslystna afsigter. Skulle extra personer fordras vid de Publike Verken, så torde det blifva nödigt, att Kongl. PoliceKammaren tecknade på sådane extra personers fullmakter, sitt bifall till antagning, för MantalsCommissariernes efterrättelse, emedan PoliceAuctoriteten säkrast är i tillfälle, att bedömma behofvet af fleres eller färres antagande. 2:o Att de Borgesmän eller Näringsidkare, som sjelfve beträdas med öfverdrifvit njutande af starka drycker, må förbjudas att försvara arbetare, till drifvande af sin rörelse,

intill dess känt blifvit att en sådan husbonde öfvervunnit en last, hvilken utöfvad af honom sjelf, ännu mer måtte verka på underhafvandes, så väl physiska som moraliska försämring. 3:o Att vid Brännerierne inga andra personer måtte blifva begagnade än de, som derstädes äro ordentligen lagstadde och mantalsskrifne. Denna ordning skulle i betydlig mån motarbete det öfverdrifna bränvinssupande, som med så stora steg nu tilltager i Stockholm, af den orsak, att vissa här i tjenst varande arbetare, såsom Timmermän, Murare och andre idkare af sådane yrken, som från Höst- till Vårtiden medgifva mera ledighet, emedan byggnader Vintertiden ej så allmänt fortsättas, i stället för deras på denna mellantid vanliga och för deras bergning tillräckliga sysselsättning med vedhuggning och dylikt, söka sin binäring vid de mångfalldiga Brännerier, hvarest de blifva emottagne och nyttjade, till dess byggnadsarbetet Vårtiden åter börjar och Brännerierna afstanna, då desse arbetare återkomma till sine Mästare, vanligtvis förändrade från ordentlige, omtyckte, skicklige och friske arbetare, till sjuklige och ohjelpelige drinkare, som sedermera kringspri- da denna olycksaliga smak till mängden af sina likar. Att bränvinssupare lättare inöfvas vid de nu varande privata Bränvinsbrännings-inrättningarne, än vid de for- na KronoBrännerierna, härrör efter min

tanka deraf, att vid dessa sednare icke nyttjades andra än lagligen stadde arbetare, som vanligen i flera år, om ej hvad ofta hände, hela listiden qvarstannade, och för hvilka sådane försigtighetsmått voro vidtagne, att de omöjligen kunde åtkomma mera bränvin än dem, efter nödtorften, för dagen tilldeltes. 4:o Att då bevist blifvit, å hvilken krog en arbetare erhållit sitt rus, bör Näringsidkerskan böta 6 R:dr 32 sk. B:co, som tillfaller angifvaren, samt dessutom utan skonsamhet genast förklaras förlustig sina Krogrättigheter. 5:o Att arbetare, som försumma de arbeten, deras mästare dem anförtrott, och befinnas samlade hemma hos hvarandra, för att med kort eller andra hasardspel fördrifva arbetstiden, till bränvins vinnande, böra med Stockstraff beläggas, och dessutom, till deras säkrare upptäckande, böta 3 R:dr 16 sk. B:co, som borde tillfalla angifvaren; derigenom skola andra arbetare sky sådane skymfligt bestraffade personers sällskap, och deras förledande inbjudningar, till en förderflig njutning, blifva fruktlösa.

Jag anhåller vördsamt, att dessa anmärkningar må få åtfölja Herr af Grubbens motion till det Utskott, hvartill remissen blifvit beslutad.

Remitterades till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet.

Herr *Montgomerie, Gustaf*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Att min vördsamma motion om en ökad Bränvins-beskattning, skulle väcka mångens ovilja och mycket motstånd, hade jag förutsett. Ett ämne, som så nära träffar det enskilda interessen, kan man icke opåtaladt vidröra. Att så hårdt pröfva beredvilligheten, att för det allmänna och enskildta bästa, till Moralens och Statens Ekonomiska fördel, och derjemte till hämmande af ett verkligt och känbart, mer och mer öfver handen tagande, missbruk af bränvins-production och consumption, göra så stora uppoftningar, som jag vågade projectera, skulle naturligtvis icke blott klandras, utan äfven anses såsom orimligt och overkställbart. *Orimligt* i afseende på det uppgifna tillverkningsbeloppet och derpå kalkulerade beskattnings-summan; *overkställbart* i anseende till sättet och controlen af bränvins-afgiftens möjliga utgörande.

Det första inkastet sökte jag genast, då det gjordes, vederläggande besvara; men jag kan icke nog ofta upprepa denna bevisning, för att icke försumma något tillfälle att göra den gällande och få sanningen erkänd, i trots af egennyttans starka rop deremot, eller fördomens icke lätt undanröjda förblindelser.

Att här införa ett detaillerad utdrag af 1825 års RiksHufvudbok och de der upp-

tagna pannerymder af olika storlek, som vid de årliga Mantalsskrifningarna till beskattning blifvit anmälda, anser jag icke af nöden. Hufvudsaken är, att denna grund för beräkningen af Sveriges bränvinstillverkning, är den enda ovedersägliga jag åtminstone känner, emedan den är den enda autentika vi för närvarande äga. Den angifver pannerymden till 3,611,302 kannor. Antar man nu, att åtminstone $\frac{1}{2}$ kannas tillverkning om dygnet på kannerymden kan äga rum, och detta lär ingen sakkunnig anse för mycket beräknadt, och medgifver man derjemte, att tillverknings-tiden öfver hufvud tagit för hela året, utgör 2:ne månader eller 60 dagar, hvilket ingalunda är stridande mot verkligheten, enär man eftersinnar att många bränna året om, flere i 9 månader och de fleste i 6 eller 3 månader, om också några Bönder, egande små pannor, derifrån kunna undantagas; så uppkommer ett årligt tillverkningsbelopp af 108,339,060 kannor bränvin; ty hälften af den uppgifna pannerymden eller $\frac{1}{2}$ kannas tillverkning är:

1,805,651 som multiplicerad med

60 dagars tillverkningstid

gör 108,339,060 k:r bränvin.

Men som detta tillverkningsbelopp naturligtvis skulle anses ändå orimligare än det jag upptagit, så antagom att tillverknings-tiden i allmänhet för året är mindre

än 2:ne månader, att den icke är fullt $1\frac{1}{2}$ månad, utan t. ex. blott 40 dagar; så uppstår likväl, enligt nyssnämnde beräkningsätt eller

1,805,651 multiplicerad med
40 enårlig production af ej mindre
än 72,226,040 k:r brännvin.

Orimligt torde det sålunda icke vara hvad jag i min motion upptagit, neml. att 60 millioner kannor brännvin årligen tillverkas. Vanskligare är deremot, utan tvifvel, deras kalkul, som beräkna denna varas *production*, efter den såkallade möjliga *consumtion* deraf. Min beräkning är grundad på *facta*, och kan derföre controlleras. Deras är bygd på *suppositioner*, hvilkas mer eller mindre rigtighet ingen kan controllera, ty om också de supandes antal ytterst kan beräknas, är det deremot omöjligt att med ringaste grad af visshet eller ens sannolikhet, beräkna huru mycket som dessa supponerade supare och drinkare kunna förtära, emedan begäret att njuta, är icke mindre olika, än som förmågan dertill och vanan, behofvet, tillfället och tusende andra omständigheter, verka, äfven i detta olyckliga fall, olika, på olika menniskor. Det är således mina motståndares beräkningssätt, som med skäl kan anses för *orimligt*.

Nu återstår för mig att vederläggande besvara deras andra inkast om *overkställbarheten* i anseende till sättet och kontrollen af bränvins-afgiftens utgörande.

Nu beskattas den olika pannerymden, och erfarenheten har bevisat, att författningarne i detta, likasom i många andra fall, nog uppenbart illuderas, i synnerhet genom de så kallade Pistoriska pannorna, och sådant har skedd och sker också med de vanliga, genom mer än ett sätt. Att således begära af mig ett alldeles ofelbart beskattningssätt, vore högst obilligt. Likväl hoppas jag kunna uppgifva ett förslag, som innehär sin egen kontroll, och, i afseende på missbruk, icke är för StatsCassan af så kännbar egenskap, som det nuvarande.

Ehvad nu bränvinsbrännings-afgiften må bli, såsom jag förut projecterat, 16 sk., eller såsom en annan värd Ledamot, föreslagit, blott 4 sk. på hvarje kanna, som tillverkas; så bör beskattningen och kontrollen på följande sätt verkställas.

Till Mantalsskrifningen åligger hvar och en jordägare att, såsom nu sker, uppgifva 1:0 om, och med huru stor pannerymd, han ämnar tillverka bränvin; 2:0, i sednare fallet, ifrån hvilken och till hvilken tid han vill bränna; och 3:0 hvilket ungefärligt tillverknings-belopp, han, under denna tid, tror sig kunna åstadkomma. Närmaste KronoLänsman åligger att, biträdd af

en Nämndeman, i följd deraf, bryta förseglingen, likasom att, efter tillverkningstidens förlopp, åter försegla bränvinspannorne inom sitt district, samt om så väl den förra som den sednare förrättningen, underrätta närmast varande Socken- eller Capell-Prest, som, på vanligt sätt, ifrån Predikstolen, påföljande Söndag, allmän Kungörelse derom utfärdar, och densamma derefter på Kyrkodörren eller annat offentligt ställe låter anslå. Häradsskrifvaren uträknar och på den vanliga Debetsedeln uppför beloppet af bränvinsbeskattningen, hvilken, likasom den öfrige Krono-uppbörden, af KronoFogden, i vanlig tid och ordning uppbäres, qvitteras och redovisas.

Vid Berednings- och Taxerings-Comitéerna, der Mantalslängderna äro att tillgå, må ytterligare kontroll äga rum, både huruvida någon, i afseende på pannerymden och tiden för bränningen, uppgifvit för ringa tillverkningsbelopp, som der, på ed och samvete, skäligen, men icke till högsta möjligheten, får höjas, eller huruvida någon, af mellankomna hinder, icke kunnat tillverka så mycket, som förut är angifvit, hvarefter nedsättning bör, i följd af anförde skäl och bevis, i den uppförda bränvins-beskattningen beviljas. Den härmed missnöjde har att, såsom Bevillnings-Förordningen det utstakar, klagomål deremot anföra.

Denna beskattningsmethod för bränvins-tillverkningen, anser jag, såsom den mäst ändamålsenliga, med det öfriga beskattningssättet närmast öfverensstämmande, minst besvärliga och kostsamma, icke ledande till split och rättegångar, icke förnärmande någons frihet, icke belastadt med skymfande och missnöje väckande Fiskaliska och således förhatliga controller, utan i allt öppet och enkelt, lätt öfverskådligt, och således långt ifrån *overkställbart*.

Jag smickrar mig med det säkra hopp, att Rikets nu församlade Ständer lemna åt detta förslag all den uppmärksamhet, jag tror det förtjena, och åt bränvins-beskattningen det afseende denna vigtiga sak, oagtadt egennyttans skrik och mångartade inkast deremot, icke lär kunna undgå att fästa, om eljest tvänne generationers intellectuella och materiella väl är värdt ett allmänt behjertande.

Om Premier för export af bränvin, och högre eller högsta möjliga afgifter på Näringsställen, Krogar och Distillatorer derjemte blefvo faststälde, så mycket bättre, emedan dessa afgifter tillika med förhöjda bränvinspriser otvifvelagtigt skulle åstadkomma både minskad tillverkning och minskad consumption, de enda billiga motkrafter, en i öfrigt gagnelig och rättvis näringsfrihet tillåter att begagna till hämmande

af det oberäkneliga moraliska och fysiska onda den nuvarande syndafloden af brännvin, med en pestlik härjning, rundt omkring oss bereder.

Jag anhåller slutligen, att detta vördsamma anförande må förvisas till samma Utskott, till hvilka min motion i ämnet blifvit remitterad.

Remitterades till Bevillnings- samt Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskotten,

---

Herr *Adlerbrant, Thure*, hade inlemnat ett så lydande Memorial:

Det tillkommer icke mig, att vederlägga Herr Bråkenhjelm's anmärkningar mot Communicationssättet af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss; men jag skulle tro, att detta sätt icke är så alldeles origtigt, när man öfvervägar frågans beskaffenhet, hvilken den värde Motionären icke synes känna. Jag får derföre till Herr Bråkenhjelm's upplysning i sjelfva saken meddela, att hvarken jag, eller CanzliRådet af Wetterstedt, förut begärt de under Ädelforss lydande Hemman som ersättning för våra godkända kraf, utan att Rikets Ständer sjelfve på samma Hemman gifvit oss anvisning vid 1818 års Riksdag, samt att detta beslut synes vara vid 1823 års Riksmöte ytterligare confimerat. Jag drager häraf den slutsats, att

nuvarande Ständer hvarken vilja eller böra ändra hvad föregående Ständer härutinnan förordnat. För att icke lemna den andra origtiga uppgiften, att byggnaden och vattenverken vid Ädelforss äro af betydighet, obesvarad, utbeder jag mig att få andraga, att byggnaden består allenast af ett gråstenslag under högt spåntak, innehållande på nedra bottnen 4 stycken kamrar, kök och skafferi med låga fönster, och på öfra sal och 5 kamrar, med högre fönster; att vattenverken äro: 1:o en qvarn, som, då den af ägaren underhålles, gifver 30 tunnor, hvaraf en tredjedel allenast är råg och resten hafre och qvarnmäld; 2:o En knipsmedja nu bortarrenderad för 100 R:dr, och 3:o en husbehofssåg, som skattar bräder till 50 à 60 R:drs värde. Canzlie-Rådet af Wetterstedt och jag hafva icke dolt det ringaste. Af oss har till Kongl. Maj:t i underdånighet blifvit inlemnad Geometrisk Charta med beskrifning på lägenheten Ädelforss, och dervarande verk, som bör finnas bland remitterade handlingar; och vi önska, att Högl. StatsUtskottet tackes infordra uppgift på beloppet af de arrenden, som utgöras af de begärda Hemmanen, då deraf nogsamt skall inhämtas, att nämnde Hemman ej äro af särdeles värde. Efter de anteckningar, som finnas i Kongl. KammarCollegium, hafva de ej eller kostat Staten mera än omkring Sjutusende Femhundra R:dr. Jag har glömt i min

motion att förmåla, det arrendena på hela Ädelforssgodset tilläandalöpa den 14 nästkommande Mars, så att Höstutsäden äro för Kongl. Maj:ts och Kronans räkning verkställd; och jag får härom nu erinra, för att visa nödvändigheten af frågans skyndsamma behandling, hälst af dröjsmål uppstår ofelbart den händelsen, att flere Hemman komma att till våren ligga obrukade och sakna åboer.

Jag anhåller ödmjukast, att detta tillägg måtte få åtfölja min förut afgifna motion och Herr Bråkenhjelm's dervid gjorde anmärkningar.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken föreslog, att Herr Adlerbrants ifrågavarande Memorial, i anledning af Herr Bråkenhjelm's, Pehr Reinhold, anmärkningar vid Herr Adlerbrants, den 29 sistl. December e. m., till StatsUtskottet remitterade motion, om Skatteköp af Kronolägenheten Ädelfors, med derunder lydande Hemman och Lägenheter, äfven måtte till StatsUtskottet förvisas.

Bifölles.

Upplästes till justering och godkändes ExpeditionsUtskottets under N:o 11 insände förslag till Rikets Ständers underdåniga Skrifvelse till Kongl. Maj:t angående tryck-

ning och utdelning af Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes FemårsBerättelser.

Upplästes och lades på bordet följande från nedannämnde Utskott inkomne Memorial och Utlåtanden:

Från BevillningsUtskottet:

Af den 5 dennes:

N:o 5. Om återlemnandet af Petter Anderssons från Hallands Län inom Hederwärda BondeStåndet väckta Motion, angående förbud mot införsel af utländska yppighetsvaror.

Från Allmänna Besvärs- och Ekonomi-Utskottet:

Af den 2 dennes:

N:o 7. I anledning af väckt fråga om rättighet för Nämndemän till Skjuts och Tractamente för alla förättningar i tjensten.

Af den 3 dennes:

N:o 13. I anledning af väckt Motion om olägenheterne för Linköpings Stad deraf, att Lif-Grenadier-Regementernes Musik-Corpser bo i Staden och ej på Rotarne.

Af den 7 dennes:

N:o 19. Rörande väckt Motion om upphäfvande eller nedsättning af vitet för försummad anskaffning af karl till Recruiteringar.

Från ExpeditionsUtskottet:

Af den 9 dennes:

N:o 12. I anledning af väckt Motion, att RiksStändens ProtocollsUtdrag icke måtte till deras fullständiga innehåll i Protocol-len tryckas.

N:o 13. I anledning af väckt Motion om upprättande och tryckning af förteckning öfver Kongl. Propositioner, Motioner och Remisser.

Upplästes ett från RiddarhusUtskottet inkommit, så lydande

Hörsamste Memorial!

Under den 22 sistledne November har Höglofl. Ridderskapet och Adeln behagat till RiddarhusUtskottets utlåtande remittera en af Grefve Frölich, David, den 20 i samma månad väckt Motion, angående offentlighet vid Ridderskapets och Adeln öfverläggningar, jemte de af åtskillige Ledamöter rörande samma ämne afgifne yttranden.

I afseende å sättet för berörde offentlighets införande, hvilket Motionären ansett helt och hållet bero af Ståndets välbehag, och kunna tillvägabringas, utan att de, i anledning deraf, nödige åtgärder hvarken behöfde råka i stridighet med Grund-

lagarne, eller erfordrade något tillägg eller ändring i RiddarhusOrdningen, har Grefve Frölich föreslagit följande Reglementariska stadganden, nemligen:

1:o Att så framt Ridderskapets och Adels tillstädeskomne Ledamöter under detta Riksmöte ej öfverstiga 800 till antalet, Läktaren måtte upplåtas till plats för 100 främmande personer såsom åhörare, under vilkor, att, vid äfventyr att af vaktten blifva utförde, iagttaga fullkomlig tystnad och att genast afträda, enär, i anledning af derom väckt och af Ridderskapet och Adeln bifallen Motion, LandtMarskalcken dertill gör uppmaning.

2:o Då Läktaren i enlighet med förestående punkt upplåtes, skulle, genom RiddarhusFiscalens försorg, hvarje gång anslag till Plenum göres, en öppen lista upprättas till inskrifvande af 100 personers namn under lika många särskildta Ordningsnumror. Denna lista skulle finnas att tillgå i RiddarhusCantzliets Förmak, ifrån den tid anslag göres till och med slutet af hvarje plenum; och skulle en hvar ega att, i den ordning anmälan sker hos Vaktbetjeningen, få sine namn antecknade till erhållande af inträdesbilletter, så långt de räcka, och hvilka billetter, gällande endast för de under samma dag påstående plena, alltid vid utgåendet från Läktaren skulle aflemnas till den vakthafvande.

3:o En Kungörelse, i enlighet med förestående 2:ne punkter, skulle anslås å Riddarhusdörren till vederbörandes efter rättelse, samt en lämplig korrt annoncen tillskickas Redactionen af ett bland Stadens Dagblad vid samma tid, som anslag till Plenum göres.

4:o RiddarhusFiscalen skulle i enlighet med förestående beslut indela bänkarne åt Ridderskapet och Adeln ned i Salen, låta numrera Bänkarne å Läktaren, samt jemväl ega inseende öfver anteckningen, billet-utdelningen och annonseringen.

Under den, i anledning af Grefve Frölichs ofvannämnde framställning, hos Ridderskapet och Adeln uppstådda discussion, hafva följande Herrar Ledamöter uti hufvudfrågan instämt med Motionären, de flesta likväl under skiljaktigt yttrade meningar, i afseende å de för offentlighetens införande nödige iakttagelser, nemligen: Hans Excellence Herr Grefve af Wetterstedt, Gustaf, Grefvarne Horn, Clas Fredric, Hamilton, John, och Spens, Carl Gustaf; Friherrarne Sprengtporten, Jacob Wilhelm, och Åkerhjelm, Gustaf Fredric; samt Herrarne Rothlieb, Carl Fredric, Rosenqvist, Fredric Leonard, Lefrén, Johan Pehr, von Becker, Carl Johan, Tham, Wolrath, Cederschjöld, Pehr Gustaf, von Heijne

Heijne, Georg, von Hartmansdorff, August, samt Rosenblad, Bernhard; hvaremot Friherre Boije, Ludvig, och Grefve Gyldenstolpe, Carl, ansett främmande personers tillträde vid Ridderskapets och Adelns öfverläggningar icke böra för närvarande äga rum.

Då Utskottet nu går, att uti detta ämne sig utlåta, har Utskottet, hvad sjelfva hufvudfrågan angår, i främsta rummet trott sig böra hänvisa till den i Utskottets tanka fullständiga och tillfredsställande undersökning och utveckling af skälen för och emot offentlighetens införande, som igenfinnes i det utaf sistledne Riksdags RiddarhusUtskott, med anledning af Friherre Åkerhjelm, Gustaf Fredric, då i ämnet väckta Motion, afgifne, och bland Bilagorne till Ridderskapets och Adelns Protocoll för den 11 Mars 1823, införda Betänkande.

Utskottet inskränker sig således nu till en korrt framställning af den åsigt, som bestämt Dess öfvertygelse i denna fråga.

Offentlighetens principer i vår Statsförfattning är erkänd redan af 1809 års Lagstiftare. Ty det är, i Utskottets tanka, utur en sådan anda, som Regeringsformens 59 §. anbefallt meddelandet genom trycket åt Allmänheten af RiksStåndens förhandlingar, och uti 86 §. infört Tryck-

10 H.

friheten, såsom hvarje Svensk mans constitutionella rättighet. Tiden har likväl sedermera gått framåt. Den framställer nu än vidsträcktare önskningsar, — att ej säga fordringar. Om dessa, i förevarande hänseende härröra från en stigande upplysning, ett lifligare intresse för Fäderneslandets angelägenheter; om tillfredsställandet deraf är en utväg, att småningom bilda ett närmare samband emellan Folket och dess Representanter, och derigenom skänka en fullkomligare utveckling åt den constitutionella styrelseformen, — då blir eftergiften för dessa önskningsar ett steg, som måste både gillas och befordras.

Utur denna synpunkt har Utskottet ansett frågan böra bedömas. Derigenom, att man införlifvar det enskilda med det offentliga lifvet, befästar man säkrast den fria Statsförfattningens varaktighet, och fortskyndar förbättringarne deri. Öppenheten inger förtroende. Att hos Folket vinna detta, i den möjligen högsta grad, tillhör närmast Folkets egna Ombud. Vägen dertill är, att i sitt handlingssätt hylla de sanningar och grundsatser, som utbildat sig i Folkets sinne. En af dessa är offentlighet. Om således Ridderskapet och Adeln medgifver denna, så stadgas derigenom förtroendet till Ståndets upplysning och handlingar. Utskottet har likväl trott ett sådant medgifvande icke böra fastställas

såsom för *alltid* orubbligt, utan fastheldre vara fortgående, på det Ridderskapet och Adeln ej mindre i närvarande ögonblick, än i en framtid, städse må sättas i tillfälle, att hvarje gång Ståndet öppnar sitt öfverläggningsrum för åhörare, gifva en ny försäkran på sina tänkesätt, ett nytt offer åt tidens fordringar och Folkets önskan. Med tillämpning häraf har Utskottet förmenat tillåtelsen för personer utom Ridderskapet och Adeln, att såsom åhörare öfvervara Ståndets öfverläggningar icke böra bestämmas eller sanctioneras, såsom en *laglig rättighet*, utan såsom ett *begifvande* från Ridderskapets och Adeln's sida, och, i denna mening, får Utskottet vördsamt tillstyrka, att *offentlighet vid nämnde öfverläggningar må kunna ega rum*, med de villkor och iakttagelser, i afseende å verkställigheten, som nedanföre omförmälas.

Utskottet torde böra förbigå vederläggningen af de anmärkningar, som af en värd Ledamot, Friherre Boije, Ludvig, blifvit emot offentlighetens medgifvande framställda; ty äfven i detta hänseende kunde Utskottet åberopa hvad sistlidne Riksdags RiddarhusUtskott derom anfört. Men Utskottet har likväl velat yttra, att dessa anmärkningar synas röja sådane farhågor, i afseende å den så kallade opinionsmagtens inflytelse på Ridderskapets och Adeln's öfverläggningar, samt de främmande åhörarnes

benägenhet och förmåga att göra denna magt gällande, att Utskottet, för att dertill finna någon giltig anledning, skulle nödgas förbise både Ridderskapets och Adeln från sekler tillbaka ådagalagda sjelfständighetskänsla och Svenska folkets lugna, fridälskande sinnelag — att icke nämna det ringa antal åhörare, om hvilkas inträde fråga blifvit väckt.

Man har vidare sagt att då Högloflige Ridderskapets och Adelns förhandlingar under innevarande Riksdag meddeltes i dagbladen 12 à 18 timmar efter hvarje sammankomst, så förefunnes i sjelfva verket all den offentlighet, som allmänheten kunde fordra, och att lemna inträde åt några få personer på läktaren, vore endast att tillfredsställa "den populära nyfikenheten."

Utskottet har härvid bordt fästa uppmärksamheten derpå, att Ridderskapet och Adeln nu med *tyst* bifall tillåter offentliggörandet af sina förehafvanden, i annan väg än genom tryckningen af de justerade Protocollen; och ett sådant offentliggörande torde ej eller kunna förekommas, när personer inom Ståndet icke kunna förvägras, att biträda Tidningsredactioner, eller sjelfva utgifva Tidningar, samt uti desamma, under äfventyret af lagligt ansvar, berätta hvad de hört eller sett. Men manne icke just detta förhållande innefattar ett god-

kännande af en vidsträcktare publicitets nytta, och en uppfordran, att icke längre dröja med att *uttryckligen* tillkännagifva sådant? Huru troget än en discussion må återgifvas på papperet, eger den likväl der ett långt underlägset interesse emot det, att densamma åhöra; och, utan att ledas af nyfikenhet, finnes det säkerligen mången aktad och upplyst medborgare, som, otillfredsställd med Dagbladens nästan oundvikligen stympade meddelanden, önskar att med egna ögon se, med egna öron höra, huru det på Riddarhuset tillgår. Medgäfve man derföre främmande personers inträde, så skulle, såsom en värd Talare, Herr von Hartmansdorff, yttrat, "Ridderskapet och Adeln icke vara utan ojäfaktiga lefvande vittnen huru Ståndet sig förhåller, och huru det blifver behandladt." Klagan har äfven någon gång försports deröfver, att Dagbladen vanställa och ensidigt referera i Ståndet afgifne yttranden. En kontroll här emot igenfinner Utskottet just deruti, att *opartiska* personer, som sjelfve ej äro Ledamöter af Ståndet, sättas i tillfälle att, utan afbidan af en Protocols-justering, lemna tillförlitlig upplysning om misstagen eller misstydingarne. En Tidningsskrifvare, nu någon gång ursäktad genom nödvändigheten, att, så framt han ej är Riddarhus-Ledamot, förlita sig på andra personers berättelser och mer eller mindre rigtiga uppfattning af ämnena, saknade, i hän-

delse han hade utväg att sjelf öfvervara sammankomsterne, all ursäkt för en vrängd eller stympad framställning. Han vore då underkastad icke blott det Juridiska ansvaret, utan äfven det honom ännu vigtigare: förlusten af allmänhetens förtroende, och interessel för hans Tidning.

Sedan Utskottet sålunda yttrat sig öfver sjelfva principen, har Utskottet, ehuru det anser frågan derom böra, såsom det tillgick vid sistlidne Riksdag, *seerskildt* afgöras, dock skolat nu jemväl afhandla sätet och bestämmelserne för offentlighetens medgifvande, emedan mången torde anse möjligheten att kunna besvara quæstio quomodo, såsom vilkor för besvarandet af quæstio an.

Det har blifvit ifrågasatt, att stadgandene i 13 och 18 §§. RiddarhusOrdningen, angående utdelningen af Inträdespolletter, skulle lägga hinder i vägen för meddelandet af tillåtelse åt främmande peroner att öfvervara Ståndets öfverläggningar; i följd hvaraf det skulle blifva nödigt att, innan publiciteten medgifves, på lagenligt sätt tillvägabringa ändring i nämnde §§.; äfvensom tillåtelsen af offentlighet ansetts böra i RiddarhusOrdningen införas. Men då Utskottet härvid tagit i betraktande, att RiddarhusOrdningen är utfärdad och gällande endast för Ridderskapet och Adeln, så-

som RiksStånd, det vill säga för de Ledamöter deraf, som på Riddarhuset äga *säte* och *stämma*; att det är i *denna* categorie föreskrifterne om Inträdespolletternes utdelning finnas meddeladt och böra bedömas; att någon tillåtelse till dylik polletts erhållande icke ens funnits behöflig i RiddarhusOrdnningen för dem, likväl deri omnämnada, af Riddarhusets Canzliebetjening, hvilka ej äro Riksdagsmän, eller för Vaktmästare, som hafva i Salen att uträtta, ehuru man svårligen lär neka, att dessa personer äro, i följd af Ståndets begifvande, *behöriga*, att vinna inträde, samt att följakteligen andra främmande personers *behörighet* till ett slikt inträde icke eller erfordrade någon *annan* qualification, än ett lika beskaffadt tillstånd; alltså har Utskottet ansett någon ändring i RiddarhusOrdnningen icke vara i detta hänseende erforderlig; och emedan Utskottet, på ofvan anförde grunder, äger den öfvertygelse, att offentligheten för närvarande bör införas endast såsom ett af Ridderskapets och Adelns godtfinnande beroende begifvande, i naturen hvaraf det ligger, att när som helst kunna inställas eller återtagas, har Utskottet ej eller trott det vara lämpligt, att ett sådant stadgande får ett rum uti en StåndsOrdnning, som, i dess nuvarande skick, icke af Ståndet *enskildt* kan förändras.

I öfverensstämmelse med Utskottets ofvan framställda åsigt, att hela frågan an-

går en Ridderskapets och Adelns enskilda policerätt, och således är af en hel och hållen Reglementarisk egenskap, har Utskottet icke eller funnit någon serskild strafflag böra komma i fråga för af de främmande åhörarne befarade oordningar. Genom föreslåendet af en dylik lag torde Ridderskapet och Adeln anses, åtminstone indirecte, erkänna *skyldigheten* att alltid öppna sitt öfverläggningsrum för åhörare. Men denna skyldighet tror Utskottet icke böra erkännas. Af den allmänhet, som med ett lämpligt sätt för inträdesbilletternes utdelning, såsom åhörare vinner inträde, tror Utskottet, för dess del, sig icke ega anledning att frukta några sådane oordningar, hvilkas afböjande skulle erfordra en egen lagstiftning. Ty emot de mindre missbruket af stoj eller buller finnes en säker garanti i den rättighet, som icke torde kunna Ridderskapet och Adeln förvägras, att, om än af blotta godtycket, ur deras eget samlingsrum låta utvisa dem, de till följd af sitt godtfinnande låtit dit inkomma. Jemnförelsen af det ringa antalet på Läktaren med Ståndets egen talrikhet synes ock vara ett tillräckligt bevis emot farhågan för ett våldsamt förolämpande från åhörars sida; och skulle sådant, emot all förmodan, inträffa, så torde de i Regerings-Formens 110 och 111 §§. samt 77 §. Riksdags-Ordningen meddelde stadganden härvid icke sakna tillämplighet.

På dessa grunder har Utskottet ansett några andra bestämmelser eller vilkor för närvarande icke vara nödige i afseende å tillåtelsen för främmande personers tillträde såsom åhörare vid Ridderskapets och Adelns öfverläggningar, än sådane som enligt 46 §. RiddarhusOrdningen lämpligen tillhöra Ridderskapets och Adelns Ordningsstadga; och utur denna synpunkt har Utskottet upprättat följande:

Förslag till Tillägg uti Ridderskapets och Adelns Ordningsstadga:

1 §.

Vid de Ridderskapets och Adelns plena, som af till Ståndet ej hörande personer få bevisas, upplåtes åt dem den i Stora Riddarhussalen befintlige läktare.

Man har ansett sig böra uttrycka beslutet om offentlighet vid Ståndets öfverläggningar på ett sätt, som innebure ett begifvande från Ståndet, utan att medföra rättighet för allmänheten.

2 §.

Landtmarskalken, eller den hans ställe företräder äger, när han så nödigt finner, att vägra främmande personers inträde, antingen för ett helt plenum, eller för en del

Man har trott sig kunna undvika, att bestämma de fall, då ett plenum bör vara slutet, genom den vidsträckta rättighet, som blifvit Landtmarskalken förbehållen att af-

deraf, äfvensom att, under varande plenum, anbefalla närvarande främmande personers aflägsnande.

3 §.

Om under varande plenum 3:ne Ledamöter af Ståndet äska främmande personers aflägsnande, utan, att de på tillfrågan af Landtmarskalken vilja derifrån afstå, må sådant ej kunna förvägras. Detsamma gälle ock, derest en Ledamot, under tillkännagifvande, att han är sinnad väcka en motion uti någon fråga, som i hans tanka icke bör af främmande öfvervaras, begär åhörarnes aflägsnande.

4 §.

Vid de i båda nästföregående §§. omförmäldte fall böra de främmande personerna genast aflägsna sig,

visa åhörare, hvarför utan samma rättighet under vissa förbehåll blifvit Ledamöter af Ståndet förvarad. Det af Grefve Frölich föreslagna villkor af Ridderskapets och Adelsn bifall till åhörarnes aflägsnande, först efter Landtmarskalkens derom framställda proposition, samt en i följd deraf möjlig votering, har Utskottet icke ansett kunna utan svårighet verkställas, men har deremot uti den Ridderskapets och Adelsn Ordförande och Ledamöter lemnade ofvanberörde rätt trott sig finna ett Correctiv emot all möjligen befarad olägenhet af Publicitetens medgifvande, hvilket Utskottet till en början ansett mera angeläget än att, å andra sidan, förekomma en allt för stor inskränkning i dess begagnande.

uppå dertill af Landtmarskalken sjelf, eller genom Riddarhus-Fiskalen på hans befallning, meddelad tillsägelse.

5 §.

Platserne å läktaren numereras, och lika många Inträdes-Billetter utfärdas, som platser finnas.

6 §.

Af dessa Billetter utdelas en till hvarje Bänkmans-afdelning, och blifve för innehafvaren gällande högst en vecka. De öfriga öfverlemnastill Landtmarskalkens disposition, och gälla så lång tid af Riksdagen, han finner skäl, att vid hvarje fall särskildt bestämma.

I afseende på Billet-utdelningen, har Utskottet icke eller kunnat godkänna Motionairens förslag, dels emedan det förefaller ganska svårt, om icke omöjligt, att behörigen vaka öfver ordningen vid anteckningen på en öppen lista, dels med hänseende dertill att låta en hvar Riddarhusets Ledamot komma i tillfälle, att deltaga i dispositionen af Billetterne till de personer, som hvar och en för sig önskar lemna inträde. Efter jemnförelse af flere utvägar i detta hänseende, har Utskottet funnit det vara lämpligast, att en Billet till-

delas hvarje Bänkmansafdelning, att med utdelandet deraf förfara, såsom densamma finner för godt, antingen genom att låta billetten circulerä bland alla afdelningens medlemmar, eller att dispositionen deraf uppdrages åt en eller flera af dem. — I denna mening eller på det flera personer måtte kunna både disponera och begagna dessa billetter, har en kort tid för deras gällande egenskap bordt fastställas. — Återstoden af Billet-antalet har Utskottet trott böra öfverlemnastill Landtmarskalkens disposition, och gälla för så lång tid Landtmarskalken bestämmer, på det Ridderskapets och Adels Ordförande, efter sitt godfinnande, måtte kunna sätta de andra Ståndens Ledamöter, Tidningsutgif-

vare med flere i tillfälle, att få bevista Ridderskapets och Adelsns öfverläggningar.

7 §.

På Inträdes - billetterne sättes utom Numrorna följande ord: såsom vilkor för begagnande af denna Billet åligger Innehafvaren, att ställa sig till noggrann efterrättelse de föreskrifter, som finnas anslagne vid uppgången till Riddarhus-salen.

8 §.

Under varande plenum åligger de främmande på Läktaren placerade personer, att iakttaga tystnad, och icke visa sig med betäckta hufvuden. Allt uttryck af bifall eller klander är på det strängaste förbudet. Den, som deremot bryter, är skyldig att ge-

*nast afträda. Såsom en
oeftergiftig regel va-
re stadgadt, att hvar-
je åhörare äger att
ställa sig till skynd-
samefterrättelse, hvad
Ridderskapet och A-
deln genom sin Fi-
skal i sådant afseende
förordnar.*

Derest Ridderskapet och Adeln skulle öfverlåta Läktaren åt åhörare, torde RiddarhusFiskalen böra anbefallas upprätta ett förslag till en ny Bänk-indelning; äfvensom ett tillägg i RiddarhusFiscalens Instruction derigenom blir nödigt.

Slutligen anser RiddarhusUtskottet sig böra anmäla, att Läktaren rymmer endast omkring 80 personer, och att en uppgång dertill, antingen utifrån förstugan kan öppnas, och en provisionel spiral-trappa der anbringas, eller ock, om ingången finge blifva genom dörren till Riddarhus-Salen, beredas genom den ena trappans förändring och en derifrån ända ned till dörren gående barrière.

Åtskillige Ledamöters, dels i hufvudfrågan, dels i vissa omständigheter rörande sättet för verkställigheten, skiljaktiga me-

ningar varda härhos bifogade. Stockholm
den 10 Januarii 1829.

På RiddarhusUtskottets vägnar

CARL MÖRNER.

W. F. Dalman.

Utdrag af Protocollet, hållet hos Höglofl. RiddarhusUtskottet vid Lagtima Riksdagen i Stockholm den 10 Januarii 1829.

S. D. Vid justering af Utskottets Memorial, i anledning af Grefve Frölichs, David, Motion om offentlighet vid Höglofl. Ridderskapets och Adelns öfverläggningar, begärde nedannämnde Herrar Ledamöter, att deras skiljagtiga meningar måtte till Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtfölja Utskottets Betänkande, och anförde i anledning deraf följande skriftliga reservationer, nemligen:

Grefve *Snoilsky, Nils*: Utan att nu ingå i en närmare undersökning om behovet eller nyttan af offentlighet vid Ridderskapets och Adelns öfverläggningar, eller om sådant, med behörigt afseende på nödigt utrymme för Ståndets egna medlemmar, ens för närvarande kan medgifvas, hvilka frågor äro af den beskaffenhet, att deras besvarande mer eller mindre beror af de förutsättningar, som dervid göras och de syf-

temål man vill uppnå, torde jag blott, med den erindran, att den grundsatts, hvaråt Herr Grefve Frölich genom sitt förslag velat bereda tillvarelse och bifall, nemligen att det vore ett anspråk, som nära nog gränsade till rättighet för allmänheten, att få åhöra Ridderskapets och Adelns öfverläggningar, hvilken endast i 2:ne uppgifne fall af Motionairen ansetts böra inskränkas eller upphöra, icke synts mig så aldeles obestriddig som Herr Grefven förmenat, utan i flere afseenden på goda skäl tåla motsägelser; få utbedja mig att fästa uppmärksamheten på 2:ne betänkligheter, som rörande ifrågavarande motion, betraktad i den syftning och omfattning, som författaren deråt sjelf gifvit, hvarinom min pröfningsrätt, jemlikt 37 §. 2 mom. RiksdagsOrdningen är inskränkt, i synnerhet synts mig vara af vigt att öfverväga.

58 §. Riksdags-Ordningen medgifver Riksdagsmän, att vid Protocollets justering göra tillägg, hvarigenom ingen ändring i beslutet uppkommer, samt stadgar, att med Ståndets bifall och den talandes eget begifvande må uteslutas dess egna uttryck och äfven deliberationer, som deraf följt. Tillämpningen af en sådan, åt hvarje Riksdagsman förvarad, rättighet skulle likväl komma att af sig sjelf upphöra, derest en främmande folkhop i RiddarhusSalen insläpp-

släpptes, för att med nyfikenhetens spända uppmärksamhet uppfatta hvarje Talares ord. Ehuru det ej kan gillas, torde det likväl vara förtjent af öfverseende, om en Talare under behandlingen af ett ämne, som upplifvar och intager hans själ, skulle, i ett ögonblick af förhastande, fälla ett uttryck eller våga ett omdöme, som han sedermera vid en lugnare pröfning önskade få emot ett mera passande ord utbyta eller till beskaffenheten mildra; och jag är öfvertygad, att alla tänkande medlemmar inom Ridderskapet och Adeln skola med benägenhet anse en sådan Talarens visade stränghet mot sig sjelf och grannlaghet emot sina medbröder, hälst det icke lärar undfalla desse medlemmar, att de sjelfve möjeligen en annan gång kunna komma i samma belägenhet och då hafva behof af ett lika öfverseende. Men kan man väl med något sken af sannolikhet vänta sådana tänkesätt af fremmande personer vid ett lemnadt tillträde till öfverläggningarne? Jag tror det ej. De skola tvärtom med begärlighet uppfatta ett dylikt begånget felsteg, för att, efter slutad Seance, kringspida sig i Staden och för alla omtala, hvad som inträffat såsom ett ämne för deras förnöjelse, dervid må hända icke alltid nogräknade, att till vinnande af ökad effect, göra sådana transpositioner, hvarigenom uttrycket erhåller en character, svårare och vida skiljd

från den, som deråt i födelsen ämnades. Och under sådana förhållanden frågar jag: hvartill tjenar, om Talaren flere veckor der-
efter, vid en blifvande justering ändrar ut-
tryck, som redan äro stadskunnige? — det
kan då för honom vara likgiltigt, om ut-
trycket finns qvar i Protocollet, och jag
tror, att slutet blir, att det förblifver oför-
ändradt. Härvid hörer jag någon invända,
att sådant obehörigt kringspridande af för-
hastade uttryck redan äger rum genom den
hastighet, hvarmed, genom hjälpsamma bi-
träden, åtskillige Tidningsredacturer nu
veta förskaffa sig och i tryck meddela un-
derrättelser om hvad inom RiksStånden sig
tilldrager, och genom hvilken åtgärd juste-
ringsrätten för en StåndsLedamot de facto
är gjord onyttig. — Ja! jag medgifver väl
att det blifvit 1828 års Ständer förbehål-
lit, att erfara ett sådant förut icke spordt
oskick. Men ett oskick är icke någon rät-
tighet. Dertill fordras en Auctoritets före-
gående beslut, som äger att derom förord-
na, och som kan en sådan öfverlåta; och
jag anser Ridderskapet och Adeln sanctio-
nera ett slikt förhållande, om främmande
personer utan urval, på sätt Motionairen
föreslagit, insläppas vid Ridderskapets och
Adelns öfverläggningar. Men lika litet som
Ridderskapet och Adeln, i afseende på si-
ne MedStänder eller på Regeringen, har i
sin magt att vidtaga beslut, hvarigenom de
dem i Grundlagen försäkrade friheter eller

fördelar skulle kunna på en sidoväg upphävas eller om intetgöras, lika litet äger Ridderskapet och Adeln, efter hvad mig synes, att genom ett af pluraliteten bestämdt beslut förlama, vore det blott för ett ögonblick, verkan af ett Grundlagsbud, som gifver åt hvarje Representant ett skydd eller en fördel, den må vara i andras ögon så ringa eller obetydlig som hälst. Vill man gifva åt Lagarne deras kraft, skall man respectera deras bokstaf.

Dessutom är uti 54 §. RiksdagsOrdnningen och i likhet dermed 39 §. af 1823 års RiddarhusOrdnning föreskrifvit, att alla propositioner skola af Herr LandtMarskalken göras till bifall, så att den, som samtycer, kan svara Ja, och den, som bestrider, Nej. Om nu främmande personer fingo inträda i RiddarhusSalen, och en liflig debatt blandad med någon oro hos Ridderskapet och Adeln till äfventyrs uppstode, huru skall, med bibehållande af nämnde sätt för Propositionens Grundlagsenliga framställande och besvarande, Herr LandtMarskalken och Ståndets medlemmar kunna erfara, om de rop, som hörts, icke äfven till en del kommit från åhörarne? Jag anser det icke vara möjligt, och är man icke berättigad, att, med afseende härå, anse en ovald menighets inträde i RiddarhusSalen såsom oförenlig med det nu anförda Grund-

lagsbudets tillämpning? Jag skulle anse ett sådant inträde öppna en ny dörr för oordningar af förut okänd beskaffenhet, helst enär man på förhand kan antaga, att vid tillfälle af en jäsning i sinnena, den delen af Ståndets medlemmar, som tro deras åsikter understödjas af Galleriet, med den högsta ifver äfven skola försvara ett sådant Galleries förmenta oskuld, hvilket åter måste föranleda till en särskild strid inbördes emellan Ståndets medlemmar, och man måste, för att omsider reda sig utur en Labyrinth af obehagligheter och sluta tvisten, skrida till en eljest må hända icke behöflig votering. Visserligen kan härvid erindras, att åhörarne kunna afträda innan Propositionen framställles; men denna anmärkning vederlägges blott genom den erindran, att om åhörarne skola aflägsnas hvarje gång en Proposition skall göras, hvilket under ett Plenum kan inträffa mer än 20 gånger, skulle icke då den prisade offentligheten af sig sjelf förfalla?

På dessa skäl och då jag anser ett bifall till Grefve Frölichs motion i dess närvarande skick dels leda till godkännande af en åtgärd, som innefattar ett undanröjande af en rättighet, som i Grundlagen är hvarje Representant förbehållen, dels ock lägga hinder i vägen för tillämpning af de föreskrifter, som, i afseende på utrönandet af Ståndets tankar i förekommande ämnen.

uti Grundlagen äro gifna, får jag för min del samma motion afstyrka.

Grefve *Mörner, Carl*: Jag kan icke instämma i den af Höglofl. Utskottets pluralitet yttrade mening, att, i händelse Ridderskapet och Adeln skulle bevilja inträde åt främmande åhörare vid dess öfverläggningar, de Reglementariska föreskrifter, som deraf blifva en följd, böra innefattas såsom tillägg i Ridderskapets och Adels Ordningstadga. För min del anser jag denna stadga förnämligast afse den ordning, som bör bibehållas inom Ridderskapet och Adeln under dess plena, samt att således det Reglemente, hvilket läser vara erforderligt för ordningens vidmagthållande bland främmande åhörare, icke bör uti nämnde stadga inflyta.

Jag är likväl ense med Utskottets pluralité om de grunder, som Utskottet trott sig böra följa vid uppgörandet af förslag till ifrågavarande Reglemente, ehuru jag anser de sex första punkterna deraf fordra tillägg i RiddarhusOrdningen.

Under förutsättning deraf, att det antal åhörare, som medgifvas inträde i Riddarhus-salen, äga den bildning och den urskiljning, att några uppträden af straffvärd egenskap icke af dem äro att befara, skulle det väl synas, som någon annan påföljd icke behöfde stad-

gas för sådane förbrytelser, hvilka i 8 §. af Reglementet omförmälas, än förbindelsen, att på tillsägelse aflägsna sig; men det skulle ju kunna inträffa, att åhörare vägrade åtlyda denna tillsägelse, och att de på flere, nu oförutsedde, sätt kunde förgå sig mot Ridderskapet och Adeln allmänt, eller någon af dess Ledamöter, och vid alla sådane händelser skulle jag tro, att ansvar, lämpadt efter brottets beskaffenhet, borde vara stadgadt, särdeles då ett så lindrigt beifrande, som det, hvartill allmänna Polisbestämmelser gifva anledning, icke tillräckligen lemna det för nationens representanter nödiga skydd, samt det strängare ansvar som innefattas i 77 §. RiksdagsOrdningen icke i min tanka synes tillämpligt å förseelser af mindre svår beskaffenhet. Då enligt 110 §. RegeringsFormen och sistnämnde §. i RiksdagsOrdningen det ankommer på Riksens Ständer gemensamt, att låta beifra sådane förbrytelser mot Riksdagsmän, som der omtalas, anser jag den strafflag, som skall kunna tillämpas, böra hafva i vederbörlig ordning tillkommit, derest den skall förbinda till efterlefnad, och jag är derföre af den tanka, att, om främmande åhörare beviljas inträde vid Ridderskapets och Adels sammankomster, en i öfverensstämmelse med 87 §. RegeringsFormen stiftad lag för tilläfventyrs inträffande förbrytelser är nödig.

Herr *Bruncrona, Gustaf Adolph*: Ehuru jag med pluraliteten af Utskottets Ledamöter deltagit på uppgifne grunder i tillstyrkandet af offentlighet vid Ridderskapets och Adels öfverläggningar, då frågan såsom grundsatts varit betraktad, har jag vid tillämpningen deraf trott mig i ett och annat afseende böra afvika från Utskottets yttrande.

Utskottet har, såsom grund för dess tillstyrkande, väl anført dels nyttan af den ifrågasatte offentligheten äfven enligt med en länge stadgad opinion, tidens kraf och bruket i andra constitutionella Stater, dels ogiltigheten af de inkast, som emot en sådan offentlighet, bunden inom föreskrifne gränser kunnat göras; men då Utskottet derföre för ingen del erkänt allmänhetens rättighet att vinna tillträde vid Ridderskapets och Adels sammankomster, utan ansett detsamma endast bero af Ridderskapets och Adels begifvande, hvilket efter dess behag kunde inställas eller upphävas, så ville jag att denna tanka, i Betänkandet endast i förbigående vidrörd, mera omfattande och bestämdt måtte uttryckas. Jag hade således önskat, att, då Ridderskapet och Adeln komme att medgifva publicitet vid dess öfverläggningar, under förutsättning att några olägenheter ej skulle uppkomma, det skulle ske med uttryckligt vilkor, att i denna oförmodade händelse utan hinder af

berörde dess medgifvande, kunna på längre eller kortare tid eller i allo upphäfva den medgifne publiciteten. Detsamma borde äfven stadgas, derest Ridderskapets och Adelnns egen personal fordrade upptagande af alla platser. Den rättighet, att förklara ett plenum slutet, som innefattas i 2 och 3 §§. af det föreslagna reglementet, synes ej lemna rum till en så vidsträckt återkallelse, utan inskränker sig till inställelse för tillfället och dagen af det allmänheten medgifne tillträdet; en inställelse, som ej ens får vara följd af hela Ståndets beslut. Då farhågor för framtiden hos många Ridderskapets och Adelnns Ledamöter väckt betänkligheter, synes, för att lugna dem och bereda ett önskad resultat, all möjlig våda böra förebyggas, hvilket vinnes, då ett fullständigt correctif ligger i sjelfva stadgandet,

Utskottet har tillagt 3:ne förenade Ledamöter af Ridderskapet och Adeln myndigheten, att aflägsna åhörare, utan att ens skäl dertill behöfva uppgifvas. Jag fruktar, att en sådan rättighet, af missnöje till anstalten eller af kitslighet, möjligen skulle kunna leda till chican, för hvilken en bildad allmänhet ej ville blottställa sig. Om en sådan rättighet öfverlemnas åt Landt-Marskalken ensam, såsom ägande Ståndets högsta förtroende och ledare af ordningen inom Huset, så kunna på ena sidan missbruk ej befaras, och på den andra Ståndets

fördel och värdighet lika mycket vara bevarade, helst om hvarje medlem tillägges rätt att proponeera LandtMarskalken omförmålte åtgärd, ehuru det endast skulle af honom bero att dervid fästa afseende eller icke.

Måhända vore ej ur vägen att uti reglementet infördes de Policeanstalter, som komma att begagnas. Således torde böra omnämnas, att poster eller vakter skulle placeras inom läktaren, utan hvilkas intyg svårligen lärer kunna urskiljas, hvilken den varit, som begått sådan förseelse, att dess utvisning deraf skulle blifva en påföljd; ty en inquisitorisk undersökning bland åhörarne, der ingen lärer vilja uppträda såsom anklagare, måste ej kunna sättas i fråga. Äfvenledes torde böra omnämnas, att, i händelse RiddarhusFiscalens tillsägelse, att lemna rummet, ej åtlydes, handräkning till verkställighet må känna begäras och erhållas af den utanför RiddarhusSalen anställda vakt. Instruction härom till vakthafvande UnderOfficeraren torde en gång för alla på begäran af ÖfverCommendanten kunna utfärdas, i likhet med hvad som äger rum vid andra tillfällen, der dylikt biträde påkallas. Tilläfventyrs kunde dock författning här om vidtagas, utan att derom oundvikligen i reglementet behöfde nämnas, ehuru visserligen kännedomen häraf skulle medföra sin nytta.

Den, som i mer eller mindre måtto stört öfverläggningarne eller satt sig emot Fiscalens tillsägelse att lemna rummet, borde efter min tanka förmenas att någonsin vidare derstädes vinna inträde, hvilken påföljd äfven kunde sträckas till den, som oaktadt tillsägelse intränger sig i representerarnes egentliga samlingsrum, till annan aflemnar sitt inträdeskort, eller, då det ej blifvit begagnadt, icke detsamma till vederbörande återlemnar.

Dessa stadganden kunna utan formelig lag föreskrifvas såsom vilkor, dem hvar och en i ordningsväg måste underkasta sig, som vill vinna inträde. Men han bör känna föreskrifterne noga till alla deras detaljer, för att ej öfverraskas af iakttagelser, hvilka tilläfventys skulle motverkat hans önskan, att vinna ett sådant inträde. Jag tror ock att det ej vore olämpligt, att i en §. erinra, att de förbrytelser af svårare beskaffenhet, som inom Riddarhuset i en eller annan måtto af främmande person begås, straffas enligt lag och gällande författningar. Deraf inses, att man ej träder Domaremagten för nära, och en sådan hänvisning är ej ovanlig i Policeordningar.

För min del har jag ansett hufvudstadens Tidningsförfattare eller deras ombud *företrädesvis* böra lemnas tillträde vid Ridderskapets och Adels sammankomster,

så vida den hufvudsakliga verkan och nyttan af offentligheten skall vinnas. Detta har Utskottet likväl förbisett. Betraktas hvarje åhörare individuelt, så blefve det en nog inskränkt publik, som under loppet af en Riksdag finge tillfälle att om Ständernas förhandlingar göra sig närmare underrättad. Resultatet af offentligheten blefve då i det hela mera att tillfredsställa en-skild nyfikenhet, än att tillvägabrunga de frukter man dermed afsett. Tidningar äro medel att sprida underrättelser bland den läsande allmänheten icke allenast i Hufvudstaden, utan ock öfver hela Riket. De utgöra en tummelplats för stridiga opinioner, hvarvid sluteligen det rätta och sanna utredes. Understundom blifva de organer af allmänna opinionen, emedan allmänhetens tänkesätt genom dem kunna yttra och stadga sig. När Tidningarne äro, hvad de böra vara, så utgöra deras redactioner en vigtig del af allmänheten, eller så tillsägandes en allmänhet ensam i smått, emedan de föredraga och samla allas interessen, emedan de äro föreningslänkar emellan Nationen och dess representanter, på ena sidan görande redo för de sednares åtgärder, på andra sidan meddelande egne och andre medlemmars af Nationen åsigter i allmänna ämnen. Jag vet att mången nedsätter Tidningars värde. Starkare och lyckligare pen-
nor än min hafva likväl i andra constitutionella länder visat vigten och nyttan af

dem. Om våra Tidningar ej röja den fullkomlighet, hvartill de i England och Frankrike hunnit, finnes dock mycket läsvärdt i flere af dem, och man måste i allt fall be-
sinna, att deras läsning, om än ej fullt tillfredsställande den vettgirige, emedlertid utgör mängdens enda litteratur, enda med-
let att lära känna fäderneslandets allmänna förhållanden; och ehuru en och annan med
en viss litterär förnämhet påstår sig icke taga kännedom af Dagbladens innehåll, tor-
de man i allmänhet, om man är uppriktig, erkänna sig ej vara alldeles likgiltig för ett gillande eller ogillande omdöme deri. Tid-
ningarne sakna således icke heller hos oss deras moraliska inflytande, hvaraf vigten inses, att söka gifva dem en behörig rigt-
ning. Min öfvertygelse är ock, att ju större uppmärksamhet, som lemnas goda Tidningar, ju större fullkomlighet skola Redactionerne eftersträfvat, och desse, sluteligen bildade såsom i anförde länder af de mäst upplyste och kunskapsrike medborgare, sprida ljus, underhålla National-anda, lifva kärlek för frihet, fädernesland och styrelse, med ett ord blifva en af de nyttigaste nationalanstalter, utan minsta uppoffring å Statens sida. Man har ock sagt, att i Franska Deputerade Kammaren en särskild tribun skall vara inrättad för Tidningsskrifvare. Jag tillstyrker således, att Tidningsförfattarne eller deras ombud en gång för alla måga erhålla inträdeskort,

hvarvid de böra underkastas samma villkor, som öfrige åhörare blifvit föreskrefne, samt mera än förr det ansvar, hvartill de för ett oriktigt kungörande af tilldragelserne inom Riddarhuset enligt Tryckfrihetsförordningen kunna anses skyldige. Saken betraktad ur ekonomisk synpunkt gifver mig ökad anledning till mitt förslag, emedan, sedan Redactionerne fått tillfälle att noga och i sammanhang antekna och meddela allt det vigtiga, som inom Ståndet förefallit, torde tryckning af de vidlyftiga protocollerna, till betydlig besparing för Statsverket, kunna inskränkas. Man har invändt, att det vore Redactionerne obetagit, att liksom andre förskaffa sig inträde. Det blefve likväl alltför besvärligt för dem, att för hvarje serskilt sammanträde söka utverka sig rättighet dertill, hvilket ej heller alltid må hända skulle lyckas vid det utdelningssätt af inträdeskort Utskottet föreslagit, i hvilken händelse publicisten komme att förlora det samband i kännedommen af förhandlingarne, som bör utgöra föremålet af hans närvaro. Jag går så långt, att, om i allmänhet inträde vägrades, borde dock undantag gälla för Tidningarnes Redacturer eller deras snällskrifvare.

Jag har trott, att utdelning af inträdeskort borde ske för hvarje särskilt plenum. Den publik, som komme att öfver-

vara sammankomsterne, blefve föga talrik, så framt omväxling af personalen hindrades, enär antalet af platser ej lär komma att öfverstiga 80. För att sprida en allmän kännedom af ärendernas behandling, bör tillfälle lemnas åt så många, som möjligt är, att bevista sammankomsterne, hvilket icke är fallet om, på sätt Utskottet tillstyrkt, hvarje billet gälde för en vecka. I afsigt att göra utdelningen mera spridd och allmän, torde ock böra stadgas, att icke mera än ett inträdeskort åt hvarje åhörare finge utdelas. Till missbruks förekommande borde kortet för hvart plenum påtryckas en särskild bokstaf, på sätt som sker vid de Kongl. Spectaclerne. Efter min öfvertygelse skulle utdelningen af dessa kort lämpeligast verkställas genom någon Riddarhusets tjensteman, en timma före det plenum, som ej på förhand i anslaget förklarats slutet. Vida större billet-utdelning besörjes utan olägenhet på sådant sätt vid andra sammankomster t. ex. till Svenska Akademiens högtidsdag. Att öfverlemana utdelningen till Bänkmännen har mycket emot sig. Utdelningen skulle kunna blifva nog ensidig och möjligen föga begagnas, det förra i anseende till godtycket, det sednare för svårigheten att känna, till hvilken person man borde adressera sig och hvarest finna honom. Om deremot uppå en skriftelig anmälningssedel af 2:ne Ridderskapets och Adelsn representande

medlemmar inträdeskort aflemnas, så blefve det lättare att vinna det önskade inträdet, under det, att de, som undertecknat anmälningssedeln, för den anmäldes förhållande trädde i moraliskt ansvar. Utdelningen kunde ske i RiddarhusDirectionens förmak, eller i det yttre af de så kallade Secreta-Utskottsrummen. Att öfverlåta sitt inträdeskort åt annan, borde vara förbjudet vid äfventyr för den, som verkställt öfverlåtelser att, såsom jag förut yttrat, ej vidare tillåtas inträde såsom åhörare, och för den som samma inträdeskort orätt begagnat, att såsom obehörig blifva utvist.

Sista momentet af 8 §. synes kunna försvinna. Antingen är föreskriften ett öfverflödigt upprepande af hvad 4 §. redan innehåller, eller förutsätter densamma en pröfning af hela Ståndet, hvilket man genom stadgandet i 2 och 3 §§. velat förekomma af skäl Betänkandet upptager.

Dessa mina anmärkningar får jag till Höglofl. Ridderskapets och Adels ompröfvande öfverlemna. Jag hyser icke någon förkärlek för dem, och skall icke påkosta något ord till deras vidare försvar; men jag har trott det icke vara utan nytta, att väcka olika idéer till den uppmärksamhet desse i mer eller mindre mon kunna förtjena.

Friherre *Stael von Holstein*, *Jacob Salomon*, yttrade, det han för dess del icke

kunde instämman i den af Utskottets pluralitet föreslagne utvägen af ett visst antal billetter utdelande genom Bänkmans-afdelningarne. Sedan Ridderskapet och Adeln medgifvit främmande åhörare inträde, borde, i Friherrens tanka, allmänheten jemväl sättas i tillfälle att sjelf söka att få begagna denna tillåtelse, i följd hvaraf Billetter troligen icke af någon Ridderskapets och Adels Ledamot utlemnades till andre personer än dem, som först tillkännagifvit deras önskan att erhålla sådane. En slik anmälan torde likväl blifva särdeles besvärlig, om Billetterna kommo att circuleras, i anseende till svårigheten att skaffa sig kunskap om, till hvilka Ledamöter af Ståndet, man i sådant afseende borde adressera sig. Med hänseende härtill ansåg Friherren sig böra tillstyrka, att näst före hvarje Plenum en lista i RiddarhusCanzliet funnes att tillgå, med lika många numror, som de billetter, hvilka voro disponibla, å hvilken lista Ridderskapets och Adels Ledamöter skulle ega att, så långt billetternes antal medgäfve, uti nästföregående Plenum anteckna sig, hvar och en till erhållande af en billet, hvilken dock borde blifva gällande endast för den påföljande Plenidagen. Genom denna åtgärd lemnade man icke allenast tillfälle åt främmande personer, att på ett lättare sätt vinna deras åstundan om inträde, emedan de i sådant afseende endast

dast behöfde vända sig till någon medlem af Riddarhuset, som derefter finge antekna sig till billet, utan man befrämjade ock, i Friherrens mening, enahanda ändamål, eller billetternas disposition af serskildta Ledamöter, som det pluraliteten åsyftat med billetternas öfverlemnande till Bänkmansafdelningarne.

Och skulle dessa särskildta meningar genom utdrag af Protocollet åtfölja Utskottets Betänkande. Ut Supra.

Ex Protocollo,
W. F. Dalman.

Lades på bordet.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan 2 eftermiddagen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.

Onsdagen den 21 Januarii 1829.

Plenum klockan 10 förmiddagen.

Justerades 4 Protocolls-Utdrag, för den 15 dennes, innehållande Ridderskapets och Adelns i Plenum samma dag fattade beslut.

Hans Excellence Herr Grefve *De La Gardie, Jacob*: I anledning af den för Konungahuset och hela Fäderneslandet fägnade händelsen af den nya Arffurstens födelse, får jag till Ridderskapet och Adeln hemställa, om det icke skulle vara passande och af erkänslan påkalladt, att en stor Deputation under Hans Excellences Herr Grefvens och LandtMmarskalkens anförande afgick, för att inför Hans Maj:t Konungen och Dess Höga Famille betyga Ståndets vördnad och lyckönskan. Jag får äfven, i fall denna framställning vinner bifall, anhålla, att de öfrige Stånden genom ProtocollsUtdrag inbjudas, att sig med Ridderskapet och Adeln förena, och att ExpeditionsUtskottet anmodas uppsätta LyckönskingsAdressen.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken hemställde, om Ridd. o. Adeln behagade besluta, att, i anledning af Hennes Kongl. Höghet Kronprinsessans i dag på morgonstunden inträffade lyckliga förlossning med en Prins, Rikets Ständer måtte, genom en stor Deputation, inför H. M. Konungen och det Kongl. Huset, frambära deras underdåniga vördnad och lyckönskningar uti en adresse, den ExpeditionsUtskottet kunde anmodas skyndsamligen upprätta, samt att de öfrige RiksStånden måtte genom ProtocollsUtdrag nu ge-

nast inbjudas, att uti detta beslut med Ridderskapet och Adeln sig förena.

Ropades Ja.

Herr *Rothlieb, Axel*: Jag vågar föreslå, att inbjudningen till de öfrige Stånden måtte ske genom en Deputation, i stället för ProtocollsUtdrag.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken erinrade, att Ridderskapet och Adeln redan beslutat, att de öfrige RiksStånden skulle endast genom ProtocollsUtdrag inbjudas, att uti Ridderskapets och Adelns beslut instämma.

Friherre *Cederström, Jacob*: Det är i min tanka ingen förändring af det redan fattade beslutet, om ett ProtocollsUtdrag öfverlemnas till de öfrige Stånden genom en Deputation, och jag förenar mig således med Herr Rothlieb.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken hemställde, om Ridderskapet och Adeln önskade, att det ProtocollsUtdrag, som komme att innehålla Ridderskapets och Adelns nyss fattade beslut, borde genom en Deputation till de öfrige RiksStånden öfverlemnas.

Ropades Ja och Nej.

Herr *Rothlieb*: Då Ridderskapet och Adeln tyckes icke kunna förena sig om bifall till mitt förslag, vill jag derifrån afstå.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarshalken yttrade, att då Herr *Rothlieb* numera afstått från dess förslag, att Ridderskapets och Adelns beslut skulle genom en Deputation meddelas de öfriga RiksStånden, ansåg *Hans Excellence* sig böra hemställa, om icke Ridd. och Adeln behagade förblifva vid Dess i denna omständighet redan fattade beslut.

Ropades Ja.

Herr *af Stenhof, Christian*, hade inlemnat följande som upplästes:

En värd Ledamot uti Högv. Presteståndet har framställt nödvändigheten, att upplösa det monopoliska band, som ännu qväfver en allmännare tryckning af Förslaget till en ny Evangelii- och Bönebok för Svenska Församlingen, hvilket inskränkta förhållande med tryckning af ett på Statens bekostnad med något öfver 2300 R:dr Banco utarbetadt Verk fullkomligen är upplöst af den rycktbara rättegången emellan Boktryckaren Norstedt och Söner här i Staden, å ena, samt BruksPatronen och Boktryckaren Lindh i Örebro, å andra sidan. Det är af denna anledning och i

sammanhang härmed jag utbeder mig få fästa Höglofl. Ridderskapets och Adels uppmärksamhet på befordran af ändamålet med förenämnde af en tillförordnad Comité utgifne Förslag till en ny Evangelii- och Bönebok; men då frågan om dess granskning äger ett nära samband med Bibel-öfversättningen, har jag trott utvecklingen af dennas tillkomst och fortgång böra föregå en liten del deraf, eller meranämde Förslag till Evangelii- och Bönebok. I 14 Seclet anser man, fast på mindre säkra grunder, att den *Heliga Brita* först på Svenska språket läst den Heliga Skrift; sedermera begynte Reformatorerne i det 16:de århundradet sitt verk med Bibliska föreläsningar; på Mötet i Örebro 1527 stadgades, att dagligen åtminstone ett Capitel i Bibeln skulle i alla Domkyrkor föreläsas och förklaras, hvilket äfven i sednare tider till 1741 blifvit fortsatt i Upsala, och till en del fortfarit äfven i Stadskyrkorne. På Gustaf den I:s befallning verkställde Presbyteren i Strängnäs Laurentius Andreae Svenska öfversättningen af Nya Testamentet, som fullbordades 1523, och utkom tryckt i Julii 1526; då varande Erkebiskop Laurentius Petri jemte dess Broder Olaus och förenämde Laurentius Andreae begynte år 1531 öfversättning af hela Bibeln, efter gamla Grundspråket, men synnerligen begagnades dervid första upplagan af Luthers öfversättning utgifven 1534; förenämde 3:ne

Mäns öfversättning utkom 1540 och 1541 i litet folio-format, samt blef derefter nyttjad som KyrkoBibel; Gustaf den I:s nit för Religionen stadgade för Bibeltryckningen, att kostnaden skulle bestridas med en tunna Korn af hvarje Sockens Kronotionde, och skulle efter fulländad tryckning ett exemplar deraf lemnas till hvarje Kyrka. Andra fullständiga Bibel-upplagan utkom 1618 på den Store Gustaf Adolphi föranstaltande, hvarvid omkostnaderne bestriddes med BibeltrycksKornet, och hvilket arbete besörjdes af ÖfverHofPredikanten Johan Rudbeck och Theologie Professoren Johan Lenæus, tillika i ekonomiskt afseende biträdde af Kongl. Secreterarne Jonas och Johan Buræus, hvarvid texten i den första upplagan blef oförändrad, men endast ortographien förbättrad, jemte Summarier och parallellställen m. m. Konung Carl den XI:s utmärkta nit för Kyrkan och Religionen insåg, att den sista upplagan af Luthers hand icke blifvit nyttjad, oaktadt den i alla afseenden förtjente det, samt förordnade derföre en Commission af tre andelige under Biskoppen i Strengnäs Doctor Eric Benzeli Præsident, som skulle, på grund af sistnämnde Lutherska Bibel-upplaga, företaga ändringar, samt förevisa sitt arbete till pröfning af Erkebiskoppen och Theologiska Faculteten i Upsala, ja äfven af 50 sammanträdande Biskopar och Präster, om så äskades; detta arbete blef fär-

digt 1693, och ej mindre samma år, än 1695 af flere Biskoppar i Upsala granskadt, dock öfverlefde Konungen ej tryckningen. Men under hans Son Konung Carl den XII blef Verket genom en Commission fullbordadt med någon förändring i Konung Gustaf den I:s Edition, och utkom Konung Carl den XII:s Bibel in folio år 1703, äfvensom år 1709 in quarto. Efter denna tidpunkt lär Bibeltrycks-Korntunnan ej till dess förut bestämda ändamål blifvit helt och hållit begagnad, utan fördelad till upplag af andeliga skrifter, samt till förmon för Wadstena Krigsmanshus och Skolor m. m.; en Bibel-upplaga i stor octav blef år 1729 föranstaltad, särdeles för fattige och troligen genom GeneralMajor Hjelms Testamente, ifrån hvilken tid den Heliga Skrift bland allmänheten blifvit mera kringspridd. Likaledes påkostade Kyrkoherden Båld år 1740 en upplaga af nya Testamentet, som han utdelade i sin Församling på Wermdön. Vid 1761 och 1766 årens Riksdagar ifrade ej mindre Ridderskapet och Adeln än Högvördige PresteStåndet för den möjligast fullkomliga öfversättning af den Heliga Skrift, hvaraf Resultatet slutligen blef, att till förbättring af Svenska Bibel-öfversättningen år 1773 Konung Gustaf den III utnämde en Comité af 21 både Präster och Leksamen, bland hvilka sednare må nämnas den vidtberömde Linné och den skarpsinte Språkkännaren Ihre. Vid Jubelfesten i Upsala

1793 blef förenämnde Comités öfversättning af hela Bibeln tryckt, och Prästerskapet förelagd. *Men tiderne ändras, och vi med tiden.* Nyssnämnde Bibel-öfversättning blef väl klandrad, dock utan uppgift af någon bättre. Följden blef, att en ny Commission nedsattes under framledne Erkebiskoppen Lindbloms Præsidium; arbetet af denna Commissions bemödande visade sig deruti, att år 1816 i Strengnäs utkom Nya Testamentets öfversättning tryckt, hvaraf alla Kyrkor fick gratis ett exemplar, i följd af framledne Bikop Tingstadii derom förut gjorde Motion den 12 Junii 1809. BibelComissionens verksamhet i sednare tider, under 2:ne borrtgångne Erkebiskoppars tillvaro, synes ej kunna öfverlefva den nu varande Erkebiskopens nitfulla verkningsförmåga. Jag återkommer härvid till hufvudämnet för min framställning angående befordran af en lika behöflig, som efterlängtd, ny Evangelii- och Bönebok, såsom ett nödvändigt motstycke till vår uppbyggeligt förträffliga Psalmbok. Tiden är gynnande vid nuvarande Riksdag, dervid alla Biskoppar och hela Svenska Presterskapets Representanter kunna, genom ett särskildt dertill satt Utskott, utreda ämnet, och till Sanction af begge Statsmakterne öfverlema dess utlåtande; och som de fleste texter i Förslaget till Evangelii-boken äro hemtade utur nya Testamentets skrifter, samt ofvannämde 1816 års öfversättning

deraf skall vara efter de bästa tolkningsreglor förbättrad, synes Vederbörandes granskning och arbete med nuvarande 57 Sön- och Högtidsdagars Epistlar och Evangelier hvarken bli brydsam eller vidlyftig. Dessutom, och i fråga om Bibel-öfversättningen i det hela, är det anmärkningsvärdt, att genom de så kallade Bibelsällskaperne många tusende både hela Biblar och särskildte upplagor af Nya Testamentet blifvit i sednare tider både inom Fäderneslandet och utrikes tryckte och utspridde, samt dels gratis dels ock mot ett ganska lågt pris, 30 sk. banco exemplaret, utdelade, så att det uppenbarade Guds Ord ej bör kunna saknas hvarken i kojan eller hos den bättre medborgaren; enär alla desse Biblar innehålla Guds Ord rent och klart uttryckt och fattadt, så bör tvekan uppstå om nödvändigheten att afbida en ny Bibel-öfversättning, hälst alla förenämde bland allmänheten utgifna Biblar ej derefter kunna ändras, och få individer torde finnas, som belasta sig med en ny upplaga, hvilken åsigt Comitéen till förslaget af Nya EvangeliiBoken jämväl sjelf delat, då uti den Förslaget åtföljande underdåniga skrifvelsen yttras: *Utan att EvangeliiBoken kunde af Postilla ersätta Bibeln, hvilket nu mera icke eller behöfdes, då den är snart i allas händer; bör likväl Evangelii-Boken såsom ett sammandrag uti det afseende gagnas, att det befrämjar dess bruk och*

rätta förstånd. I följd af allt detta hemställes vördsamt, om icke, utan afvaktan af någon vidare Bibel-öfversättning eller tolkning, Comitéens ifrågavarande Förslag till Nya Evangelii- och Böneboken måtte på förenämde sätt blifva befordradt till granskning, äfvensom jag anhåller, att detta Memorial måtte med de öfrige Respective RiksStånden comuniceras; i hvilket afseende 3:ne särskildte Exemplar häraf medfölja.

Remitterades till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet; Och skulle Herr af Stenhoffs berörde Memorial med de öfrige RiksStånden comuniceras.

Grefve *Horn, Claes Fredrik*, anförde skrifteligen:

Jag begär, att vid remissen af min Motion om förändring i allmänna skjutsinrättningarne, få bilägga ett yttrande, påkalladt af de anmärkningar som, förnämligast af Grefve Posse, blifvit emot densamma gjorda.

Grefven klandrar, att Motionen icke innehåller något förslag till förändring uti den öfverklagade skjutsinrättningen, och tron att dess uteblifvande från min sida skulle bevisa svårigheten att uppgöra ett sådant. Jag medgifver ej detta skäl hvarken för klandret eller *mot* verkställigheten; emedan jag tror mig nog tydligt hafva tillkännagifvit, att min önskan inskränker sig der till, att *Rikets Ständer skulle hos Kongt.*

Maj:t i underdånighet begära: att ett fullständigt utarbetadt förslag till en ny skjutsinrättning, i förening med brefposten, måtte till nästkommande Ständer öfverlemnas.

Det vore väl icke tänkbart, att ett till sina detaljer så vidt omfattande Förslag skulle af en representant kunna utarbetas med anspråk på någon fullkomlighet, hvarförutan dess vidrörande blef ett alldeles onyttigt arbete. Dertill fordras en speciel kännedom af hela Postverket, en noga beräkning af stationerne för Bref och Paquetposten, jemte en fullkomlig kunskap om vägarnes sträckning och beskaffenhet öfver hela riket och andra locala förhållanden, allt förberedande upplysningar, lika svåra för den enskilde, som lätta för Styrelsen, att erhålla.

Att håll- och reserv-skjutsen, under tiden, måtte ställas på entreprenad, strider mot Herr Grefvens öfvertygelse om nyttan för både resande och skjutsande, stödd på erfarenhetsbevis; desse äro visserligen alltid de säkraste, då de rätt uppfattas, men jag tror icke, att olägenheterna vid skjuts-entreprenaderne inom Skaraborgs Län bevisa annat, än att desamma icke voro ordnade i système.

Första villkoret för deras uppgörande måste vara skjutslegans förhöjning i förhållande till vägarnes beskaffenhet och de orter, hvarigenom de löpa; ty det faller sig ganska naturligt, att skjutsningsbesväret uti

det tätt bebodda slättlandet blir helt olika med samma börda i Skogs- och Bergsbyggen, som vanligtvis företer vidsträckta ödemarker, der de skjutsskyldige bo aflägsset från gästgifvaregårdarne och från hvarandra, i trakter, der ofta nog den högst drifne odlingsmöda på en otacksam jord är otillräcklig för hästars underhåll, eller der Bruksrörelsen upptar mycket arbete med forslande. Sålunda föreslår jag att, om Skjutslegan på Slättlandet, der vägarne äro jemna och goda, höjes med 50 procent, denna förhöjning å andra orter dubblas, ja någon gång tredubblas, allt efter omständigheternes kraf. Det andra villkoret är upphörandet af Kronoskjuts-skyldigheten, emedan det är denna, som egenteligen motverkar forslingsbestyrets concentrerande i närheten af allmänna stråtvägarne, som ger föda åt den olyckliga vanan vid skjutsande, och sprider kring hela landet denna (som Grefve Posse ganska riktigt anmärker) för jordbruket skadliga binäring. Kronoskjuts-skyldigheten tvingar nu de aflägsnaste hemmansboer, att underhålla en eller två hästar mera, än de eljest för eget behof torde hafva af nöden. Om nu jordbrukare, som icke förstå sitt sanna interesse, oftast falskt beräkna den ringa penningevinst, som skjutsandet för ögonblicket gifver, kommer sådant utan tvifel deraf, att bonden ser sig nödsakad alltid vara beredd på allmän uppbadning till Kungs- eller Kronoskjuts; hans

bestämmelse är sålunda att vara forman; han ser sig därför ofta nödtvungen att äga hästar utöfver sitt behof; han äger ej insigt eller förslag att förmånligt använda den öfverflödiga arbetskraften, hvilken han därför missbrukar, till erhållande af den säkra men verkliga nödpenning, som skjutslegan lemnar; ett förhållande hvilket de talare förbisett, som trott sig finna, att Svenska bonden ömsom är stålt öfver, ömsom belåten med, sin tjenstepligt och sitt forslingsbestyr. Men borttag Kronoskjuts-skyldigheten, och jag är viss uppå, att de fleste jordbrukare skola skynda att friköpa sig från gästgifveriskjutsen. Många hemman erlägga nu från 20 till 40 R:dr om året för denna frihet, oagtadt den andra skjuts-skyldigheten qvarstår; men jag vill antaga, att öfverhufvud endast 10 R:dr B:co erlades för hvarje hållskjuts-skyldigt hemman, och jag är öfvertygad om, att de närmast Gästgifvaregårdarne belägne, till reservskjuts anslagne, hemmansägare, skulle med fördel kunna öfvertaga hållskjutsen, äfvensom reservskjutsen för de mer aflägsne. De hemman eller gårdar, som, i följd af sitt läge och möjlighet att framföda ett större antal hästar, kunde vidtaga denna industrigren, skulle naturligen stiga i värde uti de ägares händer, som ägde böjelse och skicklighet för en sådan rörelse; och jag förutser, att man på denna väg skulle ganska lätt kunna ordna en ändamålsenlig skjuts-

entreprenad. Det torde vara öfverflödigt erinra, att densamma måste vara fullkomligt frivillig, och att Styrelsens enda åtgärd dervid bör vara att upplysande och ledande bereda öfvergången, med den varsamhet, som fordras vid upphäfvandet af urgamla inrotade missbruk och vanor hos en allmänhet, hvilken ej erfarit den verkställande magtens mellankomst i afsigt att lindra dess skattebördor.

Jag vill i korthet uppställa en calcul för en skjuts-entreprenad. Antagom, att 40 Hållskjuts-skyldige hemman för året lemna 1000 hästar eller 3:ne hvarje dag; hvardera hemmanet erlägger till entreprenuren R:dr B:co 10 . . . . . 400.

Skjutspenningar beräknade efter 2
 à 3 R:dr om dagen, jemte vagns-
 pengar upptagas till . . . . . 900. 1300.

Denna Hållskjuts bestrides med 4
 hästar, hvilkas uppköp och underhåll samt möjliga förluster,
 jemte underhållet af en forman
 och nödigt anspann, upptagas
 för året till . . . . . 900.

Således uppkommer en vinst af 400. 1300.

som gör i ren behållning för hvarje häst 100 R:dr, eller ungefär lika många procent. Om öfverhufvud för hvarje station på de största vägarne erfordras 15 håll, och lika många reservhästar, tillsammans 30 stycken

för dagen, så bestrides denna skjuts ganska väl med 40 hästar, hvaraf följer: enligt förestående calcul, att en årlig vinst af omkring 4000 R:dr B:co beredes entrepreneurer för hvarje station; men antagom att denna beräkning tålte 20 à 30 procents afprutning, så tror jag ändock, att skjuts-entreprenaden skulle vara tillräckligt lönande, för att framkalla många deltagare deri. En noga kontroll öfver verkställigheten af entrepreneurs åtaganden blefve nödig; dess hästar, kanske äfven formän, borde ordentligt approberas och inmönstras i rullor.

Vidare antar jag, att inrikes handeln och transitorörelsen, inskränkt till de större vägarne, sysselsatte ett betydligt antal hästar, hvilka, dessutom tillhörande jordbruket, kunde uppskattas till minst samma antal som skjutshästarne, hvaraf följer, att omkring hvarje station på de stora communicationsvägarne skulle för hvarje ombyte finnas circa 100 hästar, att i behofvets stund kunna påräkna för allt slags forslande.

Grefve Posse tror det ej vara väl betänkt, att upphäfva Kronoskjuts-skyldigheten, förmodeligen på andra, ehuru icke uppgifne skäl, än att sådant skulle påkallamera omtanka och hushållning vid bestyret med Kronans transporter; men jag anser Styrelsens åliggande i denna del vara af behofvet tillräckligt angifvit, att nemligen begagna samma transportmedel, som alltid erbjuda sig åt de enskilda behofven eller

inre handelsrörelsen. Jag har dessutom i min motion skiljt mellan freds- och krigstillstånd, i hvilket senare fall, lagen viker för nödvändigheten och våldet. Skulle man invända, att trouppers och i synnerhet Båtsmännens tåg genom Landet vanligen sker med marche-force, eller med Kronoskjuts; svarar jag, att bruket icke bevisar nödvändigheten, ehuru Båtsmäns-marcherna synas svåra, att vissa årstider verkställa annorlunda än som nu sker; dock torde den brådskande farten för denna troupe äfven vara öfverflödig i fredstid, förutsatt, att denna onaturliga bemanning för Flottan allt framgent äger bestånd. Jag har ofvanföre calculerat tillgången på lejda hästar vid de stora vägarne till minst samma belopp med ordinarie skjutshästarne, och jag tror, att detta antal skall blifva fullt tillräckligt för Kronans transporter och skjutser i fredstid. Men att dessa transporter blifva dyrare än nu, är en sanning, så vidt omkostnaden derföre directe träffar StatsCassan; om man likväl beräknar den verkliga förlust jordbruket lider, genom nu varande Kronoskjuts, torde en ren Statsekonomisk vinst blifva följden af jemnade bördor i och för uppfyllandet af detta Statsbehof; och tror jag dessutom, att det hittills öfverdrifna behovet af Kronoskjuts endast bibehåller sig af gammal vana från den tid, då alla Krono-transporter skedde kostnadsfritt, hvarföre
de

de administrativa myndigheterna blifvit invända vid misshushållning häruti.

Jag anser mig i förestående hafva tillräckligt ådagalagt min öfvertygelse derom, att *Skjuts-Legans villkorliga förhöjning och Kronoskjuts-skyldighetens upphörande* äro villkoren för ett bättre ordnad skjutsväsende, hvilket kunde anses som en förberedelse till ett ännu fullkomligare, neml. en *Systematisk Post- och Forvagns-inrättning öfver hela landet*. Under tiden borde bref-posten färdas med Gästgifvareskjuts och Posthemmanens särskilda natur upphöra.

Jag har sålunda sökt utreda syftemålet för min Motion, det neml. att den så högst förderfliga allmänna skjutsskyldigheten, som med få undantag tungt hvilar öfver hela Svenska jordbruket, måtte upphöra eller åtminstone i möjligaste mån inskränkas inom de naturliga gränsorna för ett frivilligt åtagande af denna skyldighet, genom uppväckandet af en särskild industri med skjuts- och forslingsbestyret i närheten af Landsvägarne. Behofvet och vanorna hafva sedan längre tid tillbaka gjort, att Landtmännens boningar i dessa trakter äro härbergen och stationer för den allmänna Landttransporten, hvarföre jag tror, att denna för jordbruket i allmänhet skadliga, den mo-

raliska bildningen rakt motverkande, binäring bör förflyttas från det inre af Landsorterna till communications-linierna, på sätt jag föreslagit. Lättheten att inom en trångare krets finna skickliga formän och ett större antal hästar underhållne, egenteligen för forslandet, torde derigenom vara gifven. Hästafvelns allmänna upphjelpande kan endast på detta sätt beredas; ty mången Landtman, (vill säga skjutsbonde) som nu icke kan anses rå om sin häst, skall då finna sin uträkning vid att väl vårda denna dyrbara kreaturs-afvel, och det skulle ganska säkert kunna beräknas, att om Landet förlorade ett större antal oduglige eller förstörde hästar, ökades likväl den fysiska dragkraften inom ett mindre antal goda och väl uppfödda, hvarpå staten skulle vinna både i ekonomiskt och militairiskt hänseende. Jag tillräknar äfven våra skjutsförfattningar och deras missbrukande, att i Provincer med Indelt Cavalleri, t. ex. Nerike, det anses för en högst ovanlig händelse att erhålla en Remont af ortens afvel.

Uppkallad af en Ekonomi-Ütskottets Ledamot, att afgifva förslag till det ondas afhjelpande, hvarom min motion handlar, för hvilket ämne den värda Ledamoten synes mindre känslig, än för de ord, hvarmed jag uttryckt mina åsikter, ord lämpade efter det omilda i saken; har jag velat närmare utveckla mina tankar, men anhål-

ler derjemte att till Utskottet få öfverlema en skrift, rörande *Sveriges Skjuts-Inrättnings-historia med anmärkningar deröfver, samt förslag till förbättring i verkställandet*, författad af en erfaren Landtman; ett meddelande, som jag nu begagnar i afsigt att *alternativt* deruppå fästa Utskottets uppmärksamhet, ehuru jag ej instämmer i författarens utveckling af ämnet.

Det återstår mig ännu att möta det egna försök till vederläggning af min motion, hvilket Grefve Posse, som det synes, med stor fördel begagnat, det nemligen att ogilla, hvad den värda Ledamoten tror sig finna stridande mot verkliga förhållandet uti mina uppgifter rörande den så kallade Kungsskjutsens existerande utom Lag, då Herr Grefven tror sig kunna bevisa dess lagenlighet genom åberopande af uråldriga och senare tiders författningar. Men om det lyckas den nämnde Ledamoten, att alstra den blinda tro hos andra, som följt den väg han utvisat, så uthärdar likväl icke de angifne bevisen en nogare granskning. Genom denna skall det snart visa sig, om jag ej haft rätt att säga: det intet Lagstadgande ifrån våldgästningens tider intill våra dagar finnes för Kungsskjuts utgörande. Grefve Posse omtalar 1642 och 1649 årens Riksdagsbeslut, jemte Gästgifveriförordningen af 1651. Förstnämnde RiksdagsBeslut

innehåller, att alla frie skjutsfärder och gästningar må upphävas, undantagande desse tvenne, när H. M. Drottningen i egen person eller med sitt Hof reser i landet, och då Krigsfolket tågar i fält eller åter, hem igen. Detta stadgande var väl en ytterligare inskränkning uti den af framfarne Konungar begränsade våldgästningen, men af Resolutioner på allmogens besvär 1644 och af Riksdagsbeslutet 1647 synes klart, att det icke blifvit satt i verkställighet. 1649 års Riksdagsbeslut stadgar deremot uttryckligen i dess 6:te punct: att, mot erläggande af skjutsfärdspengar, krono- och skatte- samt frelse-hemman, skola alldeles vara obesvärade och frie för Kronans skjutsfärder och gästningar, samt körslor och forslor, undantagandes när krigsfolket tågar bort eller hem; här lika litet som i alla senare författningar kan jag ej finna någon föreskrift om särskilt kungsskjuts; men klagas ofta öfver fortfarande våld och förtryck vid skjutsningar, som kan ses af Gästgifveriförfattningarne af åren 1651 och 1664; Kongl. placaten af 1677 och 1678, samt af Resolution på allmogens besvär år 1686 m. fl. Då Grefve Posse till stöd för sin sats åberopat 1651 års Gästgifveri-ordning, ber jag Herr Grefven antyda för Utskottet, hvar est ett enda ord i denna stadga finnes, som ger anledning till någon särskilt kungsskjuts utgörande. Denna Lag är tvertom författad i nära likhet med den senare Gästgif-

veri-Statgan af år 1664; der står följande:
"Vi Carl &c. &c., att eftersom i alle för-
"rige tider, fast af ålder hafver varit inri-
"tat ett stort besvär, för våre trogne Un-
"dersåtare, enkannerligen allmogen, här-
"kommet af många och stora Gästningar och
"Skjutsfärder, hvilka fuller till en del och
"haft sine skäl, och ländt Riket till nytta,
"till en del ock hafve haft sine oskäl och
"äro för Riksens infallne besvärligheter skull
"vuxne, och genom oordning så tilltagne,
"att de mången ärlig man hafva förarmat,
"hans ärliga näring och Landsens cultur
"afskurit, och der icke böter derpå finnes,
"skola de förorsaka mera skada och Land-
"sens ödeläggelse än någon annan olägen-
"het. Hvarföre hafve våre förfäder Sveri-
"ges konungar esomoftast försökt att bota
"och afskaffa detta besväret med åtskillige
"förslag och ordningar. Enkannerligen haf-
"ver H. M. Drottning Christina, sedan den
"högste Gud hafver tackts med sin mild-
"hets ögon att anse Riket och Fäderneslan-
"det stilla de utståndne svåra Örlogen och
"välsigna Riket med en önsklig fred, för-
"sökt om några medel kunde finnas, den
"långlige och besvärlige tungan att afvän-
"da, förutan Rikets stora afsaknad; lagt allt
"flitigt öfver med dess älsklige RiksRåd och
"Riksens Ständer på den Riksdagen som hölts
"här i Stockholm anno 1649, och på sisto-
"ne beslutet att emot en årlig Contribution
"med hvilken *dess* och Riksens skjutsfärder

"kunde understödjas, då skulle alla Hennes Maj:t och dess Tjenares, särdeles Lands-höfdingar, fogdar och fleres fria gästningar och skjutsningar upphöra och vara afskaffade, undantagandes krigsfolksens af och antågande, Regements eller Fänike-tals, efter som sjelfva Riksdags-afskeden och Beslutet innehåller och utvisar." Li-ka liten anledning som denna förordning gifva senare Riksdags-förhandlingar och skjutsförfattningar af åren 1723, 1727, 1734, 1763, 1766, 1776, 1791 och 1809, att den så kallade Kungsskjutsen skulle vara någon annan, än vanlig skjuts begagnad vid H. M. Konungens och den Kongl. Familjens resor. Jag frågar alltså: om de yttranden ej äro enliga med sanna förhållandet, att intet Lagstadgande finnes för uppståndande och utgörande af en särskilt Kungsskjuts såsom nu sker; att densamma endast utgår i följd af gammal häfd, såsom en gärd af undersåtlig sjelffförsakelse, och ej som en medborglig pligt, emedan denna senare förutsätter ett åliggande genom Lag; der ingen lag förefinnes, inträffar laglöshet; att der laglöshet råder, der härskar godtycket och medborgsmannarätt undertryckes.

Jag är viss derom, att den lagbundna frihetens vänner med mig dela ett rättvist bekymmer deröfver, att ett sådant tillstånd ännu kan förevisas inom Sverge på 20:de året af dess fria Statsförfattning. Jag är

viss derom, att, då de sanningar jag här tolkat, kunna oförfalskade framtränga till Tronen, skall den Lagarnes Högste Vårdare, som der sitter, mera än någon annan, bekymra sig öfver det tillstånd man undandöljt. Den lagbundne Monarken skall, jag är viss derpå, med större ovilja, än den hans Tjenare yttrat mot uppdragandet af missbruken, möta de städse återkommande försöken att göra smickret gällande framför den fria mannens ärliga oförställda språk, som icke alltid kan iklädas den behagliga dräkt, hvarmed man smyckar sina hyllnings-offer.

Grefve *Posse, Arvid*: Den utveckling Grefve Horn nu gifvit sin Motion, var för mig ganska välkommen, och jag har dervid intet annat att anmärka, än att åtskillige misstag i uppfattningen af mitt yttrande i anledning af Motionen ägt rum; ty detta yttrande och Grefve Horns nu gjorda uppgifter derom quadrera ej med hvarandra, hvilket förmodligen härleder sig derifrån, att Protocollet ännu icke är justerat, och att Grefven rättat sig efter de stympade uppgifterne i några Tidningar. Hvad åter de åberopade författningarne angår, så kan striden om deras innehåll afgöras blott genom uppläsande af sjelfva författningarne; men då det varit för mig aldeles oväntadt, att denna fråga i dag skulle blifva väckt, och jag således nu icke har dessa författ-

ningar till hands, måste jag begära Grefve Horns skrifteliga anförande på bordet.

Grefve *Horn*: I afseende på hvad den siste värde talaren sagt, att mine citationer af hans förra yttrande i ämnet icke öfverensstämma med Protocollet, får jag förklara, att jag endast rättat mig efter mitt minne af yttrandet, sådant jag hörde det, och tror mig icke hafva felat i uppfattningen deraf, ehuru ordställningen kanske icke är densamma, som jag nyttjat. Skulle någon citation af de många skjutsförfattningar här blifvit åberopade vara af mig oriktigt uppgifven, är jag likväl säker derom, att ingen af mig blifvit åberopad, som icke innehåller de skjutsstadganden, hvilka Grefve Posse anført.

Grefve *Mörner, Carl*: Med Grefve Posse, som redan begärt Grefve Horns anförande på bordet, får jag i enahanda begäran mig förena.

Justerades ett ProtocollsUtdrag, innehållande Ridderskapets och Adelns nyss fattade Beslut, angående en underdånig Lyckönskningsadress till H. M. Konungen och det Kongl. Huset, i anledning af H. K. H. Kronprinsessans inträffade lyckliga förlossning med en Prins.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: Som flere motioner, rörande förbättring af Post- och Skjuts-inrättningarne, vid denna Riksdag blifvit väckte, torde det, i anledning deraf, tillåtas mig att äfven yttra några tankar i ämnet.

Hvarefter Herr Rosenblad uppläste följande:

Bland de viktigaste medlen till befrämjande af en stigande industri, och bland ett bildadt Samhälles oundgängligaste fordringar är en god och ändamålsenlig PostInrättning, denna tagen i sin vidsträcktaste bemärkelse, nemligen såsom *medlet att befordra förbindelser emellan äfven de aflägsnaste orter, så väl genom brefvexling, som medelst resandes och paketters fortställande. Skyndsamhet, säkerhet och lindrig kostnad* äro villkoren härvid, ehuru här, såsom vid alla industriella företag, olika utveckling af Samhällets industriella och moraliska bildning äger olika fordringar att tillfredsställa — olika tillgångar att erbjuda till besridande af de derföre erforderliga kostnader, och äfven lokala olikheter måste komma under afseende. En god PostInrättning bör således vara beräknad på det *närvarande* Samhället, men, lika med detta sjelf, med riktning till oafbrutna framsteg. Hvad som dock skiljer en PostInrättning från andra vanliga industriella företag, är dess behof af *enhet i om-*

fattningen för ett helt land och af det omedelbara understöd af landets Styrelse, som icke tillåter de omgångar, hvarmed i vanlig ordning andra näringar söka hennes skydd. Härigenom äger Postväsendets bedrifvande af Regeringen sjelf ett företräde, som omtanken hos den enskilde näringsidkaren icke förmår ersätta, under det att å en annan sida den stora omfattningen af dess rörelse — sträckande sig öfver ett helt Rike, — icke tillåter den enskilde entreprenören den omedelbara uppsigt, som eljest lemnar honom så stora företräden framför en Regerings näringsföretag. En PostInrättning är således bland de få näringar, som en Regering företrädesvis kan bedrifva. Den lemnar henne ett tillfälle att på en gång i *omedelbar industriell väg* gagna det land, hon styrer, och att tillika derigenom anskaffa icke obetydliga tillgångar för Statens utgifter, utan att omedelbart behöfva beskatta näringarne. Ett villkor för den vackra ställning, en Regering här såsom producent intager, är dock undvikandet af att tillintetgöra ofvannämnde företräden, antingen genom afgifter, så öfverstigande fördelen af Postväsendets bedrifvande af Staten, att deraf endast det förhatliga af ett monopolium komme att återstå, eller ock genom ingrepp — för så kallade police-ändamål — i den säkerhet för brevexlingens helgd, som utgör en af fordringarne för dess allmänna

nytta. Med tillfredsställelse och tacksamhet, erinra vi Svenskar oss, att det endast är *utländsk* erfarenhet, som ingifver dessa farhågor.

Redan i de äldsta tider saknar man i Sverige icke spår af anstalter för resandes befordrande, lämpade efter dåvarande ringa rörelse. Från de gamla Landskapslagarne öfvergick i K. Christoffers Allmänna Landslag, skyldigheten att lemna dem, som foro i Kronans ärenden, fri skjuts och fri gästning, och Nordens af ålder kända gästfrihet utsträckte denna frihet äfven till de få resande, som foro i enskilda angelägenheter. Dock tidigt uppstodo klagomål öfver missbruk af denna förfädrens godvilliga hjälpsamhet, och redan K. Magnus Erikson fann nödigt, för att förekomma den så öfverklagade våld-gästningen, att jemte stränga förbud deremot inrätta *taverner* eller gästgifverier för enskilda resandes befordrande och härbergerande, ett stadgande, som sedermera upptogs i Allmänna Landslagen. Denna inrättning, äfvensom hela skjutsväsendet, var dock för obestämd och för mycket öfverlåten godtycket, för att kunna uppfylla ändamålet, hälst under en lifligare rörelse; och ehuru K. Erik XIV (under den 31 Aug! 1561) utgaf öfver skjutsfärder och gästningar ett Plakat, som för sin tid kan anses för ett mästestycke, blefvo dock, så länge frigästning

och friskjuts för alla resor i Kronans ärenden voro rättigheter, tillfällen till undgående af stadganderne mot våldgästning för många, och kontrollen deremot för ringa, för att icke tillintetgöra hela verkan af detta, under påföljande Regeringar, ofta förnyade Plakat. Det tillkom först den Styrelse, som, arfvinge och förtrogen af den Store Gustaf Adolfs planer för sitt Rikes väl, för första gången gaf Svenska folket, såsom ett värdigt testamente af dess sagnade ädle och store Konung, en skrifven Grundlag — att äfven i detta afseende afhjelpa landets rättmätiga klagomål. Vid Riksdagen 1642 förvandlades friskjutsen och frigästningen till en viss afgift å hemmanen (*skjutsfärdspenningar*), och härigenom samt genom fasta gästgifveriers inrättande, och efter tiden lämpade anstalters vidtagande till resandes befordring, befriades Svenska allmogen från en börda, som, isynnerhet sedan en lifligare rörelse gjort rörelsen äfven på landsvägarne lifligare, i vissa orter varit bland de mest tryckande.

Endast skyldigheten att lemna den Kongl. Familjen sjelf och tågande trupper friskjuts bibehölls. Den förra har längesedan upphört såsom friskjuts, och hvad den så kallade *Kronoskjutsen* beträffar, så stadgade K. Carl XII derföre en viss betalning, och detta — under vissa krigstider för Svenska jorden ganska kännbara onus

har sedan 1809 blifvit betydligt minskadt, dels genom en fyrdubbling i skjutslegan, dels genom anstalters vidtagande mot dess missbruk. Ännu ett dock i de mästa orter föga kännbart — onus vidhänga vissa hemman, såsom en lemning af friskjutsen, nemligen *brefbäringsskyldigheten* för Kronobetjeningens embetsbrefvexling, hvaremot dessa hemman åtnjuta vissa andra friheter.

Beträffande en PostInrättning i ordets inskränktare bemärkelse, eller såsom en allmän anstalt till brefs befordrande, på bestämda dagar och timmar, så gafs i äldre tider ingen sådan i Sverige. Allmänna och enskilda bref befordrades genom bådbärare, som fortställdes lika med andra resande. När rörelsen blef lifligare, blef denna budskickning allt mer och mer kännbar, icke endast för brevexlande — som för hvarje bref behöfde ett särskilt bud — utan äfven och i synnerhet för allmogén vid de stora stråkvägarne. Äran att genom den första Svenska PostInrättning hafva afhjelpat denna brist, tillhör också D. Christinas Förmyndare-Regering. Kongl. Förordningen om Postbåden af d. 20 Febr. 1636 införde i Sverige en ordentlig postgång. Den första posten var *löpande* (till fots) dock med skyldighet för postförarne att tillryggälägga minst 1 mil på 2 timmar. Att hela inrättningen för öfrigt var

mera ställd på *besparingen* och fördelarne för Kronan genom dess *egen* brevexlings befordrande genom en kombinerad postgång, än på öppnandet för henne af en ny inkomstkälla medelst enskilda brevexlingens fortställande, synes deraf, att hela afgiften för enski ltabref ($\text{à } 2 \text{ öre} = \frac{1}{24} \text{ R:dr}$ silfver för hvarje utan afseende på afståndet) anslogs Postförvaltarne (Postmästarne) till lön. Ehuru detta snart ändrades, finner man dock ännu under K. Carl d. XI:s minderårighet, att PostVerkets utgifter ofta öfverstego dess inkomster, utan att likväl i räkningen blifvit uppförda de Posthemmanen beviljade friheter, och 1645 års GeneralPostOrdning af den 25 Februarii är ännu gällande. Ehuru man med skyldig rättvisa erkänner värdet af denna postordning *för sin tid*, så behöfver man blott betrakta dess datum för att finna, huru litet lämplig den *kan* vara för den närvarande. Under de snart 190 år, som sedermera förflutit, har Sveriges behof i postväg visserligen ingalunda i *mindre* mån stigit, än under den nära lika tiderymd, som skiljer K. Christoffers Landslag, och den första Svenska PostInrättning, som *då* ansågs påkallad af Inrikes rörelsens ändrade förhållanden, och likväl är det sedan 1645 endast partiella förbättringar vårt PostVerk erhållit. Under K. Carl XI fulländades organisationen af denna förvaltningsgren, dock med bibehållande af förut antagna,

för tidehvarfvet visserligen ändamålsenliga, grunder. K. Carl XII, hvars jättesjäl midt under häftigaste lågan af ett krig, i dess innersta hotande Rikets sjelfbestånd, icke hindrades att uttänka planer för en reorganisation af den inre Styrelsen, utgaf under den 10:de Februarii 1718 ett påbud om inrättandet af en 5-dubbel post, som förenande bref- och farposterne skulle hafva gifvit inrikes rörelsen en lättnad, den ännu 110 år senare måste sakna. Men efter hjeltens död blef det dagens ordning att förkasta *allt*, hvad dess senare regeringsår för landets styrelse framkallat, och den nya PostInrättningen blef således inställd, utan att man äger spår, att den ens erhållit äran af en granskning. Under påföljande såkallade frihetstid, voro enskilda intressena de, som hufvudsakligen drogo fördel af de förändringar Svenska industriens femtiotreåriga framsteg gåfvo PostVerket. Under denna tid — då man vid sjelfva Riksdags-öfverläggningarne kallade embeten i Staten för egendom — började också Postmästaretjensterne blifva ett slags arf, och de så ryktbara *gamla bruken* vunno häfd. Mot slutet af K. Gustaf d. III:s regering förekom frågan om Postväsendets förbättring, och en Comité nedsattes till detta ändamål, men dels vigtigare inträffande frågor, dels måhända denna Comité's mindre lyckliga val af rådgifvare för den tillämnade planens utarbetande, bragte hela frågan

att afstadna. — Det synes således vara förbehållit den närvarande tiden, att äfven i denna förvaltningsgren fullborda hvad fädren grundlagt; och att vi i detta hänseende med tillförsigt kunna motse resultaten, det säger oss hvad som redan blifvit gjordt, såsom, utom förut omnämnda åtgärder i afseende på Kronoskjutsen, och andra till lindring i håll- och reservskjutserne, skjutslegans förhöjning för postförarne, postilloners införande på flere vigtigare postkurser; flere gånger förnyade, troligen endast genom deras isolering misslyckade, försök, till farande posters inrättande; nya postförbindelsers upprättande, så väl inom Sverige som med BrödraRiket; förbättrad postgång emellan Hufvudstaden och Götheborg; d:o d:o emellan Ystad och Pommeren, en postgång, som med de nya förbättringar medfört de vigtigaste fördelar i afseende på förbindelsen med fasta landet.

Under sådane förhållanden torde det få anses såsom en gärd af den medborgerliga pligten, om äfven jag tillåter mig framlägga de fragmentariska resultaterne af hvad erfarenhet och under tjenstemannaförhållanden förvärfvad kännedom af fädernesland och främmande länder låtit mig inse rörande en så vigtig på en gång förvaltnings- och näringsgren. Ledningen för hvad jag föreslagit, har, — enligt den grund-

grundsatts, som redan i början blifvit framstald — varit samtidens fordringar, men med förberedande af de ännu större, en kommande tid kan äga. Jag har erinrat mig, huru de framsteg, senast förflutna 30 år gifvit samhälls-utbildningen — utan jemförelse med något föregående tidehvarfs — från alla håll framkallat nya anspråk på lättade förbindelser, huru de politiska band, denna tids märkvärdiga hvälfningar knutit emellan jordens folkslag, ofta vid skyndsamheten af de politiska förbindelserne fästat en vigt, som förr åtminstone varit mera sällsynt, huruvida den inre Stats-organismens fullständigare utveckling gifvit de särskilta administrerande autoriteterna behofvet af en lifligare förbindelse; — huru handeln med sina oändliga utgreningar, förenande i ett band af gemensamt intresse alla delar af jorden, också derigenom gjort inflytelserik för dem alla hvarje skakning, hvarje i dess förhållanden ingripande händelse, äfven i den aflägsnaste vinkel, och således vid skyndsamma och lätta förbindelser fästat villkoret för sin trefnad och sina framsteg; huru detta behof icke är mindre i afseende på de andra näringarne, då deras afsättning just utgör föremålet för handels verksamhet — huru de oberäkneliga eröfringar mensklige kunskaperne under denna tiderymd gjort, knutit ett litterärt samband emellan folken

också med sina anspråk på lätta förbindelsemedel; — huru dessa förenade mäktiga fordringar, hos flerfaldiga nationer, inom kort tid framkallat förbättringar i Postväsendet, som fädren ej en gång vågat ana. I Storbrittanien var det på 1790-talet man förenade bref- och far-posterne; genom att anförtro de så kallade *MailCoacks* befordringen af brefposten, en inrättning af den vigt, att Parlamentet beviljade den, som der till gifvit förslaget, en belöning af 50,000 P. St. Hvem känner för öfrigt icke, till hvilken höjd skyndsamheten, bekvämligheten och elegancen blifvit drifna i detta lands postinrättningar, der ännu ej helt och hållet ur mannaminne en ridhäst och ett medelmåttigt härberge på många ställen voro de *vanliga* och på flere äfven de *enda* bekvämligheter den resande kunde finna. — I Tyskland har sedan 1815 postväsendet erhållit ett alldeles förändradt utseende. I synnerhet äger detta rum i Preussen. De obehärliga och tunga farposterne hafva efterträds af lätta och eleganta snällposter. Posterne hafva fått ett mångdubbladt och kombineradt lopp, efter fastställd plan skrides till fulländade chaussébyggnader på alla stora postvägar (denna kostbara utväg att göra vägar goda är lyckligtvis hos oss med ganska få undantag öfverflödig), och hvarje år ser någon kraftig åtgärd till förmån för postväsendet. Följden har ock varit, att allmänhetens begagnande af denna inrätt-

ning mångdubblats, och Statsverkets behållna inkomst deraf trots de stora kostnaderne betydligt tilltagit. — Äfven i Frankrike har man bemödat sig att gifva allmänheten i ökade bekvämligheter en ersättning för de dryga afgifter till Postverket och andra dermed förenade olägenheter den måste underkasta sig. Och kunde jag betvifla, att icke samma orsaker äfven hos oss framkallat samma fordringar, skulle detta tvifvel försvinna vid erinran af sjelfva ordalagen i en Svea Rikes Ständers inför Thronen framburen önskan. Se Riksens Ständers underdåniga skrifvelse af d. 12 Julii 1823.

Vid betraktande af en Svensk Postinrättning i hela dess vidd, förekommer: 1:o *Brefposten*, 2:o *Resandes och Paketters fortställande*, och 3:o *Postförvaltningens organisation och kontrollen*.

1:o I afseende på brefposten, hänvisar jag till det förslag, jag derföre utarbetat, med större fullständighet för hvad som rör dess ordnande, mera i utkast för öfriga dermed sammanhängande frågor, — till hvilket jag sedermera återkommer.

2:o I afseende på resandes och paketters fortställande. Denna fråga delar sig naturligtvis i 2:ne, *fortställande genom allmänna anstalter* eller genom *enskilda*. De

förre tror jag endast så småningom kunna tillvägabringas till den grad, att de senare kunna umbäras. Jag tror dock, att *början* ej bör uppskjutas, att man, begagnande de fördelar vår lokal — genombruten af segelbara vatten — lemnar, bör söka att gifva sammanhang åt ångbåtsfarten, derigenom att man öppnade t. ex. en personlig och pakettfart emellan Stockholm och Göteborg, der ångbåtsfarten på Wenern och Hjelmaren blef förbunden genom forvagnar, som gingo emellan Örebro och Carlstad, kunande en sidogren af denna farpost utsträckas åt Christiania. En dylik kunde ock öppnas längs Rikets södra och en annan längs dess norra kust. Meningen är derföre ej att Postverket behöfde köpa ångbåtar för hvarje af dessa farvatten. Det kunde — som man i England gör med Mail-Coachs — med de enskilda ägarne öfverenskomma om frakten för *sina* resande och paketter. I afseende på fortställandet genom enskilda, tror jag ej, att ännu den vanliga tvångskjutsen kan umbäras. Jag tror blott, att den skulle kunna minskas och lindras, att t. ex. skjutslegan borde efter en viss markegång årligen fastställas, att för all Kronoskjuts lega och väntepenningar erlades lika som för enskilt skjuts; att för vinnande af samband emellan skjutsningsanstalterne i riket, desse sattes under en Centralautoritet, hvar till Poststyrelsen vore mäst passande o. s. v. KammarCollegium tar ingen annan känne-

dom om skjutsningen i Riket, än i besvärs-
väg, och StatsSekreteriaterne äro, som man
vet, alltför mycket beröfvade all *verkstäl-
lighetsmagt*, för att härvid kunna något
tillgöra.

Jag kommer nu till 3:o Postverkets or-
ganisation — den viktigaste af alla frågor-
ne; ty mer än någonstädes är den viktig
vid ett Verk, som, för att uppfylla sitt än-
dåmål, måste vara stäldt såsom ett urverk,
der hvarje tjensteman intager sin plats med
bestämd anvist gång, och om denna skulle
afstadna, hela verket kommer i oordning.
Jag skulle tro, att öfverstyrelsen öfver Post-
och Skjutsinrättningarne i riket borde anför-
tros en Chef, biträdd för sin mödosamma
befattning, på samma sätt som GeneralTull-
Direktören, af 2:ne DepartementsChefer med
rådgifvande röst; att i stället för nuvaran-
de PostInspectorer, såsom sjelfva Postmä-
stare i samma ställning med dem, öfver hvil-
ka de skola vaka, 2:ne à 3:ne PostFiskaler
förordnades; att vid alla större Kontor, i
stället för Postmästarnes enskilda skrifvare,
åtminstone en verklig tjensteman, PostSe-
creterare eller Kontrollör blefve anställd,
och slutligen, utom hvilket alla medel
till förbättring voro förgäfvades, att hela tjen-
stemannapersonalen blefve försedd med fullt
tillräckliga *ordentliga* inkomster.

Då troligen Riksens Ständer icke kun-
na medhinna att föreslå fullständiga redak-

tioner af allt hvad härvid ifrågakommit, skulle jag vördsamt tillstyrka, att Rikets Ständer till K. Maj:t, jemte inlemnande af alla de upplysningar i ämnet Utskotten kunnat förbereda, afgifva den underdåniga anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och i verket ställa en efter tiden lämpad förändring i Rikets Post- och Skjutsväsende, samt att Rikets Ständer, för att sätta Hans Maj:t i tillfälle att bestrida de derföre nödiga kostnader, till Dess höga disposition anslå alla de öfverskott, som på Post-intraderne intill nästa Riksdag kunna uppkomma, öfver hvad 1823 års RiksStat bestämmer.

Jag återkommer nu till mitt förslag till PostOrdning.

Förslag till en ny PostOrdning eller Reglemente för Svenska Postverket.

I KAP. *Brefposten.*

I Art. *Brefpostens ordnande.*

Bevekelsegrunder.

<p>1:o Befordringen af bref för betalning, så väl emellan inrikes orter, som till och från främmande länder, vare Postverket uteslutande förbehållet, de fall endast undantagna, i afseende på hvil-</p>	<p>Nödvändigheten att gifva Postverket enhet och allmän omfattning fordrar också, att trygga det mot all enskilt täflan, som eljest kunde, med begagnande af dess uppoffringar och anstalter för full-</p>
--	--

ka Kongl. Maj:t i Nåder skulle för godt finna *för tillfället* annorlunda förordna. Postverket ansvare deremot de brevexlande för brefs emottagande, samt säkra och riktiga befordrande och aflemnande, på sätt och under de vilkor denna Ordning stadgar.

Såsom bref vare ansedda papper eller packor, som äro förseglade eller slutna, och icke i vigt öfverstiga 16 lod Svensk victualievigt.

ståndigheten af postgången, beröfva det all inkomst för de kortaste och mest begagnade kurserne. Alltså *måste* brefs befordring vara ett regale, endast med öppen rätt för Regeringen, att om det skulle nyttigt pröfvas, för vissa tillfälliga fall anförtro vissa delar deraf åt enskilda (såsom t. ex. det närvarande förhållandet lärer vara med posten inom Stockholm, samt emellan Jemtland och Trondhjem. Dock tror man att med ett väl ordnad Postverk dylika undantag sällan eller aldrig skola finnas nödiga.) Å en annan sida fordra billighet och förekommande af det utseende af chikan, som ingen lag bör äga, att inskränka denna uteslutande rätt, till brefs befordring för betalning, — att bestämma gränsen emel-

lan *bref*, hvars befor-
dring är ett regale,
och *paketter*, som en-
ligt godtfinnande kun-
na fortställas, — samt
att försäkra den bref-
vexlande derom, att
hvad han icke äger
rätt genom enskilte an-
stalter försända, ovil-
korligen af postverket
emottages och fortstäl-
les. Hvad gränsen e-
mellan *bref* och *pa-*
ketter beträffar, har
man trotsig böra före-
slå den högsta vikt (48
lod), någon enkel *pac-*
ka, som af postverket
såsom bref emottages,
får äga. Kontrollen mot
missbruk af rättighe-
ten, att föra *bref* utan
betalning, tillhör *La-*
gen om förbrytelser
mot Postordningen att
bestämma, och torde
böra bestå i faststäl-
landet af ett visst in-
skränkt antal *bref*, som
sålunda få föras, då
ett större antal lem-
nar rättmätiga anled-

ningar att misstro underslef.

2:o Brefs emottagande, afsändande och aflemnande besörjes af postkontor, förlagda på de ställen, der de kunna af Kongl. Maj:t nödiga pröfvas. Till dess annorlunda derom stadgadt blifver, gälle i afseende på deras antal och förläggning den Förtekning, som efter af (General-Poststyrelsen) i underdånighet afgifvit förslag, af Kongl. Maj:t nädigst kan blifva godkänd och fastställd.

I dessa begge §§., äfvensom i de efterföljande är förutsatt, att en särskilt tillförsordnad Postkomite afgifver förslag till den Postordning, kurslistor, Instructioner med flere i förbindelse med Postordningen stående förordnanden, som efter i Statsrådet förutgången granskning, af Kongl. Maj:t kunna blifva godkända och till efterlefnad fastställda. För den händelse att ÖfverPostdirektionen, eller, som detta embete här benämnes, General-PostStyrelsen deremot skulle få sig detta förtroende uppdraget, är nämnda Embete, vid förekommande tillfällen, här i parentes uppfördt.

3:o Till efterrättelse för Inrikes Brefpost-

Kurslistorne böra upprättas med hänsigt

gångän tjene de kurslistor, Kongl. Maj:t, efter af den tillförordnade Postkomiteen (GeneralPoststyrelsen) underdånigst afgifna förslag, i nåder kan förgodt finna att fastställa. För Utrikes Brefpostgången lände till efterrättelse så väl dessa kurslistor, för så vidt inrikes postgången dermed står i förbindelse, som de särskilta stadganden eller med främmande makter afslutade konventioner, som äro eller kunna blifva med afseende härå nådigst fastställda.

att genom en kombinerad postgång förena de begge föremålen, *beqvämlighet och skyndsamt för den brefvexlande, möjlig besparing för postverket.* De böra, allt efter som ändrade förhållanden fordra och medgifva, erhålla nya förbättringar.

Flere nya postkontor torde af behofvet påkallas. Deras inrättande torde dock till besparing i kostnaden kunna, efter graden af deras oumbärlighet, fördelas på flere år. Flere gamla postkontor lära ock böra till beqvämligare ställen förläggas.

De friheter och företräden, som de hitills postföringen åliggande så kallade postherman åtnjutit, bestå dels i roteringsfrihet, dels i vissa andra

4:o All postföring af särskilt dertill anslagna hemman, mot mindre än vanlig skjutslega, upphöre. De friheter och förmåner, som, i och för postföringen, varit dessa hemman beviljade, ingå, på sätt Kongl. Maj:ts särskilt derom utfärdande Nådiga förordning kommer att stadga.

genom Kongl. Förordningen af d. 17 Aug. 1801 bestämda förmåner. Att vid postförings - skyldighetens upphörande för dessa hemman, dessa senare utgörande frihet för eller lindring i vissa allmänna onera, skulle komma hela den samma onera underkastade samhälligheten till godo, förstås af sig sjelf. Helt annorlunda är deremot förhållandet med roteringsfriheten. Man har visserligen velat påstå, att, då de särskilda Rikets landskaper genom de med Kronan afslutade knektekontrakternes endast åtagit sig ett visst antal soldater att underhålla, skulle hvarje tillökning af roteringsskyldig jord endast komma de redan roterade till lindring, utan att öka Kronans anspråk på nya rotar. Detta är

dock icke förhållandet. Kronan afslöt icke knektekontrakterna med de respektive landskapernes *hela massa af jord* — hvarken rusthåll eller under en eller annan benämning *privilegierade* hemman, till hvilka dåvarande posthemman hörde, voro derunder begripna — utan endast *med de hemman inom provinserne, som då voro underkastade den förut brukliga utskrifningen efter mantal*, för hvilken det ständiga knektehållet skulle blifva en ersättning. Alltså är det endast i afseende på de få nu roteringsfria posthemman, som *efter* indelningsverkets upprättande kunnat annorlunda än genom byte få sig denna frihet beviljad, (om likväl ett sådant fall alls förekommer), som den

gamla roterade jorden kan göra anspråk, att få sig dem till lindring anslagna. För alla öfriga tillkommer fördelen af den uppkommande roteringsskyldigheten Kronan; dock sålunda, att sådane för det närvarande ordinarie roteringen underkastade hemman, som antingen vid första roteringen oriktigt blifvit deruti uppförda (såsom vissa Säterier, rå- och rörshemman m. fl.) eller också sedermera fått sig roteringsfrihet beviljad (såsom kappelansboställen), men ingendera hittills kunnat göra sin *erkända* roteringsfrihet gällande, emedanindelningsverket icke får minskas, och ingen roteringskyldig jord utan rotering varit att tillgå — må äga rätt, då genom posthemmanens underkastande ordina-

rie roteringen, sådan jord blifver att tillgå, att på vissa af dem få öfverföra den rotering, de oriktigt varit underkastade. Hela ämnet tyckes likväl vara af den beskaffenhet, att dess afgörande fordrar Kongl. Maj:ts och Riksens Ständers gemensamma beslut.

5:o Brespostföringen bestrides med de undantag, efterföljande §§. bestämma, genom *åkande poster*, som fortskaffas från skjutsombytsstället till skjutsombytsställe, på sätt §. 6 till och med 9 komma att föreskrifva, samt mot lika skjutslega med den, som för enskilda resande är eller kan blifva stadgad.

Skulle något skjuthåll befinnas för långt, i afseende på den för postens befordring nödiga skyndsamhet, äge

Då all postföring genom särskilt dertill anslagna och derföre privilegierade hemman upphörer, fordrar billigheten, att de skjutskyldige, hvilka postföringen komme att blifva ålagd, i och derföre erhöllo i afseende till postverket alldeles lika rättigheter, som i afseende till enskilda resande, som de likaledes äro *skyldiga* att fortställa. Denna grundsats har noggrant här blifvit iakttagen och blefve derigenom postföringen, såsom

vederbörande Lands-
höfdinge-Embete, ef-
ter af GeneralPostSty-
relsen gjord anmälan
och förutgången un-
dersökning, på ett så-
dant håll, och der det
lämpligast pröfvas, att
inrätta ett biskjutsom-
bytsställe.

mera än den enskilda
skjutsnings-skyldighe-
ten återkommande på
bestämda tider, och så-
ledes mindre än den-
na underkastad den
fruktlösa afvaktan,
som kanhända är en
af skjutsningsskyldig-
hetens största bördor,
en vida mindre tunga
för den skjutsande, än
hvad den enskilda skjut-
sen kan anses vara.

Det lärer knappast
behöfva anmärkas, att
med skjutsombytsstäl-
len här förstås, hvad
man vanligen kallar
gästgifvaregård. Man
har valt det förra or-
det, såsom det der icke
endast bättre uttryc-
ker förhållandet till
postföringen, utan äf-
ven emedan det fall
kan inträffa, att ett
skjutsombytsställe fin-
nes nödigt att för post-
föringens skuld inrät-
tas emellan tvenne
gamla gästgifvaregår-

dar, utan att man anser erforderligt, att dermed förena verkligt gästgifveri.

6:o Vederbörande Postmästare, och på skjutsombytsställen, der inga Postkontor finnas upprättade, eller der Postmästarne icke af denna rättighet vilja sig begagna, vederbörande gästgifvare äge företrädesrätt att åtaga sig postföringen på i denna ordning fastställda villkor. — Postmästare äge likaledes företrädesrätt, att postföringen öfvertaga från de deras postkontor närmast belägna skjuts-ombytsställen till nämnda postkontor, såvida icke på stället varande Postmästare eller Gästgifvare sig denna postföring åtagit, och under [villkor, att deräst de på samma dagar från

post-

Postföringens öfvertagande af Postmästarne äger den dubbla fördel, att på en gång lätta kontrollen, och att från denna inrättning borttaga ända till skenet af en landsbörda. Detta öfvertagande bör således på allt sätt gynnas. På det regelbundna sätt och med de afmätta tidsafstånd postkurserne äro föreslagna, bör det i de flesta fall vara förmånligt för Post-

kon-

postkontoret till samma eller annat skjutsombyts-ställe postföring besörja, enligt den föreskrifna kurslistan minst 2:ne timmar finnas för hästarne att hvila emellan hvardera postföringen, och att den sammanräknade postföringen med samma hästar under loppet af ett dygn icke öfverstiger 3:ne mil; försvinnande dessa begge senare inskränknin- gar, då särskilda hästar för hvardera postföringen begagnas.

De Postmästare eller Gästgifvare, som vilja sig af den dem i denna §. medgifna rättighet begagna, äge att inom 6 veckor före början af det år, under hvilket de vilja sig postföringen åtaga, sig derom behö- rigen anmäla, Post- mästarne hos General-

mästarne att åtaga sig postföringen. Vid Norrköpings postkon- tor t. ex. komme po- sten att hvarje vecka föras 4 gånger och med 2:ne hästar till Nors- holm och Lilla Åby, och 2 gånger samt med en häst (troligen) till Söderköping. Skjuts- legan härföre blefve, efter nu gällande taxa, $8\frac{1}{8}$ R:dr i veckan el- ler för året $422\frac{1}{2}$ R:dr B:co, sannolikt full- komligt tillräckliga att underhålla derföre nö- diga 3:ne hästar, för hvilka mycken tid blef- ve öfrig att användas till Postmästarens egen nytta och beqvämlig- het. Äfvenledes, ehuru i mindre grad, är det en fördel att post- föringen besörjes af Gästgifvare, äfvensom af Postmästare också till deras postkontor, dock äro för sista fal- let de försigtighets-

mått Poststyrelsen och Gästgifvarne hos vederbörande Landshöfdinge Embeten, hvilka det åligger att inom en månad derefter å ansökningen bifall utfärda, så vida det genom anställd undersökning blifvit styrkt, att den sökande är med goda och tjenliga hästar och åkdon försedd. Underlåtande af denna anmälan minske dock ingalunda den gästgifvare i vissa fall, på sätt i efterföljande 9 §. kommer att föreskrifvas, åliggande skyldighet att postföringen bestrida.

7:o Vid de skjutsombyten, i städer eller på landet, hvar est allmänna skjutsningen besörjes antingen af inrättade åkarelag eller medelst genom särskilt öfverenskomelse öfvertagen entreprenad, och der postföringen icke ge-

nödige, som här blifvit föreslagna, för att förekomma, att icke trötta hästar må användas till postföringen.

Man har i dessa 3:ne §§. sökt förena de begge ändamålen, säkerhet för postens oafbrutna befordran, och undvikande af en ny tunga för landet. Att den någرا gånger i vec- kan inträffande skyl-

nom det i föregående §. medgifna frivilliga öfvertagande bestri- des, åligge postförin- gen den eller dem, som allmänna skjutsningen besörja.

8:o På de skjutsom- bytsställen, der håll- skjuts finnes, och der ej postföringen genom det i 6 §. tillåtna fri- villiga åtagande äger rum, vare på den tid, som i de fastställda kurslistorne finnes för postens ankomst ut- satt, det för dess be- fordring nödiga antal hästar att tillgå af hål- let, hvilka före postens verkliga inträffande ic- ke må från ombyts- stället bortföras eller till annan skjuts be- gagnas, så vida icke dessförinnan nytt håll inkommer, af hvilket det gamla aflöses.

9:o På de skjutsom- byten, hvarest hvar-

digheten att forsla po- sten, på de ställen, der allmänna skjutsen anförtrodd entrepre- neurer eller åkarelag, från en landsbördä för- vandlats till en nä- ringsgren — detta mål för allas önskningsar — icke skulle försvåra ut- öfningen af denna nä- ring, utan tvertom för- säkra den om en outh- blifvelig förtjenst, lä- rer icke dragas i tvif- velsmål. — På de stäl- len, der hållskjuts än- nu måste bibehållas, blefve dess skyldighet, att dela skjutsningen emellan enskilda re- sande och posten vis- serligen ingen ny bör- da, helst då man, ef- ter hvad en senare §. stadgar rörande ersätt- ning för väntning, och lättligen den anstalt kunde vidtagas, att de till postföring ämnade hållhästar endast be- höfde rätta tiden för

ken allmänna skjutsen genom åkarelag eller entreprenad bestrides, eller hållskjuts finnes, eller postföringen genom frivilligt åtagande af Postmästare eller Gästgifvare besörjes, åligge vederbörande Landshöfdinge Embeten att draga försorg om brefposternes noggranna fortställande, antingen och såvida ortliga förhållanderna det tillåta, genom gästgifvarne *ålagd* postföring, eller i annan händelse, dels genom särskilt och endast derföre anbefallt hållskjuts, dels genom uppbådade hästar af de gästgifverierne anslagna reserv-skjutslagen, allt efter som omständigheterna låta lämpligast finna. För den sålunda uppbådade hållskjuts gälle hvad förutgående § stadgar. Den reservskjuts, som till post-

sin ankomst till gästgifvaregårdarne efter den, som är utsatt för postens inträffande. — I afseende på deskjutsombyten, som komma under den i 9 § omförmälta kathegori, har man ansett det vara bäst, om postföringen ålades gästgifverierne; men när sådane fall kunna förekomma, då dessa antingen icke äro med någon skjuts-skyldig jord förbundna, eller endast för ett så ringa antal hästar, att det för postföringen funnes otillräckligt, eller ock för inträffande kurirers eller förbuds fortställande kunna anses omisteliga, så måste man för sådane fall taga sin tillflykt till de andra begge i §. föreslagna utvägar, af hvilka man dock förmodar att den, med afseende på en extra hållskjuts, *åtminstone*

föring kan blifva upp-
bådad, vare ovilkorli-
gen skyldig att afvak-
ta postens ankomst.

10:o De gästgifvare,
som på sätt 6 och 9
§§. stadga, kunna få sig
postföring uppdragen,
äge att tillgodonju-
ta motsvarande frihet
från annan skjutsnings-
skyldighet; börandes
denna frihet nogga an-
tecknas och bestämmas
i de vid gästgifverier-
ne varande dagböcker.
Samma frihet tillgo-
donjute de Postmästa-
re, som postföring be-
strida, och innehafva
skjutsnings-skyldighet
underkastad jord.

Rättvisan af det-
ta stadgande äfven-
som nödvändigheten af
kontroll mot dess miss-
bruk ligga för klart i
dagen för att behöfva
bevisas. Ett uppre-
pande deraf, i afseende
på de håll- och re-
servskjuts-skyldige, m.
fl., som kunde komma
att föra posten, vore
så mycket mera öfver-
flödigt, som de just vid
postens förande full-
göra en vanlig skjuts-
ningsskyldighet, som
endast genom det oli-
ka föremålet för be-
gagnandet skiljer sig
från annan skjuts, och
vore således ungefär
detsamma, som att sä-
ga, "en i vanlig ord-
ning fullgjord skjuts-
ningsskyldighet må be-
räknas såsom en skjuts-

nings-skyldighet, ehuru posten och icke någon enskilt resande begagnat sig deraf."

11:0 På de i 3 §. anbefalta kurslistor, som böra noga utmärka postgången emellan samtliga Rikets postkontor, vare noggrant, till dag, timma och minut, tiden bestämd för postens ankomst och afgang vid hvarje skjutsombyte, hvarvid iakttages, att i allmänhet en timma uppföres för hvarje mil emellan skjutsombytena, och i samma förhållande för mindre väglängd, dock så att alltid fulla 5 minuter beräknas, tilläggandes hvad deri kunde fattas; — att för de skjutshåll, hvarest särdeles svåra backar, djup sand, smal och mindre befaren väg, eller andra omständigheter, skulle göra nå-

Då denna §. är en af de viktigaste, såsom bestämmande hela postgången, har man trott sig böra punkt för punkt rättfärdiga dess stadganden. Till en början torde man böra möta de inkast, som, vid det stränga bestämmandet af till och med *minuten*, kunde vilja fästa åtlöjet af pedanteri. Om en postreglering skall kunna uppfylla sitt ändamål, *en skyndsamt postgång*, utan att genom allt för mångdubblade kurser öka Postverkets kostnad till en grad, som skulle antingen medtaga hela inkomsten, eller betydligt förhöja de brevexlandes afgifter, är det nödvändigt att gifva de särskilda postkurserne den noggran-

gon tillökning nödig, antingen för någon viss årstid eller för hela året, behörigt afseende derå blifver fäst; — att vid hvarje skjutsombyte ett uppehåll, i och för omspänning m. m. beräknas, af 15 minuter der postkontor finnes, och af 5 minuter vid de öfriga; — att vid de postkontor, hvar-est på en gång flere poster äro att afsända, utom de 15 minuter-na för den första, ett uppehåll uppföres af 10 minuter för den andra och af 5 minuter för hvardera af de möjligen återstående, dock så att hufvudposten afsändes inom de första 15 minuterna, den närmast i vikt varande inom de påföljande 10 minuterne o. s. v.; — att vid de postkontor, der, ehuru med samma post, flere särskilda väskor näste förbindelse, så att man för den betydliga omväg brefven ofta måste göra, måtte finna en ersättning i undgåendet af äfven det ringaste, *undvikliga* uppehåll. Dertill fordras att postgången ordnas såsom ett urverk, hvarest om icke hvarje enkel minut, åtminstone såsom här blifvit föreslagit, hvarje femtal af minuter äger sin anvista bestämmelse. Detta har också, såsom en *conditio sine qua non*, blifvit iakttagit vid hvarje väl ordnad postverk, och det är i synnerhet saknaden deraf, som utgör det Svenskas bristfällighet. — Nu till de enskilda beräkningarne. Med den fasta mark, som med få undantag utgör grunden för våra vägar, samt med dessas goda beskaffenhet och goda under-

äro att på en gång afsända, för att vid något påföljande skjutsombyte fördelas, att afgå till särskilda postkontor, för hvarje sådan väska, utom den första, ett tillökt uppehåll af 5 minuter upptages; — att vid de skjutsombyten, der inga postkontor äro, men derifrån på en gång flere poster afsändas, ett uppehåll beräknas af 5 minuter för hvarje af dessa poster, men med iakttagande af den ordning för deras afsändande, som är vid postkontoren föreskrifven; — och slutligen i afsende på sidoposters ankomst till de postkontor eller skjutsombyten, der de skola med någon hufvudpost sammanstöta, att de förra derstädes inträffa åtminstone lika lång tid före den senare som den, hvilken här ofvanföre blif-

hållande, har man trott sig, *såsom basis*, kunna antaga, att den åkande posten kunde fara 1 mil i timmen, likväl med de undantag, som särskilda omständigheter för vissa vägar eller skjutshåll kunde göra erforderliga, och utan att inberäkna den nödiga tiden för ombyte af hästar m. m.; man har också trott — och denna tro har varit grundad på *egen* erfarenhet, att *på de stora mäst och jemnt befar- na landsvägarne*, för så lätta åkdon, som vid brefpostföring kunna komma i fråga, icke något undantag för vissa årstider behöfde göras i den vanliga tidsbestämmelsen, då i alla fall sådane händelser, såsom svår snöyra m. m., som oundvikligen måste fördröja postens fortkomst icke till tiden för de-

vit föreskrifven, under olika förhållanden, böra åtskilja deras och hufvudpostens afgang på de ställen, der de från densamma afsändras, dock så att de sidoposter som föras utan postillon, alltid böra uppföras på det ställe inträffa, der de skola med hufvudposten sammanstöta, minst en half timma före denna senares fastställda ankomst.

ras inträffande kunna så noga bestämmas, att någon postkurs der efter kan regleras, och dessutom dylika händelser lyckligtvis äro så sällsynta, att det måste anses för Postverket fördelaktigare, att vid deras möjliga inträffande nödgas betala väntpenningar, än att i afvagtan af dem, för hela årstider förlama postgången. — Man har vidare trott, att då allt, som vid postkontoren skall till den ankommande posten aflemnas, redan $\frac{3}{4}$ timma före dess bestämda ankomst bör vara fullt färdigt att aflevereras, och hästarne äro färdiga till förspänning, 15 minuters uppehåll vore tillräckligt vid postkontoren, och 5 minuters vid de andra skjutsombytena. — Man har ytterligare trott, att vid de postkontor el-

ler skjutsombyten, der hufvudposten delar sig i flere sidoposter, och der således på en gång afsändning af flere poster förekommer, det här föreskrifna ökade uppehåll skall finnas tillräckligt, hälst vid postkontoren mycken tid kan begagnas gemensamt för de särskilta afsändande posterne, och har man insett nödvändigheten att vid de delade sidoposternas återkomst för att förena sig med hufvudposten, åtminstone lika lång tid för expeditionen är att använda, som vid deras frånskiljande. Riktigheten af den föreslagna ordningen för posternes expedierande, der fleres afsändning på en gång förekommer, läser icke bestridas. För att upplysa de under de senare kathegorierne förekommande fall, vill

man ur de föreslagna kurslistorne anförå några på de särskilta förhållanderne tillämpliga exempel. Enligt postgången N:o 1 ankommer posten från Stockholm till Norrköping Onsdags och Lördagseftermiddagar kl. 5, 35, och fortsätter sin fart till Ystad såsom hufvudpost, kl. 5, 50 samt (enligt postgången N:o 3) till Westervik, såsom sidopost kl. 6. Den återkommer Söndags och Onsdags förmidd. kl. 11, 30 från Westervik, och middagstiden kl. 12, 10 från Ystad. Enligt N:o 1 kommer posten från Stockholm till Christianstad Fredagar och Måndagar middagstiden kl. 12, 10, men afgår först kl. 12, 35, emedan de väskor måste afskiljas, som sedermera från Nöbeled och Brösarp enligt N:o 12 och 13 afgå till

Malmö och Cimbritshamn 5 minuter senare, än hufvudposten åt Ystad. Vid återvägen är lika långt uppehåll beräknadt i Christianstad, men Cimbritshamnsposten är uppförd i N:o 13 att komma till Brösarp 35 minuter, och Malmöposten i N:o 12 att framkomma till Nöbeled också 35 min. tidigare, än hufvudposten. Orsaken till denna betydliga skillnad emellan den tid, som utsatts för hufvudpostens återkomst och den för de utan postillon befordrade sidoposters, har varit nödvändigheten att trygga mot vådan af ett dröjsmål förorsakadt af en gästgifvares möjliga vårdslöshet eller till och med försenade ur.

Såsom ett bevis att författaren icke beräknat för kort tid på si-

na föreslagna kurslistor, må anföras, att ehuru han sjelf varit van, att i *alla* årstider med en lätt vagn (som dock ej kunde vara lättare än de, som komma att för postföringen begagnas) emellan Småland och Stockholm så snart han kommit på stora landsvägen, fara 1 mil i timman, *inberäknadt* omspanning, utan att anstränga hästarne, eller ens köra sjelf, har han likväl icke endast för kursen N:o 1, emellan Stockholm och Ystad, på en med få undantag af de bästa och mäst befarna vägar i Sverige, icke inberäknat i den föreslagne *vanliga* tiden uppehållet vid gästgifvergårdarne, utan ock uppfört en särskilt tillökning af 10 minuter för hvardera af 6, och af 5 för hvardera af 13 skjutshåll, utaf de

42, som förekomma på denna kurs; att på kursen N:o 12 för hvarje upptaget skjutshåll emellan Wramb och Malmö en tillökning af 10 minuter uppförts, ehuru det närvarande hållet emellan Wramb och Hörby blifvit föreslaget att delas i 2:ne, — att på kursen N:o 15, emellan Ystad och Helsingborg för hvarje skjutshåll af $1\frac{1}{4}$ mil och derutöfver en tillökning beräknats af 10 minuter, samt af 5 minuter för hvarje af de öfriga, varandes äfven här det enda håll, som för det närvarande utgör mer än 2 mil, föreslaget att delas, samt emellan Helsingborg och Götheborg en tillökning upptagits af 10 minuter för hvarje skjutshåll af $1\frac{3}{4}$ mil och deröfver, samt af 5 minuter för hvarje af de återstående, en-

dast med undantag af det *utföre* Hallandsås och af ett annat, hvars hela längd icke utgör mer än $\frac{1}{2}$ mil; o. s. v. Slutligen må anmärkas, att, enligt Konung CarlXII:s Postordning af 1718, *ständige* eller *brefposten* borde färdas *minst* i goda vägar 1 mil på $\frac{3}{4}$ timmar, och i elaka vägar 1 mil på 1 timma, *ryttare* eller *rännposterne* ännu fortare.

12:0 För postföringen å de större och viktigare postkurser, der så kan nödigt prövas, äge GeneralPoststyrelsen att antaga ett tillräckligt antal poststiljoner, som af postverket med goda och pröberade ur förses. — Vid de skjutsombyten, der icke någon postiljon medföljer, ansvarar vederbörande postmästare och gästgifvare för postens befordran i föreskrifven tid.

För det närvarande torde 12 högst 16 poststiljoner vara tillräckliga, nemligen 3 för kurserne från Stockholm till Ystad och Carlsrona (1 från Stockholm till Mjölby, 1 från Mjölby till Nåtebäck och vidare till Carlskrona, samt 1 från Nåtebäck till Ystad); 3 för kurserne från Stockholm till Helsingborg och Göteborg, öfver Jönköping; 2 för posten emellan

Ystad och Götheborg;
 3 för postgången från
 Stockholm till Göthe-
 borg, vestra vägen,
 hvaraf den ena besör-
 jer grenen åt Christi-
 ania; *kanhända* 1 för
 sommarposten åt Gris-
 selhamn, som också
 jemte 2:ne andra för
 vintern bestred den då
 viktigare norra post-
 gången, samt 1 i re-
 serv.

13:o Hvarje post åt-
 följes af en tryckt *tim-
 lista*, upptagande för
 hela kursen samtliga
 förekommande skjuts-
 ombyten, vid sidan af
 hvars namn och i sär-
 skilda kolumner upp-
 föres till venster den
fastställda tiden för
 postens ankomst och
 afgång, samt till höger
 lemnas öppet rum att
 anteckna den *verkli-
 ga*, varandes dessutom
 2:ne kolumner för sär-
 skilda

Då timsedlarne sko-
 la utgöra kontrollen på
 postiljoner och post-
 förare, har man trott
 sig böra gifva dem all
 nödig fullständighet,
 utan att införa ett skrif-
 veri, som på en gång
 vore tidsödande och
 besvärligt för perso-
 ner, som med all skick-
 lighet för sitt kall säl-
 lan kunna förmodas
 besitta den att lätt och
 väl uttrycka sig i skrift.
 Man har trott sig fin-
 na

skilta anmärkningar af postmästare och gästgifvare samt förklaringar af postiljon eller postförare, allt efter fastställt formulär. I denna timlista anteckne vederbörande postmästare och gästgifvare tiden då posten ankommer, och afgår, för de kurser, der den af postiljon åtföljes vid hvarje postkontor, men eljest vid hvarje skjutsombyte, äfvensom de anmärkningar som de för öfrigt kunna anse nödiga, ägandes postiljonen eller den postförande att dervid föga sin förklaring.

Denna timlista aflemnes från postiljon till postiljon eller från postförare till postförare samt stadne vid sista postkontoret, hvarifrån den såsom en redogörelse för post-

na denna medelväg i stadgandet af tryckta timlistor, der postföranden ser för sig enkelt och klart utsatt tiden då han bör afgå och ankomma, der under *vanliga* förhållandet *endast* behöfva antecknas några ziffror, uttryckande tiden för den *verkliga* afgången och ankomsten, och der, endast i fall af något afbrott i de stadgade förhållanderne, några anmärkningar och förklaringar kunna behöfva införas. — Efter samma grundsats att undvika allt onödigt skrifveri, har man, endast för de troligen sällsynta fall, att i dessa timse- lar någon anmärkning af vigt skulle fordra snar rättelse eller beifran, föreskrifvit deras skyndsamma insändande till GeneralPostStyrelsen, under det att de i mot-

gången, till General-PostStyrelsen insändes, med omgående post, så vida någon anmärkning af vikt deri skulle förekomma, men i annan händelse med nästafgående Quartals- eller Månadsrapport.

satt fall icke behöfva med knappast en rad öka vidden af de vanliga rapporterne. — En särskilt kontroll på postiljoner finnes i de ur, hvarmed de böra af Postverket förSES. Hvarje postiljon bör förSES med 2:ne goda och pröfvade fickur, hvars gång är lika, hvaraf det ena är förSedt med vanlig ziffertafla, men på det andra timmar och minuter betecknas genom chiffer, hvartill klaven, som ofta bör förändras, meddelas de viktigaste på kursen förekommande postkontoren. Dessa chifferur, som hindra postiljonerne att egenmyndigt rubba de öppna, kunna fås i Geneve för circa 100 R:dr Sv. B:co.

14:0 Postiljon eller postförare vare skyldig, att i dagböckerne, som vid hans fram-

I afseende på anteckningarne i dagböckerne, som skola utgörakontrollen på gäst-

komst till postkontor eller skjutsombyte böra honom ofördröjligen tillhandahållas, anteckna tiden för sin ankomst och afgang, äfvensom de klagomål, hvartill han kan anse sig befogad, ägande vederbörande postmästare och gästgifvare rätt att dersammastädes derå införa de förklaringar och anmärkningar, som de kunna finna nödiga.

15:o Antalet af de vid postföringen begagnande hästar äge General-PostStyrelsen att efter behöfvet bestämma, dock med iakttagande, att, så snart postiljon medföljer, minst tvenne hästar begagnas, och att alldrig vigten efter häst kommer att öfverstiga hvad allmänna skjutsordningen fastställer.

Senast 6 veckor före utgången af hvarje år,

gifvare och skjutsskyldige, har samma grundsat, som, i afseende på timlistorne, blifvit följd, nemligen att undvika allt onödigt skrifveri, och böra sällan andra anteckningar deri förekomma, än tiden för postens ankomst och afgang.

Då, oberäknadt de *alltid* lätta åkdonen, postföringen kom att för allmänna skjutsen äga det företräde, att aldrig mer än en person, *den skjutsande inbegripen*, kom att åka efter hästen, vore en ny lättnad för dess skyndsambet vunnen. Om författaren icke irrar sig, är det i Sk~~ö~~s tyngd man efter 1809 års Skjutsordning äger rättighet att efter hä-

åligge GeneralPostStyrelsen, att meddelave-
derbörande Landshöf-
dinge-Embeten de för-
ändringar häri för näst-
följande år, hvilka den
kan finna af behofvet
påkallas, ägande näm-
de Embeten att der-
efter så tidigt gå i be-
fattning om de ändra-
de åtgärder i afseende
på postföringen inom
deras Län, som deraf
blifva en följd, att de
nya anstalterne kun-
na med det ingående
året taga sin början.

16:o De till postfö-
ringen bestämda hä-
star inställe sig, vid
de skjutsombyten der
postkontor finnas, vid
postkontoret, eljest vid
sjelfva gästgifvaregår-
den, så vida ej denna
skulle ligga från lands-
vägen aflägsen, då de
infinna sig vid den
hållstuga, som invid
sjelfva landsvägen bör
vara att tillgå.

sten medföra. Ett en-
kelt bref beräknadt till
 $\frac{3}{4}$ lod, utgöra 15 L ö
12,800 enkla bref, då
med 5 L ö öfriga för-
vigten af väskor o. s.
v., visserligen en häst,
åtminstone för det när-
varande blefve till-
räcklig för de flesta —
måhända alla de smär-
re postkurser, der in-
gen postiljon medföljer.

I afseende på 1:a mo-
mentet i denna §. tor-
de icke någon förkla-
ring behöfvas. Det se-
nare deremot är för-
anledt af nödvändig-
heten att trygga mot
uppehåll, tillkommet
af de skjutskyldiges
försenade ur, och då
på de kurser, der in-
gen postiljon medföl-

Dessa hästar vare färdiga till förspänning på de kurser, der postiljon medföljer, $\frac{1}{4}$ timma, och på de öfriga $\frac{1}{2}$ timma före den i kurslistan för postens ankomst utsatta tid. De vare alltid åtföljda af skjutsför karl.

jer, dylik händelse äfven med gästgifvarnes ur kunde verka särskilt uppehåll, har man trott sig föranlåten att på dem öka den tidigare bestämda tiden för hästarnes framkomst. Likväl bör efter några omgångar bekantskapen med gången af postiljonernes och postmästarnes ur gifva ledning till rättelse i gästgifvares och skjutsskyldiges; äfvensom erfarenheten af det sällsynta uppehåll enskilda resandes beställningar mött genom olikhet i urens gång, bör gifva visshet deråt, att — helst med de i denna §. vidtagna åtgärder — postgången icke deri skall finna något hinder för sitt oafbrutna lopp. — Nödvändigheten, att skjutsför karl alltid åtföljer posten, lär lätt inses. För öfrigt tillhör det allmänna

skjutsordningen att bestämma, hvad med *skjutsför karl* förstås.

17:o Postiljon nyttje alltid under postföreling den för honom fastställda dräkt (uniform), och vare försedd med ett posthorn, genom hvilket han så väl för de resande, med hvilka han under vägen kan sammanstöta, som vid sitt annalkande till postkontor eller skjutsombyte, gifver sin ankomst tillkänna.

Ett posthorn och en läderkrage (läderkappa) åtfölje hvarje post, som icke af postiljon föres, och åligge hvarje postförande att det förre begagna, på sätt för postiljon i föregående moment är föreskrifvit, samt att vid nästa skjutsombyte begge delarne till följande postförare af-

Postiljonernes dräkt bör bestå i en varm kappa med lös läderkrage att nyttja vid oväder, en öfverrock och en frack, begge med kragar af någon särskild, Postverket utmärkande, färg, (t. ex. gul), vida benkläder samt en läderhatt och en mössa att omvexlande nyttja, den förre försedd med en plåt med Postverkets vapen, den senare utmärkt t. ex. genom 2:ne i kors öfver skygget befintliga posthorn. — Skyldigheten för Postverket, att förekomma — så vidt menskliga förmågan sträcker sig — att ingen genom postföreling blifver skadad till lif och hälsa, har föranledt förslaget om läderkragen, helst mån-

lemna, skolandes de vid framkomsten till sista postkontoret till dervarande Postmästare aflemnas.

18:0 Ankommer postiljon till postkontor eller skjutsombyte före den i kurslistan föreskrifna tid, stånde det honom fritt, att före den fastställda tiden, derifrån åter afgå, så vida de beställda hästarne redan äro framkomna,

Samma rätt tillkomme den nya postföraren, der icke posten af postiljon åtföljes.

19:0 Intet afbrott vare tillåtit i posterne fastställda gång, endast uppenbar omöjlighet eller ögonskenlig lifsfara för den postförande göra här ett undantag, vid inträffandet af hvilka händelser General Poststyrelsen åligge att

ga skjutsdrängar torde vara illa försedda med medel att bevara sig mot köld och oväder.

Denna tillåtelse, underlättad af den tidigare beställningen af posthästarne, än postens ankomst är utsatt, kom att gifva en ny säkerhet åt posterne beräknade gång, och att lemna postiljonerna mera bekvämlighet att ordna under postföringen deras måltider o. s. v.

Nödvändigheten af postens oafbrutna gång torde hvar och en inse. Det enda afbrott här bör vara uppenbar omöjlighet eller våda för lifvet för postföranden. I Sverige lära de enda och sällsynta fall, då sådane hinder kunna vara att

skyndsamligen låta anställa undersökning om deras verklighet och förhållanden.

Sjuknar postiljon under postföringen, så att han icke kan densamma fortsätta, fortställes posten utan uppehåll, på sätt för de kurser är föreskrifvit, der ingen postiljon medföljer, ägandes dock närmaste Postmästare, som utan tidsförlust kan en skicklig extra-postiljon anskaffa, att en sådan för den öfriga delen af kursen antaga.

befara, vara sådane oväder, i synnerhet snöyra, som i vissa provinser (såsom Skåne) göra det på stora slätter omöjligt att urskilja vägen, och blottställa den resande för att råka i bottenlösa torfmossor eller för annan lifsfara. Huruvida dessa faror på de stora postvägarne icke kunna förekommas, (såsom genom trädplantering) vill författaren lemna oafgjordt, och endast derpå göra uppmärksam, att nödvändigheten att förekomma, att dessa hinder icke nyttjas såsom förevändningar af vårdslösheten och lättjan, fordrar den föreslagna undersökningen om deras verklighet. — Vigten, att icke hufvudposternas gång blifver ensam beroende af gästgifyvare och skjutsande, har föranlett förslaget om extrapo-

stiljon, i händelse af den ordinaries sjuknande, och så vida ett skickligt ämne utan tidsförlust kan anskaffas.

20:0 Vederbörande Landshöfdinge-Embeten åligge att särdeles vaka öfver postvägar-nes goda underhållande, äfvensom att genom Kronobetjeningen i orten noggran hand hålla deröfver, att de tillfälliga hinder, som genom snöyra eller andra orsaker kunna i afseende på dessa vägars begagnande uppkomma, varda ofördröjligen, och på sätt författningarne stadga, undanröjda.

Våra i allmänhet väl underhållna vägar intyga, att i afseende på dem förträffliga föreskrifter finnas. (Jag talar icke om *sättet* för deras underhåll, ehuru *jag tror*, att med våra ortliga förhållanden, der *oftast* en natura-prestation icke är hälften så betungande, som motsvarande afgift i penningar, åtminstone på de flesta ställen *äfven sättet* är *ännu* det ändamålsenligaste.) — Föreskrifterna rörande plogning och skätning efter starka snöfall — det vanligaste hinder för fortkomst, för hvilket vå-

ra vägar äro utsatta — lemna också föga eller intet att anmärka. I de flesta af författaren kända provinser verkställes de ock på ett sätt, lika hedrande för Kronobetjningens vaksamhet, och för allmogens nit. I *några* deremot tyckas de hafva råkat i glömska. Männe de icke skulle vara gällande för alla? Ehuru författaren erkänner sanningen af den grundsats, att ekonomiska stadganden måste modifieras efter olika ortliga förhållanden, tror han dock, att föreskrifterne om snöplogning och skåtning lika väl låta verkställa sig på Norra Skånes af skog och slätter omvexlande mark, som under alldeles lika förhållanden på Östergöthlands så kallade slätmark.

21:o Postiljon va-   Nyttan af egna åk-
re för postföringen af   don för postiljonerne

General-Poststyrelsen inses lätt. Derigenom med särskilt, för ändamålet lämpligt åkdon försedd. Skulle undvikas tidsförlusten af dessas ombyte, och man sättes i tillfälle att gifva dem den mäst ändamålsenligaste konstruktion, hvartill man på annat sätt urständ-sättas att för längre eller kortare tid begagnas, vare vederbörande Postmästare eller Gästgifvare skyldige att från skjutsombyte till skjutsombyte, postiljonen, om han så äskar, med passande åkdon, kärra, släde eller vagn, förse, äfvensom i händelse af behof med kälkar. På de postkurser, der icke postiljon medföljer, åligger den postförande att lämpligt åkdon medhafva.

För hvarje i och för postföringen begagnadt, enskilt man tillhörigt, åkdon, erlägges lega i öfverensstämmelse med hvad allmänna skjutsordningen föreskrifver.

inses lätt. Derigenom undvikas tidsförlusten af dessas ombyte, och man sättes i tillfälle att gifva dem den mäst ändamålsenligaste konstruktion, hvartill man påstår, att de så kallade Engelska kärrorne skola lemna en passande modell. I händelse postiljonens åkdon, (som bör för undvikande af tidsförlust, i och för smörjning, vara försedt med metallbössor) skulle gå sönder, och han icke ägde tillfälle att utan tidsförlust skaffa sig annat, bör — för att undgå afbrott i postgången — nytt åkdon hos vederbörande Postmästare och Gästgifvare vara att tillgå, äfvensom dessa böra vara skyldiga att förse honom, i händelse af behof, med släde, eller kälkar.

22:o Skulle vid bestämmd tid på något skjutsombyte icke de postföringen åliggande hästar vara framkomna, eller befinnas för kraftlösa, att posten inom fastställd tid till nästa skjutsombyte fortställa, äge postiljonen att, för hvad pris han kan sig betinga, andra hästar skyndsamligen anskaffa, och vare vederbörande Postmästare och Gästgifvare skyldiga, att honom dervid med all beredvillighet tillhandagå.

Nödvändigheten af detta stadgande inses lätteligen. Det äger redan vid Kronoskjutsrum i afseende på utelblifvande. Med det i öfrigt här föreslagna stadgandet, bör detta fall högst sällan förekomma.

Lika rätt tillkomme vederbörande Postmästare och Gästgifvare, der icke postiljonmedföljer, äfvensom dem åligge att, derest på sådane kurser, der skjutsen, i och för postföringen, blifvit med åkdon uppbådad, men likväl inga eller obrukbara medförts, egna

dertill utlemna, för tredubbel lega mot den genom allmänna skjutsförordningen föreskrifna.

Den skjutsskyldige, hvars försummelse vållat de i denna §. omnämnda oordningar, ansvarare för all derigenom uppkommande kostnad.

23:o Vid den i allmänna skjutsordningen anbefalta undersökning, rörande gästgifverierne och de dem underlagda åkare eller reserfskjutslag eller skuts-entreprenörer, åligge vederbörande Krono- och Stadsbets-tjente, att noggrant tillse, att de för postföringen erforderliga hästar, åkdon, och hvad vidare denna postordning föreskrifver, äro i godt och för ändamålet brukbart stånd att tillgå. Hafve post-

Författaren, som icke äger tillhands 1809 års skjutsförordning, kan ej bestämt erinra sig, huruvida den der föreskrifna, om han ej mins orätt, månatliga visitationen vid Gästgifvaregårdar och skjutslag (kanske för de senare mera sällan) äfven är utsträckt till städerna; skulle detta icke *vara* fallet, inser han dock icke, hvarföre det icke borde *blifva* det.

mästare sig postfö-
ring åtagit, äge, i afseende
på dem, samma under-
sökningrum, på sätt och
tid allmänna skjuts-
ordningen föreskrifver.

24:o Då den till
postfö- ring åliggande
skjutsskyldige icke ä-
ger rätt, i annan ord-
ning än denna Postord-
ning föreskrifver, från
ombytsstället bortfa-
ra, tillkommer honom
deremot ersättning af
Postverket för den tid,
han sålunda kan kom-
ma att vänta, på sätt
efterföljande 3:ne §§.
stadga.

25:o De till postfö-
ring uppbådade håll-
eller reserfhästar äge,
på sätt allmänna skjuts-
ordningen föreskrifver,
vänta 2:ne timmar u-
tan betalning. I en-
lighet med densamma,
erlägges för hvardera
af de nästföljande 2:ne
timmar 8 skillingar
Banko för hvarje häst,

Den enda ökade skyl-
dighet, som i denna
postordning är före-
slagen för de skjut-
sande i afseende på
postfö- ringen, mot hvad
dem åligger mot en-
skilta resande, är en
ökad väntning, men
då man närmare be-
traktar de olika för-
hållanderne emellan
postfö- ring och enskilt
skjuts, och den full-
komliga ersättning,
som här för väntningen
beviljas, så upphör
denna ökade skyldig-
het att synas en ökad
börda. För håll- och
reserfhästar är före-
slagen en ersättning
för väntning för de för-
sta 4 timmarne allde-
les i likhet med hvad
allmänna skjutsordnin-

samt sedermera för hvardera af de 2:ne derpå följande timmar 4 sk. och för derefter följande 2 sk. B:co, allt för hvarje häst.

26:o För de postföring åliggande, Postmästare, gästgifvare, entreprenörer eller åkarelag tillhörande, hästar, erlägges väntpenningar till halft belopp mot hvad föregående §. stadgar.

27:o Tiden för väntningen räknas från den, då hästarne bordt vara vid ombytsstället inställda, så vida de icke bevisligen senare dit ankommit.

Uppstår tvist om rätta tiden, då posten ankommit, tjene de i timsedlarne och dagböckerne införda anteckningar, äfvensom postiljonernes embetsur härvid till ledning.

gen föreskrifver för bestäld enskilt skjuts; för de efterföljande timmarne i ett minskadt förhållande, då, sedan genom väntpenningarne för de första timmarne den förlorade tiden för hästar och folk blifvit ersatt, efter åt egentligen endast kostnaden för deras föda på väntningsstället blifver att ersätta; och att begge dessa ersättningar icke blifvit för lågt beräknade, finnes af följande beräkning. För 1 par hästar kom i väntningspenningar att erläggas för 4 timmar $\frac{2}{3}$ R:dr, för 6 timmar 1 R:dr, för 12 timmar $1\frac{1}{2}$ R:dr, och för ett helt dygn $2\frac{1}{2}$ R:dr allt B:co, samt i proportion för mindre eller större antal hästar. Att för de hållhästar, som af nytt håll i väntningen aflöses, endast väntpenningar komme att erläggas för

den tid de verkligen väntat, förstås af sjelfva ordalagen i 25 §. I afseende på de i 26 §. omförmälta hästar, äger ett annat förhållande rum, då de finnas på stället, och således icke genom väntning underkastas de upppoffringar, som håll- och reserv-hästar. Då de likväl derigenom under tiden urstånd-sättas att begagnas till annan skjuts eller andra behof, har man trott sig böra föreslå rättighet för dem till half ersättning för väntning mot hvad för håll- och reserv-hästar föreslagits. Ehuru således väntningspenningar blifvit rundligen föreslagna, (då äfven den rättvisa iakttagits, att räkna tiden för väntningen från den, då hästarne varit beställda, och icke från den då posten bordt an-

ankomma) bör kostnaden deraf blifva måttlig för Postverket, då väntning sällan bör förekomma, *så vida* de i denna postordning föreslagna stadganden efterleivas.

28:o Postiljon erlägge kontant, innan afresan från skjutsombytet, legan för de från förra skjutsombytet begagnade hästar. Gör han det icke, anteckne postmästare eller gästgifvare denna uraktlåtenhet i timsedlen, hvarföre denna, så vida ingen sådan anteckning deri förefinnes, tjenar postiljonen till qvitto.

Vid de af postmästarne uppgörande kvartals- eller månadsräkningar, äge de att sig i kredit godtgöra, hvad dem i skjuts- eller åkdonslega eller för

Man har här följt den grundsats, att, för att undvika onödig omgång, postiljon betalar allt hvad som är bestämdt, det vill säga skjutslegan; det osäkra deremot såsom vagnlega, väntningspenningar, äfvensom skjutslegan på de kurser, der ingen postiljon medföljer, måste erläggas, på sätt här föreslås. De närmare bestämmelsernerörande ersättning och bö-

vänthning under samma tid kan tillkomma.

Vid början af hvarje månad tillställe GeneralPostStyrelsen vederbörande Landshöfdinge-Embeten, hvad för under förutgående månad bestriden postföring kan tillkomma Länet i skjuts- och åkdonslega samt väntpenningar, med undantag af de i föregående moment upptagna poster, samt med innehållande af den skadeersättning och de böter, hvartill GeneralPostStyrelsen kan anse samma skjutsande skyldige, börandes en repartitionslista åtfölja denna remiss.

Den, som sig icke med GeneralPostStyrelsens uträkning åtnöjer, äger att vid vederbörlig domstol sin förmenta rätt gällande göra.

ter af vissa försumliga skjutsskyldiga tillkommer den förmodade särskilta lagen om förbrytelser mot postordningen att bestämma. Här är tillräckligt att fastställa, att postverket provisoriskt innehåller deras belopp på den *samma* personer för postföring m. m. tillkommande ersättning, utan att äga rätt, att på Länets generalsumma afdraga de återstoder, som för vissa kunde uppkomma. För öfrigt, när postregleringen kommer i riktig gång, böra alla sådane frågor blifva högst sällsynta.

29:o Postmästare vare skyldig att hålla *lösväskor* för de å landet boende brevexlande, som kunna sådane äska, för att genom dem aflemna afgående och emottaga ankommande bref.

30:o Postiljon och annan postförare åligge, att dessa *lösväskor* befordra emellan det postkontor, från och till hvilket de afgå, och hvilket skjutsombyte på postvägen till annat postkontor, den eller de, som *lösväska* hålla, och icke vid sjelfva postkontoret aflemna och afhämta densamma, bestämma, kunnandes detta skjutsombyte dock icke väljas på andra sidan om något på samma postväg förekommande postkontor. Den, som *lösväska* håller, åligger att om dess

I Sverige, der i förhållande till rörelsen stora afstånd icke tillåta kostnaden af postkontors upprättande på hvarje ställe, hvar est allmänna bekvämligheten kunde anses fordra det, der är den så kallade *lösposten* af stor vikt. Oumbärlig äger den också redan rum, ehuru jag knappast tror, att någon ännu utkommen författning tryggar dess bestånd, men dess ordnande och *lagliga* försäkrande fordra nya åtgärder, hvilket äfven intygas deraf, att *detta* utgjort ett af föremålen för de önskingar i postväg, som Svea Rikets Ständer vid sista Riksdagen inför thronen framburit. — Då gästgifvarne, genom sin dagliga beröring med allmänna skjutsen, mera än fordna postbönder

afhämtning och aflemnande vid skjutsombytet sjelf draga försorg, skyllandes sig sjelf, om den försent der aflemnad icke kommer att posten medfölja, då det strängeligen förbjudes, att derföre i dennas oafbrutna gång tillåta något uppehåll.

3:ro På de skjutsombyten der lösväskor aflemnas, åligge gästgifvarne att ombesörja deras riktiga mottagande och aflemnande, så väl af och till poststiljon eller postförare, som af och till ägaren eller dess ombud.

vanda att läsa och skriva, samt till ordning, de enda egenskaper denna deras nya befattning kom att fordra — i afseende på lösposten blefvo en art landpostmästare, då dessa lösväskor förseddes med samma enkla och klara kontroller, som de stora postväskorne, och äfven ansvaret i afseende på underslef eller vårdslöshet med dem blefve detsamma, förmodar man, att denna del af Svenska folkets genom sina lagliga fullmäktige uttryckta behof och önskingar skall finnas uppfylld. — Å en annan sida tror man, att i förbudet att låta lösväskor föras *förbi* postkontor, finnes en tillräcklig säkerhet mot missbruk af rättigheten till deras begagnande. — I afseende på den afgift som för dem bör be-

talas till postverket och vederbörande gästgivarare, som deras aflemnande och emottagande ombesörja, hänvises till 2:dra Kapitlet.

32:o Vid hvarje postkontor vare allt, som med brefpost skall afsändas, så tidigt färdigt, att det kan medtagas af densamma, som ovilkorligen bör på bestämdt klockslag afgå, endast med undantag för de särskilda i 19 §. omförmälda fall.

Vid de postkontor, hvarifrån icke någon postkurs utgår, utan der posten med annan ankommande brefpost afsändes, vare allt, som dermed skall afgå, och på sätt närmare i 2 Artiklen bestämmes, färdigt, senast $\frac{1}{4}$ timma före den för samma posts ankomst fastställda tid.

Hvad som egentligen är af *oundviklig* nödvändighet, om man vill ordna postgången, är, att de publika verk o. s. v., som den begagna, bekomma de strängaste befallningar att icke försumma den föreskrifna tiden för brefs inlemnande, och att nämde tid försutten, inga bref, från *hvem det vara må*, emottagas. Utan en sträng efterlefnad af dessa stadganden är ingen ordning i postgången möjlig.

33:ö Hvarje ytterväska eller sådan, som, innehållande hvad med brefpost afsändes, till postiljon eller annan postförare öfverlemnas, utan att vara i annan väska innesluten, vare af läder förfärdigad, och försedd med påskrift i messing, innehållande postkurs och adress.

Hvarje brevexlande, som vill med postkontor lösväska hålla, låte göra den af läder, likaledes försedd med påskrift i messing, utmärkande så väl adressen, som det skjutsombyte, der den skall aflemnas.

Nödvändigheten att förvara de med posten afsändande saker mot regn o. s. v., fordrar, att innesluta dem i något, som står mot väta, såsom läder. Till förekommande af miss-tag af postförare, är äfven nödigt, att med *outplånliga* bokstäfver enkelt och klart utsätta adressen. En märkvärdig rättegång, för-anledd af den med *bläck* på en postsäck af *lärft* skrifna adressens utplånande, har ytterligare öfvertygat författaren om denna nödvändighet. Sak samma gäller för de enskilda lösväskorna, der förekommande af förvexling fordrar att tillägga skjutsomby-tets namn, der de skola aflemnas, till stället, dit de höra, och som vanligen redan med messingsbokstäfvor å dem finnes ut-satt. I afseende på

det praktiska användandet må exempelvis anföras, att stora postväskan eller väskorna, om flere skulle anses nödiga, för kursen emellan Stockholm och Ystad efter N:o 1, fingo påskriften *N:o 1 Stockholm — Ystad* (utan afseende på om posten gick till eller kom från Stockholm); postväskan för sidoposten, utgående från samma kurs åt Carlscrona, *N:o 2 Nåtebäck — Carlscrona*; en lösväska, som på den sistnämnda postgången kom att aflemnas vid Lenhofda, t. ex. *Hofgård — Lenhofda*, o. s. v. — Det är troligen öfverflödigt anmärka, att det här begagnade ordet *väska* icke utesluter någon form eller storlek för det ting, hvori de med brefposten afsändande saker skola förvaras.

34:o På de för bref-
posterne föreskrifna
timlistor, utsättes no-
ga och klart antalet af
de postväskor eller så-
dane, som innehålla
Postverkets bref och
saker, som från hvar-
je postkontor under
kursen skola medföras,
deras påskrift, och
hvaräst de skola af-
lemnas.

Ändamålet af de i
dessa begge §§. inne-
hållna stadganden, är
att fullända cyklen af
dem, som sträfvat till
att göra en vårdslös-
het af postförare, af
vådligt inflytande för
Postverk eller brevex-
lande, nästan omöjlig.

35:o På hvarje post-
kontor aflemnas till
postiljon eller postfö-
rare en *särskilt lista*,
noggrant och tydligt
utvisande antalet af
lösväskor eller för-
budsedlar, som böra
på hvarje skjutsomby-
te till nästa postkon-
tor aflemnas, hvarvid
tillika de förras adress
och de senares num-
mer bestämt böra va-
ra utsatta.

36:o För postgång Rännpost är beräk-
till och från afsides nad efter den för gå-

belägna postkontor, *ende* nödiga tid, men och der det sig utan bör utan förlust kunna skada för de brefvexlande låter göra, kunna af Postmästarne, i de flesta fall, besörjas ridande, då den dock icke emellan flere än tvenne postkontor eller för längre afstånd än högst 6 mil.

37:o Rännpost fortställes af vederbörande Postmästare, på sätt de sjelfva lämpligast finna, mot en ersättning, utgörande hälften af den lega, allmänna skjutsordningen bestämmer för en häst, beräknad efter det afstånd rännposten tillryggalägger.

Der rännpost, utan att under vägen sammanstöta med åkande post, emellan 2:ne postkontor äger rum, besörje begge Postmästarne vixelvis dess befordring, så vida de icke sins emellan sig *ende* nödiga tid, men bör utan förlust kunna af Postmästarne, i de flesta fall, besörjas ridande, då den dock icke emellan flere än tvenne postkontor eller för längre afstånd än högst 6 mil.

kunna dertill begagnas. Då man, så vidt görligt är, söker förlägga postkontoren invid stora postvägarne, bör [sällan] behof af rännpost uppkomma. Likväl finnas dels mera från dessa vägar aflägsna orter, som behöfva särskilda postkontor, dels gamla städer, som hvarken billigtvis böra förlora dem de äga, eller kunna indragas i de andra postkurserne; alltså böra de, till besparing för Postverket, på vissa ställen, inrättas. Dock genom inskränkning till 6 mil,

annorlunda derom för-
ena, hvilket då hos
General-PostStyrelsen
bör anmälas.

38:o Rännpost till-
ryggalägge minst 1 mil
på $2\frac{1}{2}$ timma, samt
större eller mindre af-
stånd efter samma för-
hållande, härunder in-
begripet hvarje uppe-
håll under vägen.

39:o Rännpost vare
skyldig, att, mellan
postkontor o. i under
vägen förekommande
skjutsombyten, befor-
dra enskiltes brevex-
landes lösväskor.

som en sådan postgång
får omfatta, och ge-
nom iakttagande af den
grundsats, att icke be-
gagna denna post der,
hvarest samma bref,
som ankomna med å-
kande post, kunnat ut-
delas om aftonen, icke
kunna med denna ti-
digare framkomma, än
att de först andra mor-
gonen kunna utdelas,
tror man att för de
återstående postgån-
gar, der den komme
att begagnas, de bref-
vexlande skulle, i hvad
de vunno genom ökad
skyndsamhet för med
rännposten i förbin-
delse stående åkande
poster, finna en riklig
ersättning för den rin-
ga tid, de genom den-
nas långsammare gång
kommo att förlora, un-
der det att Postver-
ket vunne en bespa-
ring i dess för de bref-
vexlandes beqvämlig-

het sig åtagande stora uppoffringar.

40:o I allt öfrigt, och i hvad icke i sistnämde 3:ne §§. för rännpost särskilt stadgas, gälle för densamma hvad för åkande post är föreskrifvit, så vidt det derpå finner tillämpning.

Såsom om tiden för färdighållande af hvad med posten skall afgå, om timsedlar (dock med någon förändring i formulär), särskilt lista, postväskornas beskaffenhet m. m., men naturligtvis icke i allt hvad som rör skjuts, o. s. v., som icke vid rännpost förekommer.

41:o Brefpost kan under vissa årstider *sjöledes* befordras, nemligen der det med visshet till tid och utan förlust för Postverk eller brefvexlande låter sig verkställa.

Det vill säga, der postgången kan sättas i förbindelse med ångbåtsfart. Således t. ex. om åkande brefposten emellan Stockholm och Göteborg, *vestra vägen*, 1 gång i veckan befordrades öfver Mariestad, och den andra öfver Westerås, så *kan hända* kunde brefposten emellan Stockholm och sistnämnda städer ömsevis 1 gång i veckan gå med *vestra Göteborgsposten*

och den andra sjövägen med ångbåt. På samma sätt emellan Stockholm och Upsala, Norsholm och Motala med flere ställen. Detta är dock endast *förmodanden*, hvars riktighet författaren icke vågar garantera, men hvad han tror sig med fullt ansvar kunna försäkra, är nyttan af ångfartens begagnande för postfart i afseende på *passagerare och paketter*, då derigenom med Sveriges vidsträckta kuster, stora insjöar och kanaler, emellan rikets förnämsta städer och bördigaste provinser en förbindelse kom att öppnas, som, rättad efter våra ortliga förhållanden, i bekvämlighet och fördelar icke skulle vika för kontinentens *Fahr- och Schnellposter*, *diligencer* o. s. v., och tillika skulle bereda till-

fälle, att efter hand helt och hållit befria allmogen från en af dess, i ekonomiskt och moraliskt hänseende, svåraste bördor, hållskjutsen. Men mera härom på annat ställe.

42:o Skulle särskil-
ta förhållanden för en
eller annan postgång
erfordra andra åtgär-
der, än hvad här före-
slagit blifvit, stadgas
särskilt för hvarje så-
dant fall hvad nödigt
pröfvas.

Härmed menas så-
dane särskilda anstal-
ter, som äro t. ex. nö-
diga för postgången
till Tromsö och Alten
från Haparanda, eller
kanske rättare från Öf-
verTorneå eller Ken-
gis, dit ordentlig åkan-
de-post torde *kunna*
och *böra* inrättas, åt-
minstone till Öfver-
Torneå, om till Kengis
det ännu skulle anses
för kostsamt, i förhål-
lande till ortens när-
varande behof och rö-
relse.

43:o På de enligt 3
§. upprättande kursli-
stor för brespostgån-
gen utmärkes tydligt
och bestämt, huruvi-

Ändamålet är att fö-
rekomma egenmyndi-
ga förändringar.

da befordringen sker genom *Åkandepost*, *Rännpost*, *Sjöpost*, eller i föregående §. omförmält *särskilt post*.

44:o Skulle General-PostStyrelsen, emellan den fastställda tiden för breffposternes afgång, finna oundgängligt nödigt, att *Extrapost* afsända, befordras denna från skjutsombyte till skjutsombyte, på sätt allmänna skjutsordningen, eller särskilta stadganden för befordringen af kurirer, föreskrifva.

45:o Extrapost åtföljes alltid af postiljon, som, innan affarten från skjutsombyte, erlägge hvad för förutgåendeskjutshåll den skjutsande i häst eller vagnlega o. s. v. tillkommer.

46:o General-Post-Styrelsen åligger, att för hvarje postkontor, der

Då emellan Extrapost och Kurir ingen annan skillnad finnes än namnet, har man trott — för att undgå de möjliga missbruk, som lättheten att vältra kostnaden på Postverket kunde medföra — rättigheten för publikt Verk, att afsända Extrapost, böra inskränkas till General-Post-Styrelsen, och i *vissa bestämda fall* till vissa postkontor, det vill säga, när någon vigtig post så sent ankommit, att den vanliga postens afgång icke kunnat därför uppskjutas. — Då i Sverige kurirer med *skjutskyldiges* hästar, och icke med Postverkets,

utländsk eller sidopost med någon hufvudpost sammanstöter, bestämma, huruvida, och i så fall, huru länge den- nas afgång må vid ut- ländsk posts uteblif- vande uppskjutas, el- ler huruvida efter huf- vudposts afgång an- kommande utländsk eller sidopost bör ge- nom extrapost fortstäl- las, eller skall nästa ordentliga posts af- gång afvakta. Dessa föreskrifter intagas på kurslistorna.

47:o Skulle Post- mästare, då han en- ligt föregående §. äger att extrapost afsända, icke äga ordinarie po- stiljon att tillgå, äge han att för tillfället extra-postiljon antaga, kunnandes han, om garnison på stället fin- nes, någon dertill tjen- lig af manskapet hos vederbörande militär- befälhafvare begära.

fortskaffas, har man destomindre trott sig böra föreslå för en- skilte rätt, att, genom Extraposts requireran- de, vinna hvad den i vissa länder tillåtna rättigheten att requi- rera *Estafette* lemnar, hälst denna rätt hos oss, der så lätt och för så lindrig kostnad en privatkurir kan såsom resande afsändas, är mindre nödig. — I af- seende på möjligt up- pehåll i sidoposts an- komst, bör aldrig af- gången af hufvudpost uppehållas.

Sådane af Postmästa- re afsändande extra- poster kommo egentli- gen endast i Göthe- borg, Ystad och Hel- singborg i fråga, der ut- ländska posternes för- senade ankomst kun- de sådane erfordra, och der befintlig gar- nison gifver lätt till- gång till Extrapostil- joner.

48:o Vederbörande Landshöfdinge-Embeten, Magistrater och Kronobetjening gånge General-PostStyrelsen tillhanda i allt, som kan hafva afseende på hvad för postgångens ordnande är föreskrifvet.

49:o Finner Landshöfdinge-Embete något i afseende på postgången inom dess Län, vara att anmärka, eller att dess bättre ordnande eller ortens behof några förändringar påkalla, äge detta Embete, att sådant hos GeneralPostStyrelsen anmäla.

50:o General-PostStyrelsen äge, att hos Kongl. Maj:t så väl i dess afgifvande årliga berättelse öfver bref- och skjutsbefordringsväsendet i riket, som när den nödigt pröfvar,

Om General-PostStyrelsens årsberättelser, se mera annorstädes.

var, anmäla de förslag till ändringar eller tillägg i här upptagna stadganden för brefpostgången, som den kan anse af behofvet påkallas.

2 Art. *Föremål för befordring med Brefpost och dervid iakttagande föreskrifter, samt erläggande afgifter.*

Bevekelsegrunder.

1:o Till befordring med Brefpost emottages, 1:o *Bref*, och 2:o *Slutna eller öppna skrifna eller tryckta Handlingar, i vikt icke öfverstigande 48 lod Svensk victualie-vigt*, 3:o *Förbudsedlar*.

2:o För de Postkurser, der det kan pröfvas nödigt, att antingen inskränka den under N:o 2 medgifna tillåtelse till afsändning med Brefpost, eller att utvidga den till föremål af större tyngd

För det närvarande är det (bref-)posten endast tillåtit, att afsända *bref*, till en vikt af högst 48 lod, och *tidningar*. Man har trott sig, utan att blottställa brefposterne för att blifva öfverlastade, kunna ytterligare utsträcka denna tillåtelse, genom att bestämma den 1:o för *bref*, hvarunder enligt i §. i 1:a artikeln af detta förslag endast förstås de, som ej väga öfver 16 lod, och hvars befordring är ett regale,

eller af annan beskaffenhet, varder särskilt deröfver i nåder förordnad.

3:o Vid hvarje Postkontor vare för brefs eller handlingars aflemnande, som med derifrån afgående post skall afsändas, en viss tid utsatt, inom hvilken de *ovilkorligen* böra aflemnas, och bör denna tid tilländalöpa minst en timma före den, som är för den ifrågavarande postens afgång bestämd.

4:o Brefven kunna dels aflemnas *fria*, dels *betalta* dels *obetalta*.

Fribref må endast af dertill särskilt berättigade personer och under särskilt stadgad kontroll aflemnas.

Inga obetalta bref ställda till Hans Maj:t Konungen eller till nå-

2:o för (alla) *slutna eller öppna skrifna eller tryckta handlingar i vigt icke öfverstigande 16 lod v. v.* Härigenom blir tillfälle öppet att med posten afsända, utan att behöfva inlägga dem i slutna bref, *böcker, priskuranter, handels-circulärer o. s. v.* Den härigenom uppkommande ökade tyngd för brefposterne blir dock af intet inflytande för dess befordring, då man betänker, huru få af de tyngre af dessa saker (såsom böcker) kunna bära kostnaden af äfven ett modereradt postporto, under det att en lättare spridning af de få, som kunna bära en sådan, såsom de hos oss så sällsynta *månadsskrifter*, ej ringa skall bidraga till utvidgande af allmänna insigter. Man anmärker, att det här be-

gon Medlem af Kongl. Huset, eller till något Embetsverk, eller till någon af Statsrådets Ledamöter, eller till någon af Konungens Befallningshafvande, eller till någon Biskop eller till någon RegementsChef eller till ortens domare, eller till utländsk ort, der portotvång är pålagdt, må emottagas.

5:o Porto beräknas särskilt för bref, särskilt för handlingar.

Det rättar sig efter afståndet, beräknadt efter det miltal posten verkligen tillryggalägger och efter vigten, delar af lod räknade för fullt.

6:o Brefporto utgöres för hvarje lod efter följande förhållanden:

t. o. m. 2 mil 2 sk. B:o
 — 5 — 3 „ „
 — 10 — 4 „ „

stämda *maximum* af vigt för någon med vanlig *brefpost* afsänd handling, är just det samma som nu äger rum för bref. Skillnaden är, att man äfven får skicka *öppna* handlingar (såsom böcker m. m.)

Då icke tiden tillåter, att närmare hvarken till redaction eller motivering utveckla denna afdelning af postordningen, vill jag endast såsom skäl för tillstyrkandet af rättigheten att få aflemla denna *obetalta* (ofrankerade) bref, anföra den af erfarenheten bestyrkta sats, att äfven i detta fall människans tro till egen lycka verkar, att flere finnas som lösa ett bref af obekant innehåll, hvars författare ej skulle sjelf derföre hafva velat betala samma porto, än

t. o. m. 15 mil 5 sk. B:o
 — 20 — 6 „ „
 — 25 — 7 „ „
 — 30 — 8 „ „
 o. s. v. med en till-
 ökning af 1 skilling
 för hvarje 5:te mil.

7:o För slutna hand-
 lingar eller öppna
 skrifna d:o erlägges:

för till och med 2 lod lika
 som för bref från

2 t. o. m. 8 lod, brefp. för 3 lod
 8 — 16 — d:o för 4 —
 16 — 24 — d:o för 5 —
 24 — 36 — d:o för 6 —
 36 — 48 — d:o för 7 —

hvarrest med brefpost
 handlingar af högre
 vigt få emottagas, er-
 lägges för 48 till 64
 lod eller 2 R brefporto
 för 8 lod, samt seder-
 mera för hvart R bref-
 porto för 1 lod.

8:o Svenska tidnin-
 gar vare fria från all
 annan afgift, än den
 hittills vanliga till de
 Postkontor, som de-

som, af farhåga att det-
 ta innehåll ej vore
 värdt lösen, ej skulle
 vilja utlösa detsamma.
 För öfrigt hänvisar jag,
 i afseende på de reg-
 lementariska kontrol-
 lernes vidare utveck-
 ling, till det bifogade
 Preussiska *PostRegu-*
lative (1 Silbergro-
 schen = nära 3 sk. B:o)
 Anmärkes, att enligt 1:a
 § i 1:a artikeln alla
slutna handlingar t.
 o. med 16 lod anses
 såsom bref, och att de
 egentliga paketterne
 (för hvilka både stөр-
 re vigt bör kunna til-
 låtas och porto mera
 nedsättas) tillhöra pa-
 kettposten.

samma emottaga eller dem till Prenumeranter utlemna, hvilken afgift för hvardera postkontoret för helt år och i lika förhållande för kortare tid bestämmes, för tidningar, som minst 4 gånger i veckan utkomma, till 1 R:dr B:co exemplaret, samt för dem, som mera sällan utgifvas, till hälften.

9:o För öppna tryckta handlingar, hvarå ej annat skrifvit må finnas, än adressen, erlägges $\frac{1}{4}$ af det i 7:e §. för skrifna handlingar fastställda porto.

10:o Vare tillåtet, att bref särskildt rekommendera, hvilka ej må utan mot qvitto utlemnas. Härföre erlägges, såsom rekommendationsafgift, half porfo vid aflemnandet, och half porto såsom lösen vid emottagan-

det, utom det enligt
6:e §. uppkommande
porto.

11:o Vill man försäkra, med rekommenderade bref, afsändande penningar, vexlar, invisningar eller skuldebref, vare det tillåtit, och åtager sig Postverket för sålunda försäkrade summor allt ansvar, mot en afgift af $\frac{1}{4}$ proc. af beloppet.

12:o För rättigheten att hafva lösväska, erlägges 2 R:dr i qvartalet till vederbörande Postkontor, och 1 R:dr till vederbörande Gästgifvare.

13:o För afsändande förbudssedel, som alltid skall vara öppen, erläggas 4 sk. B:co.

14:o För lösbref, eller sådane bref, som stadna inom det postkontors distrikt, dit de aflemnas, erlägges till

Postkontoret 1 sk., om det är adresserad till det ställe, der Postkontoret är beläget, och $1\frac{1}{2}$ sk. om det sedermera skall med lösväska befordras, allt för hvarje lod räknadt.

5:o Alla i 10:e, 12:e, 13:e och 14:e §§. Postkontoren anvista inkomster tillfalla Postmästaren till $\frac{3}{4}$ och Postsecreteraren till $\frac{1}{4}$. Finnes ingen sådan anställd, tillfalla de ensamt postmästaren. I afseende på denna fördelning för Stockholms och Götheborgs Postkontor, finnes särskildt stadgadt.

Hvarefter Herr Rosenblad till protocollet särskilt aflemnade:

- 1:o Diverse Postkurs-förslager;
- 2:o Förslag till Timlista;
- 3:o Kongl. Preussiska PostRegulationen af 1824.

Begärdes på bordet.

Föredrogs å nyo och bifölls Bevillnings-Utskottets den 5 dennes under N:o 5 afgifne, och den 15 derpåföljde på bordet lagde, Memorial om återlemnande af en inom BondeStåndet väckt Motion, angående förbud mot införsel af utländske yppighetsvaror m. m.

Föredrogs ånyo och gillades följande Allmänna Besvär- och EkonomiUtskottets den 2, 3 och 7 dennes afgifne, samt den 15 derpåföljde på bordet lagde Betänkanden:

N:o 7. I anledning af väckt fråga om rättighet för Nämndemän till Skjuts och Tractamente för alla förrättningar i tjensten.

N:o 13. I anledning af väckt Motion om olägenheterne för Linköpings Stad deraf, att Lifgrenadier-Regementernes MusikCorporer bo i Staden och ej på Rotarne.

N:o 19. I anledning af väckt Motion om upphäfvande eller nedsättning af vitet för försummad anskaffning af karl till Recryteringar.

Föredrogs ånyo Riddarhus-Utskottets den 10 dennes aflåtne, och den 15 derpåföljde på bordet lagde, Memorial i anledning af väckt fråga om offentlighet vid Ridderskapets och Adels öfverläggningar,

Friherre *Palmstjerna, Carl Otto*, begärde, att detta Memorial måtte ytterligare få hvila på bordet.

Flere hördes häruti instämma.

I anledning hvaraf *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* förklarade, att, som flere Ledamöter begärt, att RiddarhusUtskottets berörde Memorial måtte ytterligare hvila på bordet, detsamma ock komme att, enligt 49 §. RiksdagsOrdningen, derstädes förblifva hvilande.

Föredrogos å nyo och biföllos följande ExpeditionsUtskottets den 9 dennes afgifne, och den 15 derpåföljde på bordet lagde, Utlåtanden:

N:o 12. I anledning af väckt Motion, att RiksStåndens ProtocollsUtdrag icke måtte till deras fullständiga innehåll i Protocollen tryckas,

N:o 13. I anledning af väckt Motion om upprättande och tryckning af förteckning öfver Kongl. Propositioner, Motioner och Remisser.

Herr *Nordenfalk, Johan*, hade inlemnad följande, som upplästes:

Då, uti Ridderskapets och Adels Plenum den 22 nästl. December f. m., flere anmärkningar, särdeles af Herr Friherre Anckarswärd gjordes emot Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om StatsVerkets tillstånd och behof, begärde jag ordet, för att desamma besvara; men innan ordningen hann till mig, var jag dels förekommen af andre talare, dels var ock tiden så långt framliden, att jag ansåg mig icke böra vid samma tillfälle längre uppehålla Ridderskapet och Adeln; hvarföre jag endast förbehöll mig rättigheten, att efter tagen närmare kännedom om discussionen i ämnet och om hvad af de gjorde anmärkningarne ännu kunde återstå obesvaradt, meddela de upplysningar, hvarmed jag borde gå tillhanda; Och det är en sådan mig förbehållen rätt jag nu går att begagna.

Herr Friherre Anckarswärd har först fästat uppmärksamheten vid det belopp 1,185,877 R:dr, hvilket angifves såsom det ökade behofvet, och icke kunnat förstå, hvarföre detsamma ej genast blifvit utfördt till verkliga summan.

Vid en fortsatt läsning af den Kongl. Propositionen inhämtas, att Kongl. Maj:t för Försvarsverket till Lands och Sjöss låtit serskildt utföra de årliga löpande utgifterne, hvilka af de årliga StatsInkomsterne skulle fyllas, och serskildt närmare emot

slutet af den Kongl. Propositionen sådane utomordentlige, icke löpande utan framdeles upphörande, kostnader till försvarsanstalternes iståndsättande, för hvilkas bestridande Kongl. Maj:t alternativt föreslagit beviljande af räntebärande StatsObligationer. Af en sådan uppställning finner man lätt, hvarföre Summan af de sednare utgifterne icke bordt med de förre, eller på det af Friherre Anckarswärd anmärkte ställe, sammanföras, likasom att, derest Rikets Ständer ej antogo sistnämnde alternativ för medlens anvisning, det blir en nödvändig följd, att de årliga anslagen i förhållande dertill ökas.

Friherre Anckarswärd har velat såsom orsak till de nu erkänt nödige löneförbättringarne antaga den år 1813 gjorde organisation med Arméen, i följd hvaraf ÖfversteIndelningarne lemnades Generalitetet.

Vid granskning af alla de SpecialTabeller, som i detta ämne äro öfverlemnade till StatsUtskottet, och hvaraf tillfälle är att jemnföra inkomsterne för hvarje grad för det närvarande och den tid, då Indelningsverket stiftades, skall hvar och en finna huru orättvist det vore, att tillskrifva det ökade behovet en sådan orsak ensamt, eller ens hufvudsakligen. Att så icke förhåller sig, bevises bäst deraf, att behovet

icke är minst vid de få Regimenten, der ÖfversteIndelningarne varit bibehållne till sin primitiva bestämmelse.

Frågan om Regimenternes fördelning på 3:ne Batailloner har förut varit föremål för sakkunniges afhandling, och behöfver ej vidare omförmälas.

Herr Friherren har bestridt det begärda Creditivet af 100,000 R:dr till en Cassa, genom hvars stiftelse man ville åstadkomma en reglering af de inom Arméen existerande accorder.

Att en sådan reglering vore för Arméen af oändlig vigt och af en högst välgörande inflytelse så i allmänna som enskildta hänseenden, lärer ingen bestrida. Om nu ett sådant nyttigt ändamål kan vinnas utan ökadt anslag, utan olägenhet för Statsverket, och endast genom beviljande af ett, utan mehn för de påräknade Statsutgifterne, utgående förskott, om hvars återbetalning tvifvel ej kan uppstå, enär möjligheten dertill ligger till grund för sjelfva förslaget; så kan jag icke förmoda, att Stats-Utskottet skulle afstyrka, eller Rikets Ständer afslå, ett sådant lånebidrag,

I anledning af Friherre Anckarswärds, vid anmärkningarne emot Staten för Lif-Gardet till Häst yttrade ovisshet, huruvi-

da Regimentets mathållning och hästarnes skoning äro ställda på Passevolance, får jag upplysa, att sådant ej är händelsen. All passevolance grundar sig på fria aftal, dervid Passevolanteurerne naturligtvis ej lemna ur sigte möjligheten till utkomst; och lär det således vara högst problematiskt, huruvida någon besparing i den nu ifrågasatte summan derigenom kunde tillvägabringas.

Hvad mathållningen beträffar, är den såväl vid detta, som de öfrige GardesRegementerne, numera inrättad på ett sätt, som visat ett högst tillfredsställande resultat i afseende på besparing för manskapet och ordning i deras lefnadssätt. Dem lemnas för ett afdrag af mellan 3 och 4 sk. å deras gage en middag, som, i afseende på kvaliteten och qvantiteten af födan och snyggheten i dess serverande, ej lemnar något öfrigt att önska.

De medel, hvarmed Statsverket bidrager för uppköp och underhåll af kok- och bordskärl, äro således väl använde, hvarom manskapets friska utseende samt mer och mer aftagande böjelse för fylleri vitsordar.

Då Herr Friherren vidare förklarar sig emot Konungens Eget värfvade Regementes öfvergående till Artillerie ej hafva annat att invända, än att landets tillgån-

gar ej medgåfvo nya anslag dertill; så måste uti detta yttrande ligga ett misstag. Genom den anmärkte indragningen är ju, efter hvad Kongl. Maj:ts Proposition bestämdt utmärker, åsyftadt att vinna en besparing att använda såsom tillgång till Artillerivapnets nödvändiga förstärkning.

Vidare är serskildt till mig ställd en fråga angående rätta förståndet af hvad i den Kongl. Propositionen förekommer om anbudet att præstera hästar till Artilleriets årliga exercice.

Kongl. Brefven af d. 19 Martii och d. 14 Maj 1828 till StatsContoiret, af hvilka det sednare är i den Kongl. Propositionen endast åberopadt, ej till innehållet närmare omförmäldt, lemna den rätta meningen utom all tvifvel. Det är nemligen erbjudet Rusthållarne vid en del af de afsutne CavalleriRegementerna, att åtaga sig hästars præsterande för Artilleriets behof under exercicetid emot befrielse från hästvacance-afgiften, eller erhållande af ett deremot svarande belopp, utom åtskillige andre villkor; och skulle jemväl anbudet få sträcka sig till andre personer, hvilka i sådant fall skulle godtgöras med penningar, svarande emot hästvacance-afgiften eller värdet af $7\frac{1}{2}$ Tunnor Spanmål.

De sednare årens erfarenhet vitsordar, att priset å Fouragerings-artiklarne ej är,

såsom Friherre Anckarswärd anmärkt, för högt beräknadt.

Hvad vidare blifvit af Friherre Anckarswärd anmärkt, är af andre talare besvaradt, och för öfrigt skulle det medföra en tröttande vidlyftighet att här utreda alla de förhållanden, som föranledt till de för Tredje HufvudTiteln upptagne summor, hvarföre jag ej annat kan, än hänvisa till alla de Speciela Stater och uträkningar, som äro till StatsUtskottet aflemnade, och hvilka skola utvisa de grunder, som i hvarje serskildt fall äro för beräkningen följde.

Jag anhåller, att detta anförande må få åtfölja den redan beviljade remissen i ämnet till StatsUtskottet.

Remitterades till StatsUtskottet.

Herr *Nordenfalk, Johan*, hade inlemnat ett så lydande Memorial:

Herr Silfverstolpe, David Ludvig, har, under åberopande af de förluster, som drabbat en del innehafvare af MilitiæBoställen genom nu gällande sätt för deras utarrenderande, föreslagit, att, derest en arrendator, som på 30 års arrende emottager ett boställe, kommer på obestånd och arrendet af honom eller cautionisten icke kan fullgöras, Staten måtte garantera Boställshafvaren för arrendet.

Af sjukdom hindrad att vara närvarande den 29 sistl. Dec. f. m., då remissen beviljades, har jag likväl ansett mig icke böra underlåta att nu meddela de upplysningar, som torde vara nödvändige vid den gjorde Motionens pröfning, och af hvilka upplysningar jemväl skall visa sig, att detta visserligen viktiga ämne icke eller undgått Regeringens uppmärksamhet, fastän någon framställning derom till Rikets Ständer icke ännu blifvit gjord, och icke eller lärers vid denna Riksdag komma att göras.

De serskilde Comiterade, åt hvilka Kongl. Maj:t uppdragit att öfverse och granska gällande författningar angående Militiæ-Boställens utarrenderande, och att deruti föreslå förbättringar, hvarigenom de öfverklagade olägenheterne för framtiden kunde förekommas, hafva, dels i anledning af detta uppdrag, dels i följd af serskildte Remisser, infordrat och erhållit uppgifter från samtelige indelte Regementerna å de förluster, som tillskyndats Boställshafvare genom Boställens utarrenderande på 30 år.

Med det underdåniga Betänkande, som Comitterade afgifvit i sjelfva saken, hafva äfven följt de inkomne uppgifterne å förlusterne och ersättnings-anspråken, hvilkas sammantagne belopp uppgår, för tillsammans 45 Boställshafvare, till omkring 29,250
R:dr

R:dr utom räntor. En summa, som jag för det närvarande endast approximativt kan nämna, emedan de uppgifne förlusterne dels icke alltid varit så uppstälde, att de kunnat till bestämda penningssummor sammanföras, dels också till någon del så beskaffade, att de, enligt min, på handlingarnes granskning grundade, öfvertygelse, äro underkastade nedsättning, då de närmare skärskådas.

Frågan om förbättring af Författningarne af Militiæ-Boställens utarrenderande har ett nära oskiljagtigt sammanhang med vissa delar af den till Rikets Ständer gjorde framställning om förändring i aflönings-sättet för indelta Arméens Befäl, och derföre kommer den förra icke att företagas till slutlig pröfning, förr än den sednare är afgjord. — Ett lika förhållande inträffar äfven med ersättningsfrågan, i så måtto, som, derest det föreslagne aflönings-sättet bifalles, de förhållanden upphöra, hvilka hitintills gifvit anledning till de förluster, som öfverklagas, till de ersättningsanspråk, som göras.

Dessförinnan, eller så länge ännu årligen enahanda slags förluster fortfara att uppkomma jemte det fortfarande förarrenderingssättet, kunde ersättningsfrågan endast ofullständigt utredas, och det hade varit utan ändamål eller åtminstone ofullkom-

ligt ledande till ändamålet, att företaga något afgörande i detta hänseende, innan man på en gång bestämt kände allt hvad som borde ersättas.

Då nu emellertid sjelfva principen eller frågan om Statens skyldighet, att, vid ofvanuppgifne förhållande, vidkännas godtgörelse åt de lidande, blifvit genom den ifrågavarande Motionen Rikets Ständers pröfning underkastad, kan jag ej annat, än på det högsta understödja Motionairens mening. Boställshafvarne blefvo redan, genom en år 1805 vidtagen författning, utan deras hörande, skiljde ifrån all disposition med sine Boställen, hvilka sedermera upplåtits åt Arrendatorer genom föranstaltande af Krigs- och KammarCollegierne. Om det är utom tvifvel, att Boställshafvaren, utan allt eget förvållande, råkat i förluster genom desse, honom oåtsporde, vidtagne åtgärder, — och säkert är att mången Indelningshafvare, som på detta sätt gått förlustig om större delen af en till nödig bärgning påräknad inkomst, derigenom sjelf råkat i oförtjent obestånd, — om det, säger jag, är utom tvifvel, att sådane förluster ägt rum, så måste det ock vara den lidandes rättmätiga anspråk, att för sålunda tillkomne förluster hållas skadeslös; och orättvist vore det, lindrigast sagdt, om en sådan ersättning af Staten vägrades. Jag tillstyrker alltså, för min del, att motionen måtte på det sätt bifallas, att

Rikets Ständer ville antingen till Kongl. Maj:t i underdånighet öfverlemna, att låta, på sätt som Kongl. Maj:t finner för ändamålet lämpligast, undersöka de väckte ersättnings-anspråkens riktighet, eller sjelfve bestämma sättet för en sådan undersökning, samt att, i båda fallen, sedan det rätta beloppet sålunda är vordet utredt, det måtte vara Kongl. Maj:t medgifvet, att detsamma å Öfverskotterne af StatsVerkets inkomster till betalning anvisa.

Jag anhåller, att detta anförande måtte få remitteras till behandling af vederbörligt Utskott i sammanhang med ofvannämnde Motion.

Remitterades till StatsUtskottet.

Friherre *Cederström*, *Jacob*, hade inlemnat följande, som upplästes:

Enligt Hr Grefvens och LandtMarskal-kens med fleres önskan, och på grund af Grefve af Ugglas's yttrande, att, ehuru Hr Frihere Anckarswärds anförande blef remitteradt, jag vid ProtocollsUtdragets justering i nästa plenum vore i tillfälle, att i ämnet yttra mig, och jemväl få mitt yttrande till Utskottet remittiradt, biföll jag, att Friherre Anckarswärds anförande, som af mig blifvit begärdt på bordet, fick

till remiss upptagas. Jag går nu att yttra mig deröfver, under anhållan att mitt anförande må få åtfölja Friherre Anckarswärds Memorial till StatsUtskottet.

Den första af Friherren den 12 denes yttrade önskan, som den 15 upptogs, befanns olaglig, hvarföre Hr LandtMarskalcken vägrade, att på den göra proposition; i anledning af detta förhållande yttrade Hr Friherren den förändrade önskan, som samma dag, på sätt ofvan berördt är, blef till StatsUtskottet remitterad; denna sednare önskan, skiljer sig från den första deri, att Ridderskapet och Adeln, enligt den första, skulle instämma uti, att förelägga StatsUtskottet, hvad, enligt den sednare, Friherren önskar att Utskottet måtte, med stöd af 44 §. RiksdagsOrdningen, inom möjligaste korta tid, göra. I öfrigt äro dessa önsknings ordagrant lika.

44 §. Riksdags-Ordningen gifver visserligen Rikets Ständer rättighet, *när så nödigt pröfvas*, att förelägga Utskotten tid till deras Betänkandens afgifvande, men då dertill fordras pluralitet inom RiksStånden, ser jag icke, på hvad grund en enskild Riksdagsmans önskan, i dylikt fall, kan blifva till Utskottet remitterad, och ehuru Rikets Ständer kunna infordra Betänkanden ifrån Utskotten inom bestämd tid, lemnar dock Grundlagen ingestädes rättighet åt

Rikets Ständer, än mindre för någon enskild Riksdagsman, att föreskrifva Utskottet beskaffenheten af deras Betänkanden; detta är likväl hvad Friherre Anckarswärd med sin önskan åsyftat, då det heter, att StatsUtskottet rörande Statsregleringen borde afgifva ett Betänkande, som i första rummet upptoge, hvad Staten, med ledning af de vid sista Riksdagen fastställda Stater, kan tarfva, till en fortsatt och oafbruten gång, med undantag af alla vid sista Riksdag beviljade anvisningar å öfverskotten, och med iakttagande af endast den tillökning, som under 8:de HufvudTiteln begäres i och för fångars skjuts och underhåll, på det Rikets Ständer måtte få bestämma den bevillningssumma, de, i följd deraf, i första rummet böra besluta.

59 och 62 §§. RegeringsFormen samt 30 §. RiksdagsOrdningen bestämma tydeligen, hvad så väl Rikets Ständer, som deras StatsUtskott, hafva att iakttaga, i och för Statens Reglering; all annan ordning dervid är lagstridig.

Önskningsar äro för menniskan lika fria, som tankar, men yttrade af en Riksdagsman, för att verka på ärendernes behandling, måste de vara i öfverensstämmelse med Grundlagarna, eller förkastas.

44 §. RiksdagsOrdningen bestämmer tydeligen, hvad med allmänna frågor förstås,

nemligen de, som kunna eller böra komma under samtliga RiksStåndens öfverläggning eller pröfning; af sådan beskaffenhet är icke Friherre Anckarswärds yttrade önskan, som blifvit remitterad till Stats-Utskottet; den är i rak strid med 59 och 62 §§. RegeringsFormen, samt 30 §. RiksdagsOrdnningen. Jag trodde mig vid dess yttrande finna den sådan; nu, sedan jag haft tillfälle närmare granska den, får jag, med den rätt 50 §. RiksdagsOrdnningen mig tillägger, till Protocollet förklara, det jag anser remissen af denna Friherre Anckarswärds önskan lagstridig, hvilket än närmare kommer att utvecklas, genom granskningen af Friherrens motiver för sin första önskan, hvilka fått åtfölja den sednare, vid Remissen till StatsUtskottet.

Friherren uppgifver sig hafva hemtat anledning till sitt förslag från en i Bonde-Ståndet väckt Motion, hvilken sedermera jämväl blifvit med Ridderskapet och Adeln communicerad; och förklarar sig finna fördelningen af StatsRegleringens föremål deri vara både ändamålsenlig och riktig, samt upptager den lika, nemligen:

1:o Hvad som fordras för underhållet af Statsinrättningens jemna oafbrutna gång.

Denna punkt är i fullkomlig öfverensstämmelse med 59 och 62 §§. RegeringsFormen, samt 30 §. RiksdagsOrdnningen,

men innefattar jemväl allt hvad Friherren genom följande punkter söker att derifrån förrycka.

2:o Hvad som af Styrelsen nu begäres såsom tillökning uti de vid sista Riksdag beviljade anslag.

Så framt de begärda anslagen icke äro till föremål främmande för Samhällsinrättningen, hvilket Friherren förgäfves lærer söka bevisa, höra de naturligtvis till första rubriken, eller hvad som fordras för StatsInrättningens jemna oafbrutna gång.

3:o Alla sådana tillfälliga anslag, hvilka till bestämda föremål vid sista Riksdag beviljades, och hvilkas fortsättande nu begäres.

Jemväl dessa äro påtagligen af samma natur; eller höra icke desse till föremål för Samhällsinrättningen? Kan Samhällsinrättningens jemna oafbrutna gång beredas genom afbrott i nödvändiga anslag? Det må vara Friherre Anckarswärd förbehållit att påstå det. Afbruten och oafbruten gång skulle då kunna betyda ett och detsamma.

4:o Hvad som nu af Styrelsen begäres såsom utomordentliga bidrag, och till hvars fyllande låneutvägen är föreslagen.

Enär behofven blifvit erkände, åligger det Ständerne, enligt ofvan åberopade

§§. i Grundlagarne, att fylla dem; hvarvid, om lån icke äro af nöden, låneutvägen icke eller behöfver vidtagas.

5:o Styrelsens såväl som enskiltes fordrade Statsbidrag, till mer eller mindre allmänna föremål.

Vid pröfningen af dessa förslager, måste naturligen de, hvilka befinnas medföra allmän nytta, ingå i Statsregleringen; de öfrige, om sådane finnas, afslås.

6:o Hvad RiksgäldsContoïret fordrar, för fullgörandet af sådane skulddliqvider, och räntebetalningar, som Rikets Ständer redan erkänt, och på RiksgäldsContoïret anvisat.

Det vore verkligen ett sällsamt påfund, för bibehållande af förtroende till Ständers beslut, om de härtill nödiga anslagen blefvo skiljde från Statsregleringen, och lemnades oafgjorde, då Rikets Ständer åtskiljas; det skulle i sådant fall komma att utgöra ett helt nytt slag af Credit-systeme.

Herr Friherren yttrar: "Jag har tagit mig den friheten visa Konungens rättighet, att efter den 14 Mars låta afblåsa Riksdagen, när honom godt synes. Jag har ådagalagt, att den gamla bevillningens fortfarande derutaf blefve en följd; manne icke härifrån uppkommer en positiv pligt.

"att i första rummet stadga ett Bevillnings-
"belopp, hvarigenom Rikets Ständer åt-
"minstone försättas uti mera säkerhet, i an-
"seende till den tid, som oundgängeligen
"fordras, för de stora Samhällsangelägen-
"heternas afgörande, på ett sätt, som ej
"lemnar någon anledning till det olyckliga
"omdöme, att det möjligtvis varit för-
"hastadt."

Jag har redan uppgifvit de §§. i Grund-
lagarne, som bestämma formen och ord-
ningen för Statsregleringens fastställande,
och att detta alldeles icke kan förenas med
Friherre Anckarswärds förslag. Men följom
vidare Hr Friherren; han yttrar:

"Jag tror det icke vara riktigt, jag
"tror det icke vara rätt, att Folkets Re-
"presentanter, i anseende till tiden för be-
"handlingen af Folkets angelägenheter, stäl-
"la sig uti ett absolut beroende af Styrel-
"sens en gång möjligen inträffande Grund-
"lagsenliga godtycke, uti denna del."

Så länge Folkets Representanter icke
låta förleda sig, att åsidosätta de Lagar
och Former, de för sig sjelfva bestämt,
kunna de, med fullt förtroende till Styrel-
sens medverkan, rådslå och besluta öfver
Statens angelägenheter; först då (hvilket
jag hoppas aldrig måtte inträffa) Rikets
Ständer voro nog okloka, att göra sig der-
till skyldige, kan Hr Friherrens yttrade

farhåga besannas, och måste det för Samhällsinrättningens bestånd.

Hr Friherren fortfar: "Medgifven, mi-
"na Herrar! att penningebidragen uti den
"Constitutionella Samhällsinrättningen en-
"samt utgöra Folkets egentliga andel uti
"magtbestyret, och besinnes, att J icke
"bören, utan moget bepröfvande, eller af
"blott fördom mot en Motionair, förkasta
"en Motion, hvars hufvudföremål är att bi-
"behålla Folkets Representanter uti den
"oberoende ställning, som alltid blifver ett
"oestergifligt vilkor för de större Samhälls-
"angelägenheternas ändamålsenliga behand-
"ling, uti Lagstiftningsväg."

Den fienteliga syftning, Friherren här
söker uppställa såsom grund för den Con-
stitutionella Samhällsinrättningen, och som
längre fram återupprepas såsom medel till
förtroende, är ett, med sådana Samhälls-
Inrättningsars bestånd, alldeles oförenligt
element; dessa Samhällsinrättningar fordra
enighet och förtroende, dermed kunna de
fortgå till allt större kraft och fullkomlig-
het, genom motsatsen uppkomma brytnin-
gar, hvilka förr eller sednare medföra Sam-
hällsinrättningens upplösning. Det tillhör
derför hvarje rättskaffens Medborgare, att
motverka hvarje försök, att bereda oenig-
het. Friherren upprepar sednare delen af
109 §. RegeringsFormen, och yttrar:

"Lagstiftaren har här anvisat en ovil-
"korlig nödvändighet för Rikets Ständer,
"att framför allt, inom den föreskrifna tiden,
"bestämma ett Bevillningsbelopp. Lagstif-
"taren har förutsedt möjligheten af sådana
"omständigheter, att Rikets Ständer, oak-
"tadt en sig bestämdt åtagen Bevillning,
"icke om dess fördelning blifvit ense. Lag-
"stiftaren har således undanröjt alla de
"hinder för bestämmandet af en Bevillning,
"hvilka äfven ifrån ett BevillningsUtskott
"möjligen kunnat uppkomma, i ansende till
"fördelningen af Bevillningssumman, inom
"den i Grundlagen föreskrifna tid."

Detta Friherrens yttrande utmärker en
oväntad okunnighet om innehållet af 70
och 71 §§. RegeringsFormen samt 31 §.
af RiksdagsOrdningen. Af dessa §§. kan
Herr Friherren erfara, att det åligger Be-
villningsUtskottet opåmint vid hvarje Riks-
dag uppgifva de allmänna Grunderna för
den blifvande Bevillningens fördelning, och
att derefter, sedan Bevillningssummans be-
lopp blifvit fastställdt, med tillämpning af
dessa grunder, författa förslag till Bevill-
ningens utgörande. Bevillningssumman skall
således enligt Grundlagarna icke i förväg
bestämmas. Och af 71 §. i RegeringsFor-
men finnas Herr Friherren reflectioner öf-
ver 109 §. vara alldeles origtige; det är
således icke underligt, att de slutföljder
Friherren här af, genom sin origtiga upp-

ställning, dragit, jemväl äro i strid mot Grundlagen, och att Ridderskapet och Adeln derföre icke kunnat biträda den gjorda framställningen.

Herr Friherren yttrar vidare: "Jag har sökt utveckla motiverna till denna åsigt, i anseende till ett i min tanka förevarande behof af säkerhet för Rikets Ständer, att ostörde få tillgodonjuta den tid, som oundgängligen erfordras, för sakernas bringande till något slut, och jag önskar att Rikets Ständer, genom den utväg jag föreslagit, sätta sig i besittning af denna säkerhet, som på ingen annan väg kan erås, ty Ministèren skulle icke kunna bringa någon lugnande försäkran i anseende härtill; dess tystnad vitsordar denna förutsättning, och den blotta möjligheten, att Konungen kan omkring den 14 Mars eller vid hvilken tidpunkt som helst förändra Ministèren, rättfärdigar, mera än något annat, Ministrarnes tystnad i denna fråga; men icke nog härmed, mine Herrar! det förslag jag afgifvit innebär äfven den enda utvägen Folkets Representer äga, att med något slags eftertryck fordra de concessioner, som Folkets bästa kräfver, och Konungamagten kommer sällan i tillfälle, att erfara Folkets behof, på annat sätt, än genom dess Representanters vilkorliga beviljande af de äskade Statsbidragen."

"Jag vill göra mig begriplig genom
"det exemplet att vi behöfva återställandet
"af en oss, under fagra löften, aflockad tryck-
"frihet, och jag påstår, att det är en Ri-
"kets Ständers pligt, att genom Bevillnings-
"beloppets bestämmande, till den lägsta
"punkt, som kan förenas med Statens jemna
"oafbrutna gång, sätta sig uti en ställning,
"att kunna bevilja Skattebidrag, såsom vil-
"kor för Styrelsens begifvande, i anseende
"till sådana Nationens fordringar, som afse
"lika mycket den Styrandes, som de Styr-
"des, sanna och verkliga fördelar!"

Jag har nödgats upptaga denna långa period af Friherre Anckarswärds yttrande, för att icke ur sitt sammanhang rycka tafflan öfver afsigten med dess yttrade önskan. Af de anmärkningar jag redan i det föregående har gjort, är jemväl detta till det mästa vederlagdt. Jag har dock velat fästa uppmärksamheten på Herr Friherrens caracteristika medel, att sätta Konungamagten i tillfälle erfare Folkets behof, samt att kunna bevilja Skattebidrag, såsom vilkor för Styrelsens begifvanden, i anseende till sådane Nationens fordringar, som afse lika mycket, den Styrandes, som de Styrdes, sanna och verkliga fördelar, t. ex. sådane, som Friherrens, för *FörsvarsVerket*.

Herr Friherren fortfar: "Det gifves
"icke något annat sätt att bibringa Konun-

"gamagten ett sant begrepp om Folkets
"förtroende till verkställande Magtens för-
"måga, att leda de allmänna angelägenhe-
"terna till det för Folk och Konunga-
"magt gemensamma föremål af ett jemt
"stigande inbördes förtroende, såsom följd
"af ett åskådligt begär hos Styrelsen, att
"utan återhåll befrämja tillfredsställandet
"af Folkets billiga fordringar, och oemot-
"sägeliga behof."

Det vore i sanning högst illa stäldt med de Constitutionella Styrelseformerna, om man skulle söka att vidmakthålla förtroende emellan Styrelse och Folk, genom de af Herr Friherren föreslagne, allt förtroende störande, åtgärder. Funnes en faction, hvars hemliga syftemål vore samhällsordningens upplösning, kunde den aldrig ändamålsenligare handla, än att söka tillvägabringa det Statsskick, Herr Friherren anser för det Constitutionella mål, dit vi böra sträfvä; men Svenska Folket behöfver lyckligtvis icke frukta för sådant. Förtroendet emellan Regenten och Svenska Folket rubbas icke genom en eller några enskiltes skefva framställningar öfver vilkoren för Samhällsskickets och den constitutionella Samhällsinrättningens bestånd.

Begärdes på bordet.

Herr *Jennings, Georg*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Om flyttningsterminen på Landet ut-sättes till Midsommarstiden, uppkommer der-utaf för husbönderne ett ökadtt beroende af tjenstefolket; ty kort efter denna tid af året börjar landtmannens angelägnaste och svåraste göromål, då största delen af husbönder nödvändigt böra vara försedde med dräng och piga. Men det är också just vid denna tiden, som ett tjenstefritt arbetshjon får snart sagt bästa tillgången på förtjenst ända till Michaeli. Efter all sannolikhet lä-rer ett sådant förhållande hafva som oftast den verkan, att tjenstehjonen, frestade af den utsigt att rå sig sjelfva i tre månader, och tillika uppbära en stor dagspenning, lära vara mindre beredvilliga att på nytt låta städsla sig; i den tankan, att det värsta, som kan hända dem, om de blifva utan tjenst, är, att de få, från midsommarn ända till hösten, hafva sin frihet och sin goda utkomst. *Kommer tid kommer råd* blir då de flestas slutsats, och de följa menniskans naturliga håg för ombyte och för begagnandet af närmaste fördelar, utan af-seende på framtiden, och till en ökad förlägenhet för husbönderna. Samma förhållande kan icke äga rum, om flyttningsterminen är om hösten. Det drygaste arbete är då förbi. Tillgången på förtjenst har aftagit. Mantalsskrifningen instundar. Ett arbetshjon är på intet sätt frestadt vid den-

ne tid af året att stadna utan tjenst. Dessutom händer det ibland på landet, i synnerhet hos bönder och torpare, att en husbonde, litande för mycket på gifna löften eller af någon annan oförutsedd omständighet, förblifver utan dräng eller piga. Sker detta om hösten, så får han rådrum att höra sig efter ett annat tjenstehjon, och kan emedlertid hjälpa sig, vid de mindre kräfvande höstgörömål, med ett svagare biträde. Midsommarn deremot blir han alldeles rädlös, om sådant händer, när starka hjälptag äro honom outhärliga. Slutligen bör äfven anmärkas, att allt, hvad som gynnar sinnets vankelmödlighet hos tjenstefolket, motverkar Patriotiska Sällskapernas välgörande afsigt, att uppmuntra tjenstehjonet till långvarig tjenst hos en och samma husbonde.

Af dessa anförda skäl tyckes, att höstterminen borde äga företräde, och jag förklarar mig derföre med Herr von Heynne, som föreslagit, att utsätta flyttningstiden på landet till den 11 October, då potatoesupptagningen är slutad, och de afgående tjenstehjonerna ej ännu fått tillfälle, att i någon betydlig mån vårdslösa vinterfodret.

Remitterades till Allmänna Besvärs- och EkonomiUtskottet.

Hans

Hans Excellence Herr Grefven och Landt Marskalken tillkännagaf, att enligt erhållen underrättelse, befunno sig H. K. H. Kronprinsessan samt den nyfödde Arsprinsen så väl, som man efter omständigheterna kunde önska.

Justerades PleniProtocollen för den 20 sisl. November, den 22 i samma månad för- och eftermiddagen, samt den 24 och 25 i berörde månad.

Upplästes och lades på bordet följande ifrån nedannämnde Utskott inkomne Memorial och Utlåtanden:

Från StatsUtskottet:

Af den 3 dennes:

N:o 13. I anledning af väckt Motion, angående ett JordbruksContoirs inrättande.

N:o 14. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss, angående af Marstrands Stad sökt ersättning för utgjord inqvartering.

N:o 15. I anledning af Kongl. Maj:ts Nådiga Remiss af handlingarne, angående af Capellmästaren Hæffner sökt ersättning för innehafd lön.

N:o 16. I anledning af aflidne Kameraren vid GeneralSjöTullsContoiret Anders Peter Ewers Systerdöttrars, Enkan Maria Palmbergs, född Lundström, och Annette Lundströms, gift med Lieutenanten N. A. von Scheele, genom Nädig Remiss af den 13 sistledne November, till Utskottet öfverlemnade underdåniga ansökning, att af gunst och nåd varda befriade från den af Kongl. KammarRätten sterbhuset ådömde återstående ersättning af bevillning, som Ewers i lifstiden icke behörigen beräknat och innehållit å f. d. General-Tullarrende-Societetens Fullmäktiges löner och arfvoden.

Af den 10 dennes:

N:o 17. Öfver väckt fråga, angående raserandet af en gammal Kyrkogård vid Landscrona stad, samt dess ordnande till en allmän trädgårds- eller promenadplats.

N:o 18. Angående de i Arméen qvarstående Officerares tjenstgöringsskyldighet.

N:o 19. I fråga om Stipendiers inrättande för Arméens Officerare till bivistande af krig utrikes.

N:o 20. Angående sökt befrielse för FärjemansBolaget i Helsingborg från stämpadt papper på deras båtpass.

N:o 21. Rörande Gustaf Hjortsbergs och afl. Lagmannen Aspelins efterlemnade Enkas, född Hjortsberg, hos Herrar Fullmäk-

tige i RiksgäldsContoiret gjorde ansökning om förnyelse af 2:ne så kallade Trollhätte-Slussverks Lottsedlar.

N:o 22. I anledning af SlottsSnickaren J. Dumraths till Utskottet stälde ansökning om bestämmande af en viss tid, efter hvars förlopp den uti sökandens här i Stockholm belägna fasta egendom, RiksgäldsContoiret beviljade, inteckning, till säkerhet för meddelad förnyelse af en förkommen, af nämnde Contoir på VexelBanken utgifven, Assignation, måtte till all kraft och verkan upphöra.

N:o 23. Rörande tryckningen af Riks-Ståndens protocoll vid innevarande Riksdag och bihanget dertill, försäljningspriset, samt de medel, utaf hvilka tryckningskostnaderne skola bestridas.

N:o 24. Öfver gjord hemställan om nedsättning i priset för de Exemplar af Hedervärda BondeStåndets tryckta protocoll vid innevarande Riksmöte, å hvilka Ståndets Medlemmar utfäst sig att prenumerera.

N:o 25. Rörande tryckningen af Hedervärda BondeStåndets Protocoll vid innevarande Riksmöte, samt deras aflefvvering till RiksgäldsContoiret.

Af den 16 dennes:

N:o 26. Med anmälan, att, vid företagandet till pröfning af Kongl. Maj:ts Nådiga proposition om Statsverkets tillstånd och

behof, jemte hvad till Statsregleringen i öfrige delar hörde, det hinder för Afdelningarnes arbete mött, att någre i de Respective RiksStånden gjorde Motioner och afgifne anföranden ännu icke till Utskottet ankommit.

N:o 27. Angående anslag af medel för fullbordandet af en Vatten-aflopps-trumma i Landscröna stad.

N:o 28. Angående ett Tionde-anslag, som år 1718 skall blifvit Lunds Kongl. Academie fränkändt.

N:o 29. Angående af Herr Öfversten Carl Silfverskjöld ytterligare sökt ersättning för accord m. m.

N:o 30. I anledning af väckt Motion om uppförande af ett Kongl. Slott vid Helsingborg.

N:o 31. I anledning af väckte Motioner, om utdelning till Höglofl. Ridderskapets och Adelns Medlemmar af Ridderskapets och Adelns tryckta Protocoll vid 1817 och 1818 årens samt 1823 års Riksdagar, samt om öfverlemnande till hvarje Landshöfdinge Embete af ett exemplar af så väl nyssnämde Protocoll, som af de 3:ne öfrige RiksStåndens Protocoll vid ofvanberörde 2:ne Riksdagar, jemte Bihangen till dessa Protocoll.

N:o 32. I anledning af BancoUtskottets framställning, att aflöningen för Utskottets

Secreterare, Notarier och Canzlistor, jemte Vaktbetjeningen, måtte från nuvarande Riksdag anordnas utaf de för Riksdagskostnaderna anslagne allmänna medel.

N:o 33. Angående väckt förslag, att hvarje Utskott måtte undfå några tryckta exemplar af de till dess handläggning remitterade Motioner.

Af den 19 dennes:

N:o 39. Rörande verkställigheten af den beslutade tryckningen af Landshöfdingarnes sednast inkomne så kallade Fem-års-Berättelser.

N:o 41. I anledning af ett, af Herr LandtMarskalken samt Herrar Talmän, upprättadt och till Utskottet ingifvet förslag till så väl Herr LandtMarskalkens och Talmännens Representationskostnad, som till utgifter för RiksStåndens Canzlier och Klubbar.

N:o 42. Rörande indragning af all mat-hållning på Statens bekostnad vid den så kallade LandtMarskalks-Klubben, samt om förminskning i Statens utgifter för Klubb-inrättningarne.

Från LagUtskottet:

Af den 31 sistlidne December:

N:o 4. Öfver väckt Motion, om stiftande af en Lag, hvarigenom må förekom-

mas, att gäldenär, medelst diktade köpeafhandlingar, undanhåller sine borgenärer de tillgångar, han kan äga till betalning af sin skuld.

N:o 5. Öfver gjordt förslag till ändring i 26 Cap. 1 §. ByggningsBalken.

Af den 13 dennes:

N:o 10. I anledning af väckt fråga, om öfverseende och förbättring af Författningarne, rörande Postverket.

Af den 17 dennes:

N:o 27. I anledning af väckt Motion, om ändring i Instructionen för Rikets Ständers JustitiæOmbudsman.

Från Allmänna Besvärs- och Ekonomis-Utskottet:

Af den 7 dennes:

N:o 20. I anledning af väckt fråga om den gamla Psalmbokens aflysande från bruk och nyttjande vid offentliga Gudstjensten.

Af den 17 dennes:

N:o 21. Rörande Motioner, dels om tillstånd att få anställa Marknader, som förut icke ägt rum, dels att Frimarkader måtte till enskilda Marknader förvandlas.

N:o 22. I anledning af väckt fråga om inrättande af en Fiscalstjenst i Consistoriimål.

N:o 23. Angående grunden för beräkningar af planpenningar, eller det bidrag Stamrotarne böra af Strörotarne erhålla.

N:o 24. I anledning af väckt fråga, rörande sammanbyggande af Kyrkor.

N:o 25. I anledning af väckte Motioner om vederbörandes befrielse från hjälpedagsverks- och stängsel-skyldighetens utgörande till vissa boställen.

N:o 26. Rörande yrkad förändring i stadgandet, att Rotehållare vid Båtsmanshållet skola, vid äfventyr af böter, personligen sig vid Generalmönstringarne inställa.

Höglofl. Ridderskapet och Adeln åtskiljdes klockan 1 eftermiddagen.

In fidem Protocolli,
O. J. Lagerheim.

Måndagen den 26 Januarii 1829.

Plenum klockan 10 förmiddagen.

Justerades 5 Protocolls Utdrag af den 21 dennes, innehållande Ridderskapets och Adels i Plenum berörde dag fattade beslut.

Anmältes och emottogos 2:ne Kongl. Maj:ts ÖfversteKammarjunkare, Herr Friherre Algernon Stjerneld och Herr Grefve Carl Claes Piper, hvilka aflemnade Kongl. Maj:ts den 24 dennes till Rikets Ständer skriftligen aflåtna Nådiga Kallelse att vara Faddrar vid Hans Kongl. Höghets, Hertigens af Östergöthland förestående dop, hvilket den 28 dennes komme att äga rum; och som, i anseende till bristande utrymme vid nämnde Döpelse-act, Rikets Ständer borde vissa Deputerade från hvarje Stånd bland sig utse, alltså kommo Rikets Ständer att på följande sätt föreställas, nemligen: Ridderskapet och Adeln af Herr LandtMarskalken, 3:ne Grefvar, 3:ne Friherrar, samt 8 Ridders- och Adelsmän; PresteStåndet af Erkebiskopen och vice Talmannen, 3:ne Biskopar och 10 Ledamöter af Ståndet; samt Borgare och BondeStånden, deras Talmän och vice Talmän inberäknade, af 15 Ledamöter af hvardera Ståndet, hvilka ägde att sig på den i särskilt Ceremoniel utsatte tid och ort infinna; hvarjemte Herrar ÖfversteKammarjunkare tillkännagåfvo, att Ridderskapets och Adels öfrige Ledamöter, hvilka ej hörde till de Deputerade, funno vid Högstberörde tillfälle rum för sig i Konungens Stora Sal, invid den, der Döpelseacten förrättas, och som ansågs deraf utgöra en del.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken anmodade Herrar Öfver-

steKammarjunkare, att till Kongl. Maj:t framföra Ridderskapets och Adelns underdåniga vördnad, jemte tillkännagifvande, att Ridderskapet och Adeln skulle med underdånig tacksamhet efterkomma Kongl. Maj:ts ifrågavarande nådiga bjudning.

Sedan Herrar ÖfversteKammarjunkare blifvit på vanligt vis utbeledsagade, hemställde Hans Excellence, på hvad sätt Ridderskapet och Adeln behagade utse de Ledamöter af Ståndet, hvilka borde såsom Deputerade, i egenskap af Faddrar, bevista Hans Kongl. Höghet ArfPrinsens dop.

Grefve *von Schwerin*, *Fredrik Bogislaus*: Då Kongl. Maj:t i förra tider kallat Rikets Ständer till Faddrar, har, om jag minnes rätt, det bruk iakttagits, att de enligt Matrikeln äldste på Riddarhuset blifvit utsedde, att föreställa Ridderskapet och Adeln. Jag hemställer derföre, att Herr Grefven och LandtMarskalken täcktes inhemta Ridderskapets och Adelns tanka, huruvida icke äfven nu så kunde få tillgå.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken hemställde, om Ridderskapet och Adeln behagade antaga Grefve von Schwerins förslag, i följe hvaraf de, vid innevarande Riksdag närvarande, äldste 3:ne Grefvar, 3:ne Friherrar samt 8 Ridders- och Adelsmän skulle komma att ut-

ses till Ridderskapets och Adelns Deputerade vid ifrågavarande tillfälle.

Ropades Ja.

Hvarefter *Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken* tillkännagaf, att, enligt Ridderskapets och Adelns nu fattade beslut, kommo följande Herrar Ledamöter att, såsom Ridderskapets och Adelns Deputerade, vara Faddrar, nemligen:

- N:o 1. Grefve Brahe, Magnus.
- N:o 2. Grefve Lewenhaupt, Gustaf.
- N:o 3. Grefve De la Gardie, Jacob.
- N:o 1. Friherre Oxenstjerna af Eka, Carl Gabriel,
- N:o 11. Friherre Sparre, Carl.
- N:o 16. Friherre Kurck, Claes.
- N:o 1. Herr Lilljehök af Fårdala, Knut August,
- N:o 7. Herr Sparre af Rossvik, Gustaf Mauritz,
- N:o 9. Herr Ulfsparre, Georg.
- N:o 11. Herr Bonde, Knut.
- N:o 13. Herr Natt och Dag; fullm. Friherre Rudbeck, Alexander.
- N:o 15. Herr Ribbing, Bo Gustaf.
- N:o 16. Herr Boije af Gennäs, Carl Otto.
- N:o 17. Herr Hård af Segerstad, Carl.

Friherre *Boije, Fredrik*: Jag hemställer till Eders Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken samt Ridderskapet och

Adeln, huruvida det nu fattade beslutet att de 8 äldsta Adelsmän skola vara Faddrar, afser de äldsta Numror eller de äldsta Adelliga ätter, och huruvida en fullmäktig, som nyss nämndes, kan anses vara bland de 8 äldsta Adelsmän, eller om icke han borde undantagas. Kanske har jag orätt i min framställning; men jag anhåller, att Ridderskapets och Adels tanka deröfver måtte inhemtas.

Herr *von Heynne, Georg*: Då jag ej kan föreställa mig annat, än att vi, som nu till Riksmöte äro församlade, alla delat glädjen öfver den nye Arffurstens födelse, tror jag äfven, att det är Nationen, som är bjuden att genom Rikets Ständer vara fadder. Jag anser vid detta tillfälle ej vara fråga om Rikets Ständers Representanter, eller om några vissa personer, och tror derföre bäst vara, att förblifva vid hvad redan är beslutadt.

Herr *Hjerta, Gustaf*: Jag förenar mig till alla delar med Herr von Heynne, emedan jag finner, att här blott är fråga om de äldsta Ätterna, ej om personer, och att således den, som är fullmäktig, han må sjelf vara af yngre eller äldre Ätt, ej kan förnekas till alla delar företräda den Ätt han representerar.

Friherre *Boije*: Jag instämmer fullkomligt med Herr Hjerta, emedan just de

äldsta Ätterna skola stå fadder. Det är också just derföre som jag trott, att endast Ättemän, ej fullmäktige, borde dertill utses.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaruskalken yttrade, att då en Ätts fullmäktig, efter *Hans Excellence* tanka, borde, så länge fullmäktigskapet fortfar, anses innehafva och utöfva Ättens alla rättigheter, trodde *Hans Excellence* sig böra hemställa, om icke Ridderskapet och Adeln, i tillämpning af dess redan fattade beslut, behagade tillåta, att de af *Hans Excellence* nyss uppräknade Herrar Ledamöter fingo till Ridderskapets och Adelns Deputerade utses.

Bifölls.

Hvarefter *Hans Excellence* hemställde, att, i händelse någon af de till Deputerade utsedde skulle af inträffande förfall hindras, att sig infinna, *Hans Excellence* då måtte äga att, utan serskild anmälan derom hos Ridderskapet och Adeln, tillkalla den efter Matrikeln närmast varande Ledamoten af Ridderskapet och Adeln.

Bifölls.

Herr af *Sillén*, *Georg Axel*, hade inlemnadt ett så lydande Memorial:

Hos Ridderskapet och Adeln har åtskillige gånger förevarit ett ämne af myc-

ken vikt: Bränvinsbränningen och skadligheten af det omåttliga bränvinsförtärandet. Ehuru jag långt före Riksdagen stadgat min öfvertygelse i ämnet, har jag dock återhållit framläggandet af min idé, i hopp, att någon annan hade uppfattat och skulle framlägga densamma; men då mitt hopp blifvit bedragit, ber jag att med mina tankar få öka, hvad redan är anfördt i ämnet, väl vetande, att, om de förtjena något afseende, de icke komma för sent, och att, om de icke göra det, de i alla fall äro för tidiga.

Rikets Ständer lära desto mera allvarligt taga detta ämne i öfvervägande, som Kongl. Maj:t uti Dess Nådiga Proposition om StatsVerkets tillstånd och behof dertill uppmanat Ständerne.

Uti de särskilta förslag, rörande detta ämne, hvilka hos Ridderskapet och Adeln förekommit, finnes icke uppgifvet något sätt, som skulle verka synnerlig förändring uti bränvinsförtäringen. Väl har Herr af Billbergh yttrat, att på den moraliska sidan förbättringen bör åstadkommas; men något förslag, huru det skulle tillgå, har den värde Motionären icke uppgifvit.

Någon har ansett, att välmågan skulle utesluta det omåttliga Bränvinsförtärandet; jag tror att upplysningen skall mera verka.

Jag har åtminstone ett färskt bevis på, att välmågan i detta fall icke gör tillfyllest. En välmående man med ograverad Egendom värd minst 20,000 R:dr B:co, en i alla öfriga afseenden beskedlig och välkänd man, med stark kroppsbyggnad, föll nyligen vid 37 års ålder offer för bränvinsförtäringen, af blott inrotad vana från yngre åren. Det är dessutom icke möjligt att åstadkomma en sådan välmåga, att hvar och en skulle hafva Egendom. Rom trodde på möjligheten, men stadsnade vid blotta försöket. Men omöjligt är det icke, att sprida förnjöjelsen och trefnaden ifrån palatset ända ned i hyddan, om författningar och tänkesätt der-till sammanverka.

En Ledamot har trott, att det onda skulle förekommas genom 16 sk. B:co i Bevillning på hvar kanna Bränvin, erlagd af tillverkaren. En annan har föreslagit, att Bränvinspannornas största rymd bör ned-sättas till 30 kannor. Herr af Billbergh har föreslagit 4 sk. Bevillning på hvar kanna af tillverkningen, om jag fattat hans mening rätt. Förslaget 16 sk. Bevillning på kannan har blifvit bestridt, och jag anser det vara en ren omöjlighet att, med beräkning af 60 millioner kannor Bränvin, inbringa 20 millioner R:dr B:co, en Summa, som utgör $\frac{2}{3}$ af Rikets rörelsekapital. Om deremot antages, att, utan obehagliga controller på tillverkaren, ett tillverknings-

belopp af 12 millioner kunde påräknas; så erhöles på denna väg, efter 4 sk. afgift för kannan, en Bevillning af En million R:dr B:co. Ehuru mig synes, som man hvarken genom någon consumtionsavgift, eller genom någon förändring uti pannerymden kan vinna någon synnerlig minskning uti förtäringen, vill jag likväl biträda Herr af Billberghs förslag af 4 sk. Bevillning för hvar kanna Bränvin, på det sätt, att denna Bevillning beräknas på tillverkningen, utom den förut af pannerymden utgående, och att denna Bevillning afsättes till Fond för Jordbeskattningens jemnande.

Jag håller således före, att de stora pannorna och de stora Brännerierne må fortfara och icke brådstörtande kullkastas. Men försökom, att undergräfvade dem genom en moralisk förbättring, och vi böre icke frukta, att de ju skola af sig sjelfve ramla. Det är från grunden man bör börja hvarje byggnad; det är vid barnauppfostringen man bör grundlägga det ondas utrotande. Consumtionsavgifter verka icke på det uppvoxna släktet. Om ock 16 sk. B:co kunde läggas på hvar kanna bränvin, blefve det ändå icke nu så dyrt, som år 1826, och det förtärdes då icke mindre än nu.

För att åstadkomma bränvinsförtäringens förminskning, *bör öfvertygelsen om dess skadliga följder allvarligt implantas*

hos folket. Hos hvarje Husfader och Husmoder bör stadgas den allvarliga föresatts, att aldrig bjuda, än mindre truga, barnen att smaka Bränvin. De hafva en naturlig afsmak derföre, och denna afsmak bör såsom en helgedom bevaras. Icke utan förvåning har jag sett 10 à 12 års barn kunna nedsvälja en hel sup, och hört gossar vid den åldern, då de skjutsat fram till Gästgifvaregården, begära att få bränvin. Med än större bestörtning har jag sett mödrar åt vida smärre barn framsätta ett glas eller en så kallad tumlare med Bränvin, att deri doppa bröd. Men jag har också sett dessa barn icke frodiga telningar på en välskött jord, utan tvinnande växter på ett ödelagdt fält. Ungdomens muntra lekar hafva försvunnit för ett lefnadssätt, som hotar att förvisa trefnaden och glädjen från jorden. Under det bygdens fält digna af välsignelse, höras icke mera derifrån dessa glada genljud, som förr hemföljde arbetarne från deras slutade dagsmödor till hvilans tjäll. Höres nu någon visa, så är det oftast oanständighetens uttryck, med ett skrän af öfvermodet. Dagakarlen vandrar från spaden och lian till krogen, och husbonden, som ville återföra honom, skulle se husbondeväldet hafva försvunnit för bränvinsväldet, och den moraliska kraften vara tillintetgjord. Från huru många makar är icke för bränvinets skuld sänjan flydd?

I huru många hushåll trefnaden och ordningen aldrig sedda gäster? men jag behöfver icke måla förderfvet i alla dess ställningar. Det är knappt någon med känsla för menskligt väl, som gjort sig mödan att nedstiga till betraktande af samhällets lägre förhållanden, hvilken icke skådat denna mörka tafla. Lemnom då den, och låtom oss återkomma till det ondas botande.

Sådan, som den i vår Almanacka för förlidet år införda afhandling om bränvins skadlighet, anser jag vara välgörande för att bidraga till förbättringen. I hvar och ett aldrig så fattigt hus finnes Almanackan. Om derjemte ReligionsLäraren, som har mesta tillfälle, att komma i umgänge med folkklasserne, vid husförhör, bröllop, begrafningar och dylika samqväm, sökte att inskräpa hos föräldrarne den pligten, att afhålla barn och ungdomen från bränvin, och förhindra, att de icke fingo deltaga i dess förtärande; om han stundom infann sig i husen, samt inträngde der, icke med en bestraffande myndighet, men med en faders varnande och förtroliga råd; om tillika de allmänna anstalterne och författningarne medverkade och gingo hand i hand dermed; så anser jag det icke vara omöjligt, att på vår mull kan trampa ett slägte, som ej behöfver en hundraedel så mycket bränvin, som nu förtäres; att det nu

erforderlige Statsanslag af icke mindre än 200,000 R:dr B:co årligen till de för Staten förlorade människors vård och underhåll, i samma mon som bränvins-consumtionen, då kunde nedsättas; att de stora Brännerierne skulle förvandlas till förråds-hus för spanmål, och att man skulle finna, att det är bättre att gifva kreaturen den föda, Naturens Herre åt dem anvisat (foder och säd), än att utmärgla dem och mjölken med drank.

Till ändamålets vinnande skulle dessutom Rikets Ständer till Thronen frambära den önskan, att en, kanske två gånger om året, och det alltid då större församling är tillstädes, i synnerhet emot flyttningstiden, i Kyrkorna måtte uppläsas en på bevisning om Bränvinsförtärandets skadlighet grundad förmaning af nationens Fader, att Husbönder och Föräldrar åläge att afhålla barn och ungdom från bränvinssupande; att Beväringsynglingarne, i stället att vid öfningslägren liksom påtrugas bränvin, der afhöllos derifrån, och att all försäljning och utdelning af bränvin vid Gästgifvergårdar och Tingsställen förbjöds; och jag tviflar icke på möjligheten, att bränvinet, efter åtnjuten mer och mindre hyllning i Sverige under några århundraden, skulle der kunna återkomma till sin ursprungliga bestämmeelse, att vara en läkedom, men icke ett förstöringsmedel.

Men måhända irrar jag mig i min beräkning; måhända skall den, som på sedernas ruiner vill bygga sig palatser, föra en annan lära. Och man måste bekänna, att det är mycket att befara af vinningslystnadens inflytelse, när man hoppas allt endast af patriotismens seger.

Jag hemställer vördsamt, om icke detta anförande må till Bevillnings- samt Allmänna Besvär- och EkonomiUtskotten remitteras.

Remitterades till Bevillnings- samt Allmänna Besvär- och EkonomiUtskotten.

Anmältes och emottogs Herr HofCelleren m. m. D. von Schulzenheim, hvilken, å Kongl. Maj:ts Höga vägnar, aflemnade Kongl. Maj:ts den 16 dennes aflätne Nådiga proposition till Rikets Ständer, angående den till undsättning i missväxtår anslagne Creditiv-Fonden, samt f. d. Allmänna MagazinsInrättningens slutliga utredning, med flere dermed sammanhang ägande ämnen; äfvensom Kongl. Maj:ts den 16 och 22 dennes till Rikets Ständer aflätne Nådiga skrivelser, dels angående ytterligare åtgärder till Fårskötselns och Ullproductionens befrämjande i riket; dels med förslag till förnyad Instruction för Rikets Ständers Revi-

sorer, i afseende på deras befattning med StatsVerkets granskning.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMaruskalken anmodade Herr HofCancelleren, att till Kongl. Maj:t framföra Ridderskapets och Adels underdåniga vördnad, jemte försäkran, att Kongl. Maj:ts högstberörde Nådiga proposition och skrivelser skulle med första varda till handläggning företagne.

Grefve *Snoilsky, Nils*, hade inlemnadt följande, som upplästes:

När jag emottog det hedrande förtroende att vara Ledamot uti RiddarhusUtskottet, skedde det under den förhoppning, att sådane förhållanden, om icke strax, dock framdeles skulle kunna beredas, hvarigenom jag, skiljd från andra göromål, skulle kunna odeladt ägna min tid och min ringa förmåga åt handläggningen af de flere viktiga frågor, som till samma Utskotts granskning kunde hänskjutas. Men sedermera inträffade förut icke beräknade omständigheter, hafva omintetgjort detta hopp. Tiden är nu inne, då Kongl. Svea HofRätt, hvaraf jag har äran att vara Ledamot, åter skall för detta år börja dess tränga göromål, hvarigenom, utom den tid som hemma måste uppoffras, alla förmiddagar äro för mig upptagne; och då jag anser

allt annat böra vika för uppfyllandet af de pligter, som tillhöra mitt kall såsom Embetsman, och jag sålunda är lagligen hindrad att längre uti RiddarhusUtskottet vara Ledamot, får jag härmed ödmjukast inför Hans Excellence Herr Grefven och Landt-Marskalken samt Höglofl. Ridderskapet och Adeln anmäla min afsägelse af den plats jag innehaft i samma Utskott.

Och fann Ridderskapet och Adeln, upå derom af Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken gjord proposition, för godt bifalla, att Grefve Snoilsky finge, på sätt han begärt, från befattningen att vara Ledamot i RiddarhusUtskottet entledigas.

Föredrogs å nyo Hedervärda Bonde-Ståndets den 9 dennes aflåtnen, och den 15 derpåföljde på bordet lagde, ProtocolsUtdrag, af innehåll, att, sedan Anders Danielsson från Elfsborgs Län uti till Bonde-Ståndet ingifvet Memorial yrkat: 1:o Att, i afseende på Statsregleringen, som ansågs i första rummet fordra underhållet till Statsbestyrets vanliga gång, StatsUtskottet måtte anmodas att, sist inom 14 dagar, till RiksStånden inkomma med ett sådant förslag till Statsregleringen, som blott upptog de anslagssummor, hvilka vid sista Riksdag under de särskilda titlarne beviljades,

med undantag af hvad som på öfverskotten för 3:dje och 10:de HufvudTitlarnes förstärkande anvisades, och med iagttagande endast af den tillökning, som under 8:de HufvudTiteln begäres, i och för fångars skjuts och underhåll; hvilket förslag borde, i följd deraf, innefatta summan af den Statsbrist, som vid ett sådant förhållande komme att genom allmän Bevillning fyllas; att derefter, i den mån tiden medgäfve, inkomma med de öfrige med Statsregleringen gemenskap ägande Betänkanden; och att, då Statsinkomsternes beräkning troligen långt för detta vore af Utskottet verkställd, ofördröjligen lemna RiksStånden del af ett Inkomst-Betänkande, som tillika upptoge de å hvarje InkomstTitel, för hvarje år sedan sista Riksdag, uppkomne öfverskott, på det Inkomstberäkningarne måtte kunna ventileras, under afvaktan af förslag till Statsregleringen; samt 2:o Att BevillningsUtskottet måtte, i sammanhang dermed, anmodas att, sist inom 3 veckors tid, uppgifva grunderne för allmänna Bevillningens fördelning, samt för Tull och öfrige Bevillningars utgörande; så hade BondeStåndet beslutat, det skulle de öfrige RiksStånden inbjudas, att med BondeStåndet förena sig uti remiss till Stats- och BevillningsUtskotten, med anmodan att, inom de af Anders Danielsson föreslagne tider, till RiksStånden inkomma med Utlåtanden i de ämnen, Anders Danielssons memorial innehåller.

I sammanhang hvarmed nu äfven förredrogs Hedervärda BondeStåndets ProtocollsUtdrag af den 21 dennes, innefattande BondeStåndets beslut, att de i ofvannämnde måtto utsatte tider borde i stället beräknas från och med sistnämnde dag.

Grefve *Horn, Claes Fredrik*: Då jag nu yttrar mig i anledning af BondeStåndets Protocollsutdrag, utbeder jag mig, att äfven få besvara det af Friherre Cederström i sista plenum mot Friherre Anckarswärd afgifne anförande.

Hvarefter Grefve *Horn* uppläste följande:

Sedan den af Friherre Anckarswärd väckta Motion, rörande formen för StatsUtskottets infordrade Betänkanden, genom Herr Grefvens och LandtMarskalkens vägrade proposition, ikläddes egenskapen af Friherrens enskilda begäran, att StatsUtskottet måtte fästa uppmärksamhet vid vigten af de anförda skälen för motionen, yttrade jag till Protocollet, att ehuru sjelfva motionen sålunda ombytt natur, qvarstod alltid den önskan i Motionairens förträffligt utvecklade motiver, att Ridderskapet och Adeln måtte biträda den viktiga frågan. Friherre Anckarswärd har sedan offentligt förklarat, att, inom en samling å Riddarhuset af mera än 500 personer, han varit den enda talare för sin egen motion, hvilken i sanning misströstande uppgift ger ökad an-

ledning till den önskan, att Svenska Folket, åt hvilket detta meddelande är ämnadt, måtte erfara, att det visserligen kan gifvas dem inom detta rum, hvilka, lika med mig saknande förmåga att uppträda såsom talare, likväl skulle med sina röster gifva behörig vigt åt en stor angelägenhet, om dessa röster påkallades. Jag återföres till detta ämne i anledning af Friherre Cederströms i plenum d. 21 dennes afgifne yttrande, och emedan Ridderskapet och Adeln äger att yttra sig öfver communicationen af Hedervärda BondeStåndets fattade beslut, i nära öfverensstämmelse med Herr Hjertas redan remitterade och vidare af Friherre Anckarswärd upptagne motion. Jag utber mig således af Ridderskapet och Adeln en kort uppmärksamhet för den magtpåliggande frågans vidare behandling.

Ett af RiksStånden har fattat det beslut, att göra för StatsUtskottet begripligt, hvad Ståndets pluralitet egentligen menat med föreläggande af bestämd tid för Betänkandens afgifvande. BondeStåndet synes nemligen hafva antagit, att, då Riksdags-Ordningens 44 §. i 1:a momentet uti bestämda ordalag tillåter en sådan föreskrift om tid, och 2:a mom. omtalar, huru ett i Ståndens plena framställt *Förslag*, må till Utskott hänförvisas, det nödvändigt måste vara fråga om, att bestämma, hvilket ämne som skall vara föremål för Utskottets

bearbetande inom den föreskrifne tiden, — en föreskrift, som ingalunda betar Utskottet dess rättighet, att inom samma tid afgifva de fullständigare Betänkanden, som af detsamma, enligt Grundlagens särskilte stadganden, böra afgifvas. Den rimliga mening man sålunda kan draga af ordalydelsen i 44 §. RiksdagsOrdningen bestrider Friherre Cederström uti dess den 21 dennes på bordet lagde commentarier öfver Friherre Anckarswärds yttranden i ämnet. Friherre Cederström uppställer deremot 59 och 62 §§. i Regeringsformen; men dessa §§. angifva endast föremålet för Kongl. Maj:ts Nådiga propositioner till *StatsUtskottet*, samt Rikets Ständers skyldighet att bestämma blifvande Bevillning, sedan de pröfvat StatsVerkets, af Utskottet uppgifne, behof. Lika liten anledning lemnar 30 §. i RiksdagsOrdningen, att tyda den 44 efter Friherrens åsigt. Jag hämtar tvärtom derutur ett stöd för det begrepp jag fäst vid föreläggande af tid för Inkomst- och Utgifts-Betänkandens afgifvande, emedan det visar sig för min fattning tydligt, att Ridderskapet och Adeln, likasom BondeStåndet, velat väcka StatsUtskottets uppmärksamhet på de nödvändigaste Statsbehofven, som detta Utskott skall *utröna, pröfva och föreslå*, samt jemväl antyda för Utskottet vigten deraf, att åtminstone de oundvikliga behofven för Statens upprätthållande måtte kunna bestämmas inom den föreskrif-

ne tiden för Riksdagens slut, och att hvad derutöfver kan tarvas för den nya Statsregleringen, måtte särskilt *uppgifvas, pröfvas och afgöras* under en af Konungen förlängd Rikets Ständers sammanvaro. Om man å ena sidan önskar, att denna utväg måtte följas af StatsUtskottet, bör man likväl medgifva, att inom Utskottet, under denna Riksdag, svårligen kan uppstå fråga om en förändrad plan för Statsregleringens uppgörande, emedan RiksdagsOrdningen i 37 §. och 2 mom. förbjuder Utskott att väcka frågor till afgörande i Ståndens plena, eller att upptaga andra ämnen än de från plena remitterade; så vida ej, hvad StatsUtskottet särskilt angår, Konungens propositioner enligt 27 §. till detsamma omedelbarligen öfverlemnas. Här synes lagstiftarnes mening tydlig, att nemligen, då Konungens propositioner icke öfverlemnas omedelbarligen till StatsUtskottet, utan, som nu skedd, till Stånden, desse sednare måtte vara i tillfälle att, i anledning af de Kongl. propositionerne, väcka sådane frågor, hvartill Stånden, med redan inhämtad kännedom om de Nådiga propositionerna, kunna föranledas. Om denna arbetsordning är ny, så är den likväl icke Grundlagsstridig, emedan ingen §. i Grundlagarne kan deremot åberopas; och då LandtMarskalk eller Talman, enligt 55 §. RiksdagsOrdningen, ej kan vägra proposition, utan i det fall, då han finner en

väckt fråga *bokstafligen strida mot Grundlagarnes ordalydelse*, begriper jag sannerligen icke, huru Friherre Cederström kunnat förklara remissen af Friherre Anckarswärds Motion vara lagstridig. Lika ofattlig förekommer mig den tydning, som gifves åt den sednares yttrade fordringar af förnyade anslag för underhållet af Statsinrättningens jemna oafbrutna gång, då Friherre Cederström påstår, att denna ej kunde beredas genom afbrott i nödvändiga anslag. Med dessa anslag måste väl menas, hvad Kongl. Maj:t i dess Nådiga propositioner begär utöfver den nu varande Riksstaten, och då Friherrn benämner dem *nödvändiga*, har Friherrn sjelf begått det fel han vill finna hos andra, nemligen att på förhand pröfva anslagens nödvändighet, innan StatsUtskottet derom yttrat sig.

I strid med Friherre Cederström synes mig en af StatsUtskottets verksammaste Ledamöter, som i ett föregående Plenum inom detta Hus sagt sig gerna se, att StatsUtskottet tidigt vandes att icke sätta sig i bredd med SecretaUtskottet; eller hvad bör man väl förstå under detta yttrande, om ej att den värde Ledamoten medgifver, det StatsUtskottet kan eller bör emottaga en föreskrift för ordningen af målens behandling, då denna föreskrift icke ingriper så djupt i Utskottets granskningsrätt öfver sjelfva frågan, att den kan sägas på för-

hand afgöra något annat, än formen för Utskottets Betänkanden?

Huru man nu vill förklara de yttrade åsigterna för och emot, står det fast, att StatsUtskottet med iakttagande af den tid Ridderskapet och Adeln föreskrifvit, ingalunda kan vara i tillfälle att i *ett* fullständigt helt sammanfatta UtgiftsBetänkandet, utan måste detsamma növäändigt sönderdelas, på sätt Motionären tillstyrkt; hvilken behandling jag vill påminna mig, att äfven en StatsUtskottets Ledamot här medgifvit skulle kunna äga rum. Då detta är, hvad som egentligen åsyftas så väl med Hedervärda BondeStåndets oss communicerade beslut, som med Ridderskapets och Adelns eget i anledning af Herr Hjertas Motion, samt det tillika öfverensstämmar med hvad Friherre Anckarswärd så förtjenstfullt utvecklat, tager jag mig friheten vördsamt föreslå: att Ridderskapet och Adeln måtte förklara StatsUtskottet Ridderskapets och Adelns önskan, att StatsUtskottet må, vid Inkomst- och UtgiftsBetänkandernes författande, fästa det afseende å Hedervärda BondeStåndets beslut, rörande Statsregleringens uppgörande, som kan förenas med StatsUtskottets Grundlagsenliga pligt.

Herrarne *Hallenborg, Carl Johan, Gyllenkrook, Johan Göran, Hjerta, Gustaf och Rosenquist, Fredrik Leonhard*, förenade sig med Grefve Horn.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att enär Hans Excellence i Plenum den 15 dennes redan, uppå anförde skäl, förklarat sig icke kunna meddela proposition å Friherre Anckarswärds Motion, angående formen för Statsregleringens uppgörande, samt både Motionären och Ridderskapet och Adeln vid samma tillfälle behagade instämma uti Hans Excellences åsigt, ansåg Hans Excellence nu, då BondeStåndets inbjudning i denna del åsyftade enahanda beslut som Friherre Anckarswärds Motion, någon annan åtgärd i anledning af berörde inbjudning icke erfordras, än att underrättelse om Ridderskapets och Adelns nyssnämnde beslut genom Protocollsutdrag meddelades BondeStåndet.

Grefve *Horn*: I anledning af hvad Herr Grefven och LandtMarskalken framställt, tillstår jag mig ej hafva fattat, att Ridderskapet och Adeln tagit något beslut uti detta ämne; ty då någon proposition icke gjordes, kunde ej heller något beslut fattas.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken erinrade, att, då Ridderskapet och Adeln, efter det Hans Excellence förklarat sig icke kunna å Friherre Anckarswärds Motion meddela proposition, icke yrkat någon proposition, följde ock deraf,

att Ridderskapet och Adeln instämt i Hans Excellences åsigt, samt just derigenom uti berörde ämne fattat sitt beslut. Hans Excellence hemställde derföre ånyo, om det icke vore tillräckligt att, i anledning af BondeStåndets förevarande inbjudning, endast lemna BondeStåndet del af Ridderskapets och Adeln i ämnet redan vidtagne beslut.

Ropades starka Ja, blandade med Nej.

Herr *Hjerta, Gustaf*: Jag vågar vördsamast fästa Ridderskapets och Adelns uppmärksamhet på olikheten emellan Friherre Anckarswärds Motion och BondeStåndets beslut i detta afseende. Här är fråga om ett helt Stånds beslut, att inbjuda de öfriga RiksStånden att hos StatsUtskottet begära Betänkandets fördelning. BondeStåndets beslut innefattar ej någon så uttrycklig föreskrift, att StatsUtskottet tillförbindes till något visst; det innehåller blott en framställning af BondeStåndets åsikter, hvilka skulle blifva en ledning för Utskottet. Jag tror Grefve Horns framställning på intet sätt vara Grundlagsstridig, och ej eller kunna förliknas med Friherre Anckarswärds motion. Emellan dem finnes den skillnad, att, då Friherre Anckarswärd bestämt yrkade, att Ridderskapet och Adeln skulle instämma i den begäran, att Utskottet på ett visst sätt måtte upp-

ställa Betänkandet, föreslår deremot Grefve Horn en anhållan, att Utskottet vid förslaget ville fästa den uppmärksamhet, som är förenlig med Utskottets grundlagsenliga pligt. Jag tror det ej vara lämpligt att vägra remiss af BondeStåndets motion. Vid nästa Riksdag, om ej vid denna, kan annars en visad likgiltighet i detta ämne ådraga Folket den svårighet, att en för hög Bevillning får qvarstå; och jag finner detta så vådligt, så ingripande i BondeStåndets rättigheter och skyldigheter, att billigt afseende derå bör göras. Jag instämmer till alla delar i Grefve Horns förslag, då detsamma förenar allas åsigter, såväl deras, hvilka anse Grundlagen hindra remiss, som deras, hvilka tro remissen ej vara grundlagsstridig. Grefve Horn har gått en medelväg, som ej är af grundlagsvidrig beskaffenhet, och hvarå jag tror proposition ej kan nekas.

Friherre *Wrangel, Henning*: För mitt begrepp har det alltid varit klart, att om vi med nytta skola begagna rättigheten att oss sjelfva beskatta, så bör sådant ske på det sätt, att vi, i utbyte för de extraordinära uppoffringar vi göra, må erhålla de fördelar, som vi för vår samhällsfrihet finna vara af nöden. Detta är ett förhållande, som finnes hos alla andra constitutionella Stater; hvarföre skulle oss ensamt denna fördel vara betagen?

På grund af dessa skäl, och i följd af de discussioner, som redan förevarit, rörande Friherre Anckarswärds motion, kan jag icke neka, att jag i flera afseenden delar hans åsikter, och jag styrkes ännu ytterligare i denna min öfvertygelse af Herr Hjertas nu afgifne yttrande.

Herr *Tham, Wollrath*: Om en mot Grundlagens tydliga föreskrift gjord motion kommer från ett RiksStånd, lär den ej vara bättre, än om den kommer från en privat person. Hvad BondeStåndet begärt, är ordagrant detsamma, som det Friherre Anckarswärd begärde. Jag tror att de Ledamöter, som då voro närvarande, ej kunna neka ett sådant förhållande; och som Herr Grefven och LandtMarskalken då vägrade proposition derpå, att Stånden skulle gå framom Utskottet med sina beslut, lär han säkert nu äfven vägra proposition, synnerligast som ej mindre Ridderskapet och Adeln än Friherre Anckarswärd sjelf då voro af hans tanka. Jag frågar, om Ridderskapet och Adeln nu skall upprifva sitt förra beslut, och huruvida vi skola votera, om Ständerna skola föreskrifva Stats-Utskottet, hvad detsamma skall tänka och föreslå. Jag har visserligen ingenting emot, att Grefve Horns motion nu blir remitterad, och lika litet, om flera vilja med honom sig förena, men att till Ståndet framställa

ställa proposition derpå, deremot protesterar jag på det högsta, under åberopande af Herr Grefvens och LandtMarskalkens förra vägran.

Friherre *Cederström, Jacob*: I Grundlagen är väl stadgadt, att Rikets Ständer kunna förelägga Utskotten tid, men ej form för deras Betänkanden. Att i önskningsväg gå till Utskotten, finner jag opassande. För öfrigt är här ej fråga om att upprifva något beslut. Herr Grefven och LandtMarskalken har en gång vägrat proposition på samma sak, och kan följakteligen icke nu framställa den; här är således blott fråga om Ridderskapet och Adeln, tvärtemot hvad som skedde förra gången, nu yrkar proposition.

Herr *von Heynne, Georg*: Såsom Ledamot i StatsUtskottet anser jag mig pligtig förklara, att, då jag emottog detta bevis af mitt Stånds förtroende, hade jag dock ej så mycket förtroende till mig sjelf, att jag icke gerna mottager ledning af andras tankar, så vidt de med mitt begrepp om saken kunna förenas. Jag är således ej emot, om en allmän eller enskilt tanka kommer Utskottet till handa; tvärtom anser jag det kärt för mig, och i öfrigt icke vådligt att remittera Grefve Horns motion, äfvensom Friherre Anckarswärds. Jag har

sagt det vara kärt för mig att se andras tankar, men jag förklarar också att, hvad mig enskilt vidkommer, skall jag ej låta mig missledas af någons mening. Jag tillhör ej heller någon viss, utan den, som min öfvertygelse, efter noga begrundande äfven af andras meningar, säger mig leda till min Konungs och mitt Fosterlands gemensamma väl.

Grefve *Horn*: Herr Grefven och Landt-Marskalken har yttrat, att Ridderskapet och Adeln redan fattat sitt beslut i afseende på Friherre Anckarswärds motion. Jag får dervid anmärka, att detta beslut, så vidt jag förstår, ej kunnat innebära annat än hvad Friherren sjelf yrkat, eller motionens förändrande till hans enskilte tankar, sedan Herr Grefven och LandtMarskalken tillkännagifvit sig icke kunna göra proposition på Friherrens första framställning. Men om också Ridderskapet och Adeln skulle hafva vägrat remiss af Friherre Anckarswärds motion, återstår nu att veta, om Ridderskapet och Adeln äfven vägrar att biträda den proposition jag haft äran föreslå. Jag anholder, att Herr Grefven och LandtMarskalken tackes låta uppläsa densamma, på det Ridderskapet och Adeln må med säkerhet erfara, i hvad öfverensstämmelse den står till Friherre Anckarswärds motion.

Friherre *Sparre, Sixten*: Jag bör yttra, att jag ser saken utur samma synpunkt

som Herr Tham, och tror den redan vara afgjord genom Herr Grefvens och LandtMarskalkens vägran att göra proposition på Friherre Anckarswärds motion. För öfrigt förenar jag mig helt och hållet med Herr Tham.

Herr *Hjerta*: Jag tror, att något missförstånd uppstått om Grefve Horns afsigt med dess Motion. Här är ej fråga om att remittera Friherre Anckarswärds Motion; här är blott fråga om att Ridderskapet och Adeln skulle ej förelägga Utskottet vissa former och regler, utan endast anmoda Utskottet att, så vidt det vore förenligt med dess grundlagsenliga pligt, fästa afseende vid BondeStåndets förslag. Det behöfves verkligen en viss böjelse för advocatur, för att kunna göra Friherre Anckarswärds motion och BondeStåndets Beslut till samma sak. Den förra innehåller föreskrift om 6 eller 7 särskilda afdelningar för Betänkandet; BondeStåndets deremot endast 4; således finnes redan deri en stor olikhet. Då Herr Grefven och LandtMarskalcken vägrat proposition, har deremot Talmannen i BondeStåndet meddelat densamma; en Talmans tanka står således i rak strid mot LandtMarskalkens. Man kan därför ej handla med mera beredvillighet emot Herr Grefven och LandtMarskalcken, som anser beslutet stridande mot Grund-

lagen, än att anhålla, på sätt Grefve Horn gjort: "att Ridderskapet och Adeln måtte bevilja remiss af BondeStåndets motion, "med den önskan, att Utskottet dervid vil-
"le fästa det afseende, som vore förenligt
"med dess grundlagsenliga pligt." Jag vill blott fästa uppmärksamheten på den stora skillnaden i frågorna. Jag vill ej upprifva det förut fattade beslutet, ej yrka att Ridderskapet och Adeln skall förena sig med BondeStåndet, utan begär endast remiss af nämnde Stånds Beslut, med anhållan att Utskottet ville dervid fästa den uppmärksamhet, som med dess grundlagsenliga pligt kan vara förenlig.

Grefve *Posse, Arvid*: Jag kan ej föreställa mig annat, än att det endast är BondeStåndets Protocollsutdrag, som nu här föredragits; och då detta är af lika innehåll med Friherre Anckarswärds motion, som ej kunde remitteras, emedan Herr Grefven och LandtMarskalken ansåg densamma grundlagsvidrig, och derå vägrade proposition, finner jag att Ridderskapet och Adeln redan afgjort saken derigenom, att Ridderskapet och Adeln instämde uti Herr Grefvens och LandtMarskalkens yttrade tanka. Något helt annat är Grefve Horns anförande. Det är en alldeles ny motion, som slutar med att begära, det Ridderskapet och Adeln skulle remittera BondeStåndets motion med det yttrande, att StatsUtskottet

dervid måtte fästa det afseende, som med Utskottets grundlagsenliga pligt kan vara förenligt. Det förefaller mig i sanning ganska besynnerligt, att Ridderskapet och Adeln ej sjelfva skulle kunna afgöra, hvad som är grundlagsenligt eller ej. Jag anhåller att denna motion måtte få hvila på bordet, i händelse proposition derå ej skulle vägras.

Herr *Rosenblad, Bernhard*: 83 §. RegeringsFormen stadgar, att Rikets Grundlagar skola efter deras ordalydelse tillämpas, och i denna §. ligger en säkerhet mot sådane successiva olyckliga förändringar, som 1720 och 1772 års Regeringsformer undergingo. Vår nuvarande Grundlag stadgar sättet, huru frågor skola väckas: att hvarje enskilt Riksdagsman äger rätt väcka motioner; att hvarje medlem af ett RiksStånd äger yttra sig deröfver, samt begära remiss till Utskott, och att Utskottet skall fästa afseende dervid; men ingenstädes finnes stadgadt, att ett RiksStånd kan framställa önskningsfrågor till ett Utskott. Om en ledamot gör det, om alla instämman deri, så är det grundlagsriktigt; men RiksStånds motioner finnas ingenstädes nämnde. Tvärtom säger 44 §. RiksdagsOrdningen: *Konungens propositioner, äfvensom allmänna frågor, hvarmed förstås sådane, som kunna eller böra komma under samtelige RiksStåndens öfverläggning och pröfning, må*

ej i Riksens Ständers Plena till omedelbart afgörande upptagas, utan skola öfverlemnas till utredande af behöriga Utskott, &c. Om således ett RiksStånd genast upptagit en sådan fråga till afgörande, så är det grundlagsvidrigt. Jag tror, att om BondeStåndets ifrågavarande Beslut öfverlemnas till StatsUtskottet såsom enskild tanka eller motion, och alla dermed förena sig, formen är behörigt iakttagen; och då, men icke annars, kan remiss ej nekas, och Utskottet icke undgå att pröfva berörde beslut.

Herr *Hjerta*: Jag anhåller, att RidarhusSecreteraren måtte upplysa, om ordalydelsen i Friherre Anckarswärds motion och BondeStåndets ProtocollsUtdrag är lika. Jag är ganska öfvertygad, att de äro så olika, att den ena ej lägger hinder i vägen för den andra. Deremot hyser jag äfven den öfvertygelse, att de såvida äro lika, att jag ej vill begära Ståndets bifall till någon proposition med bestämd föreskrift: så och så skall Utskottet afgifva sitt Betänkande. Om Talmannen i BondeStåndet kunnat handla grundlagsvidrigt (hvilket jag likväl ej tror), vill jag visst icke utsätta Ridderskapet och Adeln för detsamma. Men Grefve Horns förslag, som endast genom en förvillande ordvridning kan kallas en ny motion, uppgifver ett lämpligt sätt för remissen af BondeStåndets beslut. Jag slutar med att anhålla, att Herr

Grefven och LandtMarskalken antingen vil-
le vägra proposition, då Ridderskapet och
Adeln kommer i tillfälle att densamma yr-
ka; eller ock att proposition måtte medde-
las på remiss af BondeStåndets motion,
med tillägg att Utskottet dervid ville fä-
sta det afseende, som med dess grundlags-
enliga pligt är förenlig.

Grefve *Horn*: Jag är hufvudsakligen
af Herr Hjerta förekommen i min veder-
läggning mot Grefve Posse. Mitt förslag
är icke någon ny Motion, utan uppger blott
sättet för remissen af BondeStåndets Beslut.
Med afseende åter på hvad Herr Rosenblad
yttrat om Stånds motioner och 44 §. Riks-
dagsOrdningen, hemställer jag hvad 2:a mo-
mentet af denna §. då skall betyda? Det
lyder: *Hvarje RiksStånd vare obetaget att,
utan de öfriges hörande, till vederbörligt
Utskott hänförförvisa ett i dess plenum fram-
ställt förslag; dock må alltid MedStånden
underrättelse härom meddelas.*

Herr *von Heynne*: Jag anser ändamåls-
löst, att upptaga mycken tid med discussion
om remiss af BondeStåndets ifrågavarande
beslut; ty StatsUtskottet får säkert, eller
har kanske redan fått detsamma från Bon-
deStåndet, och det blir således ej undan-
hållet Utskottet. Skulle Ridderskapet och
Adeln förena sig om att lägga Protocolls-
utdraget till handlingarne, får Utskottet i
alla fall del af saken.

Herr *Rosenblad*: Jag skall blott anhålla få uppläsa slutmeningen af 44 §. RiksdagsOrdningen, som lyder: *och kunna Riksens Ständer genom Ståndens pluralitet, när så nödigt pröfvas, förelägga Utskottet tid till deras Betänkandens afgifvande.* Här står ej, att Stånden kunna meddela önsknings, huru Betänkanderne skola afpassas. Först i nästa moment står: *Hvarje RiksStånd vare obetagit att, utan de öfriges hörande, till vederbörligt Utskott hänförförvisa ett i dess plenum framställt förslag; dock må alltid MedStånden underrättelse härom meddelas.*

Grefve *von Rosen, Axel*, förenade sig med Herr *Rosenblad*.

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken yttrade, att BondeStåndets Protocollsutdrag innefattade hufvudsakligen 2:ne särskilte frågor; den ena angående tiden och formen för Statsregleringens uppgörande, samt den andra, angående tiden, inom hvilken BevillingsUtskottet borde uppgifva grunderne för Allmänna Bevillningens fördelning, samt för Tull och öfrige Bevillningars utgörande. Hvad angick den del af förra frågan, som omfattade formen för Statsregleringens uppgörande, och hvilken del nu vore föremål för Ridderskapets och Adels öfverläggning, hade *Hans Excellence* redan tillkännagif-

vit sin öfvertygelse, att BondeStåndets derutinnan fattade beslut vore alldeles öfverensstämmande med Friherre Anckarswärds, rörande samma ämne, väckte Motion, å hvilken, i dess ursprungliga skick, Hans Excellence icke ansett sig kunna meddela proposition; hvadan Friherren ock sedan jemkat Motionen till ett uttryck, endast af dess enskilda önskan, under hvilken sednare form den blifvit till StatsUtskottet remitterad. Då nu fråga uppstått, att Ridderskapet och Adeln borde instämma uti BondeStåndets i denna omständighet framställde inbjudning, ansåg Hans Excellence sig icke kunna derå meddela proposition, utan hemställde, om icke Ridderskapet och Adeln skulle finna lämpligt, att BondeStåndet endast under rättades, att Ridderskapet och Adeln icke kunde uti denna del af BondeStåndets öförmälte beslut instämma.

Ropades flere Ja.

Grefve *Horn* anhöll, att dess förslag måtte å nyo varda inför Ridderskapet och Adeln uppläst; i anledning hvaraf

Hans Excellence Herr Grefven och LandtMarskalken uppläste Grefve Horns förslag, så lydande: "Jag tar mig friheten vördsamt föreslå, att Ridderskapet och Adeln måtte förklara StatsUtskottet Ridderskapets och Adelns önskan, att StatsUtskottet må, vid Inkomst- och UtgiftsBe-

"tänkandernes författande, fästa det afseende å Hedervärda BondeStåndets beslut, rörande Statsregleringens uppgörande, som kan förenas med StatsUtskottets grundlagsenliga pligt;" hvarefter Hans Excellence yttrade, att denna framställning synes egentligen angå tiden, inom hvilken Statsregleringen borde uppgöras; och som Ridderskapet och Adeln redan den 15 dennes anmodat StatsUtskottet att till RiksStånden afgifva, inom den 24 dennes, det så kallade InkomstBetänkandet, och, inom den 10 nästkommande Februarii, det så kallade UtgiftsBetänkandet, samt således i denna del fattat ett med BondeStåndets åsigt nära öfverensstämmande Beslut, trodde Hans Excellence, att någon annan åtgärd i anledning deraf numera icke eller erfordrades, än att endast underrättelse derom BondeStåndet meddelades.

Flere hördes häruti instämma.

Herr *Hjerta*: Hvad tiden beträffar, anser jag den redan tillräckligt bestämd genom vårt förut fattade beslut; den slår så nära in med hvad BondeStåndet föreslagit, att den ej mera än med en dag skiljer sig derifrån i fråga om UtgiftsBetänkandet, och ingens mening lär väl vara att chikanera på en dag. Deremot tror jag den väsendtligaste frågan vara, om Ridderskapet och Adeln skall fästa något afseende på Bon-

deStåndets beslut om sättet för Betänkan-
dernes uppgörande. Det vore önskligt, att
Ridderskapet och Adeln ville gifva Bonde-
Ståndet bevis derpå, att ej Ridderskapet
och Adeln så likgiltigt som BorgareStån-
det afgjort frågan. Grefve Horn har så
väl behandlat saken, att jag skulle tro oss
göra bäst, om vi, såsom han föreslår, åt-
minstone öfverlemnade den till Utskottet,
att derom taga kännedom, och dervid fästa
det afseende, som kan vara förenligt med
grundlagen. Detta sednare tillägg om grund-
lagen kunde visserligen uteslutas, och sa-
ken ändå vara densamma; men jag tror det
vara oriktigt att använda denna term, när
i 2 Stånd så olika meningar uppstått om
sakens lagenliga beskaffenhet. Jag får så-
ledes ännu en gång anhålla om proposition
derpå, att Ridderskapet och Adeln, jemte
remitterande af saken till StatsUtskottet,
ville yttra dess önskan, att Utskottet vid
BondeStåndets beslut fästade afseende.

Herr *Lefrén, Johan Pehr*: Jag har
blott begärt ordet för att upplysa, att Stats-
Utskottet den 24 dennes förhade Inkomst-
Betänkandet första gången. Oaktadt använd
flit hafva vi ej hunnit längre, än att det
ännu ligger på Utskottets bord, för att in-
nan kort återkomma under öfverläggning.
Anledning är således, att det ej skall dröja
många dagar, innan det till Stånden in-
kommer. Hvad angår Grefve Horns Mo-

tion, kan jag ej bifalla den, på den grund, att BondeStåndet i sitt beslut förenat 2:ne frågor, dem Ridderskapet och Adeln åtskiljt, nemligen frågan om *tids* föreläggande med den om föreskrift af *sättet* för Utskottets handläggning.

Herr *Tham*: Jag har alltid varit och skall alltid vara böjd att gå MedStåndens önsknings till mötes, men jag har ännu större böjelse att efterlefva Grundlagen; och om något Stånd gått Grundlagens ordalydelse för nära, skall jag aldrig underlåta att påminna Ridderskapet och Adeln om dess skyldighet att vägra bifall dertill; ty Grundlagens helgd måtte vara mera värd, än den höfligheten att bifalla ett annat Stånds deremot stridande förslag. Vi hafva hört Herr Grefven och LandtMarskalcken förklara, att han ej kan göra proposition på första punkten såsom grundlagsvidrig. Om nu Ridderskapet och Adeln önskar, att StatsUtskottet skall fästa uppmärksamhet vid denna punkt, anser jag saken vara lika beskaffad; ty önskan eller beslut, som i olaglig väg tillkommit, kan ej binda händerna på Utskottet, utan Ridderskapet och Adeln nedsätter blott sin egen värdighet, då Ridderskapet och Adeln yttrar en önskan, hvarpå Utskottet ej är skyldigt fästa något afseende. Jag anhåller således, att Herr Grefven och LandtMarskalcken ville sluta denna discussion med bestämd vägran att framställa den begärda propositionen.